

อภินันทนาการ

การสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง
เรื่อง ก่อนจะสาย

ดรรรัตน์ เพียรราษฎร์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
วันลงทะเบียน.....
เลขทะเบียน..... 1.6723391
เลขเรียกหนังสือ.....

การศึกษาอิสระเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการออกแบบสื่อวัฒนธรรม
พฤษภาคม 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

SHORT FILM DESIGN TO REFLECT THE SENILE
IN ABANDONMENT PROBLEM.
BEFORE TOO LATE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Bachelor of Fine and Applied Arts
in Innovative Media Design

May 2014

Copyright by Naresuan University

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาศิลปะและการออกแบบ ได้พิจารณาการศึกษาอิสระ เรื่องการออกแบบภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบสื่ออนัตกรรม ของมหาวิทยาลัย นเรศวร

(อาจารย์ จุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภรัก สุวรรณวัจน์)

หัวหน้าภาควิชาศิลปะและการออกแบบ

พฤษภาคม 2557

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จและผ่านไปได้อย่างยิ่งจาก ท่านอาจารย์ จุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบสื่ออนวัตกรรมการออกแบบสถาปัตยกรรม ภาควิชาศิลปะ และการออกแบบ มหาวิทยาลัยนเรศวร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานครั้งนี้ทุกคน ที่กรุณาให้คำแนะนำ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์ และมีคุณค่า

ขอขอบคุณมารดา และญาติพี่น้องที่ช่วยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในงานวิจัย ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดเวลาที่ผ่านมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาอิสระฉบับนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์

ชื่อเรื่อง	การสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เรื่อง ก่อนจะสาย
ผู้ศึกษาค้นคว้า	ดารารัตน์ เพียรราษฎร์
ที่ปรึกษา	อาจารย์ จุมพล เพิ่มแสงสุวรรณ
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาอิสระ ศป.บ. สาขาวิชาการออกแบบสื่อวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2556
คำสำคัญ	การสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

บทคัดย่อ

การศึกษาอิสระการสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เรื่อง ก่อนจะสาย มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว โดยจะนำเสนอไปในทางด้านการมุ่งมั่นในการทำงานของผู้ที่อยู่ในช่วงวัยทำงาน เพื่อจะสร้างความสำเร็จด้านหน้าที่การงานและชีวิตความเป็นอยู่ จนขาดการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ ปล่อยให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังคนเดียว รูปแบบของภาพยนตร์สั้น เป็นสื่อที่สามารถสื่อสารให้บุคคลทั่วไปรับรู้ถึงปัญหา ด้านนี้ได้เข้าใจง่ายที่สุด

การศึกษาอิสระที่ผู้ศึกษาได้ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของภาพยนตร์สั้น เกี่ยวกับปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งนั้น ผู้ศึกษามีความคาดหวังอย่างยิ่งว่าจะเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวและปัญหาให้ทุกท่านเข้าใจได้ง่าย และได้ตระหนักถึงผู้สูงอายุในครอบครัว ด้วยการออกแบบให้อารมณ์ของภาพมีความเศร้าหมอง และการลำดับเรื่องที่สื่อให้เห็นถึง 2 ด้านด้วยกัน คือด้านที่เกิดการสูญเสีย เนื่องจากการละเลยการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ และด้านที่ให้ความสำคัญและดูแลผู้สูงอายุ ไม่ให้ท่านอยู่คนเดียวเพียงลำพัง และทำให้ท่านมีความสุข โดยมีการดำเนินเรื่องที่สามารถเข้าใจได้ง่าย และยังสามารถเก็บไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

สารบัญ

หน้า

หน้าอนุมัติการศึกษาอิสระ.....	ก
ประกาศคุณูปการ.....	ข
บทคัดย่อ.....	ค

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	2
สมมติฐานในการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์สั้น.....	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุมมอง และ ศัพท์เทคนิค.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสงสำหรับงานโทรทัศน์.....	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่เกี่ยวกับการทำภาพยนตร์สั้น.....	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการถ่ายวิดีโอ.....	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดต่อ.....	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มเกี่ยวกับสถานการณ์ครอบครัวในสังคมไทย..	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญญาผู้สูงอายุ.....	37
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง.....	43
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50

สารบัญ

	หน้า
กรณีศึกษา 1.....	54
กรณีศึกษา 1.....	55
กรณีศึกษา 1.....	56
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย.....	57
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
แนวทางในการออกแบบ.....	61
4. ผลงานการออกแบบ	
Pre-Production.....	62
Production.....	77
Post-Production.....	80
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	88
ประวัติผู้วิจัย.....	92

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพ 1 Close up.....	9
ภาพ 2 Medium shot.....	9
ภาพ 3 Long shot.....	10
ภาพ 4 Extra long shot.....	10
ภาพ 5 Extream close up.....	11
ภาพ 6 Bird eye view.....	11
ภาพ 7 Worm eye view.....	12
ภาพ 8 ไฟหลัก.....	15
ภาพ 9 ไฟเสริม.....	15
ภาพ 10 ไฟหลัง.....	16
ภาพ 11 มุมองศาของไฟ.....	16
ภาพ 12 ตัวอย่างมุมกล้อง (การบรรยายของวิทยากร).....	20
ภาพ 13 ตัวอย่าง Cutting shots.....	21
ภาพ 14 ตัวอย่างตัดสลับ.....	21
ภาพ 15 ตัวอย่างการหาตำแหน่ง.....	22
ภาพ 16 Silhouette.....	23
ภาพ 17 ตัวอย่างปรับรูรับแสงในกล้อง.....	23
ภาพ 18 ตัวอย่างการปรับภาพ.....	24
ภาพ 19 ไมโครโฟนที่ติดมากับตัวกล้องถ่ายวิดีโอ.....	25
ภาพ 20 ไมโครโฟน.....	25
ภาพ 21 ตัวอย่างรายการกรรมลิขิต.....	54
ภาพ 22 ตัวอย่างรายการกรรมลิขิต.....	54
ภาพ 23 ตัวอย่างโฆษณาสำนักרבบ้านเกิด ลูกชาวนา.....	55
ภาพ 24 ตัวอย่างโฆษณาสำนักרבบ้านเกิด ลูกชาวนา.....	55
ภาพ 25 ตัวอย่างโฆษณาไทยประกันชีวิต.....	56
ภาพ 26 ตัวอย่างโฆษณาไทยประกันชีวิต.....	56
ภาพ 27 ตัวอย่าง Mood and tone.....	61
ภาพ 28 ตัวอย่าง Mood and tone.....	61
ภาพ 29 นักแสดง รับบทเป็น แม่.....	69

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพ 30 นักแสดง รับบทเป็น พงษ์.....	70
ภาพ 31 นักแสดง รับบทเป็น นัน.....	70
ภาพ 32 นักแสดง รับบทเป็น หัวหน้า.....	71
ภาพ 33 Story Board (แบบร่าง).....	71
ภาพ 34 Story Board (แบบร่าง).....	72
ภาพ 35 Story Board (แบบร่าง).....	72
ภาพ 36 Story Board (แบบร่าง).....	73
ภาพ 37 Story Board (แบบจริง).....	73
ภาพ 38 Story Board (แบบจริง).....	74
ภาพ 39 Story Board (แบบจริง).....	74
ภาพ 40 Story Board (แบบจริง).....	75
ภาพ 41 Story Board (แบบจริง).....	75
ภาพ 42 Story Board (แบบจริง).....	76
ภาพ 43 Story Board (แบบจริง).....	76
ภาพ 44 Story Board (แบบจริง).....	77
ภาพ 45 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย.....	77
ภาพ 46 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย.....	78
ภาพ 47 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย.....	78
ภาพ 48 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย.....	79
ภาพ 49 การตัดต่อภาพยนตร์สั้น.....	79
ภาพ 50 การตัดต่อภาพยนตร์สั้น.....	80
ภาพ 51 ปก CD เรื่อง ก่อนจะสาย.....	80
ภาพ 52 โปสเตอร์เรื่อง ก่อนจะสาย.....	81
ภาพ 53 โปสเตอร์ข้อมูล.....	82
ภาพ 54 บอร์ดแสดงผลงาน.....	83
ภาพ 55 บอร์ดแสดงผลงาน.....	84
ภาพ 56 บอร์ดแสดงผลงาน.....	84
ภาพ 57 บอร์ดแสดงผลงาน.....	84
ภาพ 58 ปู่พรมงพื้น.....	89

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพ 59 บุธของนิตตสาขาทอกแบบสื่อนวัตกรรท.....	89
ภาพ 60 การสัฒภาษณนิตตที่กำกับทภาพนตรสัันเร่อง ทยะอาษาท.....	90
ภาพ 61 บุธแสดงผลงานของนิตตสาขาทอกแบบสื่อนวัตกรรท.....	90
ภาพ 62 บุธแสดงผลงานของนิตตสาขาทอกแบบสื่อนวัตกรรท.....	91
ภาพ 63 บุธแสดงผลงานของนิตตสาขาทอกแบบบรรจุกัณท์และผลิตกัณท์.....	91

สารบัญตาราง

ภาพ	หน้า
ตาราง 1 ตัวแปรต้น – ตัวแปรตาม.....	2
ตาราง 2 ระยะเวลาการทำงาน.....	3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันโครงสร้างและการทำงานที่ของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจน คือ ขนาดของครอบครัวมีขนาดเล็กลง ผู้หญิงมีแนวโน้มเป็นหัวหน้าครอบครัวมากขึ้น (จากร้อยละ 27.9 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 30.4 ในปี 2549(สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2549) ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงคนเดียวมีแนวโน้มมากขึ้น ปัจจุบันมีประมาณ 1.3 ล้านครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2548) ครอบครัวในชนบทส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงอายุและเด็ก โดยคนในวัยแรงงานต้องอพยพไปทำมาหากินในเมืองใหญ่ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2548) ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 6.8 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 10.7 ในปี 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550) และมีแนวโน้มถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น สำหรับเด็กมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 30.0 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 22.4 ในปี 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550)

สถานการณ์ผู้สูงอายุในสังคมไทยกำลังเป็นที่น่าวิตก และถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว มีแนวโน้มเพิ่มสูงถึงกว่า 4 แสนคน เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป ความรักความผูกพันในครอบครัวน้อยลง คนในครอบครัวมีแต่สนใจเรื่องการทำงานเก็บเงิน จนอาจมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว กลายเป็น "กระแสรุนนียม" แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่พบบ่อยที่สุด คือ "ความรู้สึกเหงา" สูงถึงร้อยละ 51.2 ของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว รองลงคือ ปัญหาไม่มีคนดูแลท่านเมื่อเจ็บป่วยร้อยละ 27.5 ปัญหาด้านการเงินที่ต้องเลี้ยงชีพ ร้อยละ 15.7 และร้อยละ 5.3 ไม่มีลูกหลานมาช่วยแบ่งเบาภาระภายในบ้าน

เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงการดูแลคนในครอบครัวมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะผู้สูงอายุ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1. เพื่อสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งในสังคมไทย
- 2.2. เพื่อให้ผู้คนตระหนักถึงการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว
- 2.3. เพื่อเป็นสื่อกลางที่จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง
- 2.4. เพื่อสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม
สื่อสารคดีสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง	ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว

ตาราง 1 ตัวแปรต้น – ตัวแปรตาม
ที่มา: ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

4. สมมติฐานในการวิจัย

ประชาชนดูแลและเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัวมากยิ่งขึ้น และสามารถลดจำนวนผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรเพศหญิงและชาย ที่มีอายุตั้งแต่ 34-39 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อความสำเร็จในอาชีพการงาน

5.2. ขอบเขตการออกแบบ

ภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งโดนจะเสนอให้ถึง 2 มุม ทั้งการไม่ดูแลผู้สูงอายุกับการที่เราดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว และนอกจากนี้แล้วจะมีการออกแบบรูปแบบการนำเสนอ ดังนี้

- ไปสเตอร์ประกอบงาน
- รายงานวิทยานิพนธ์
- บุษนำเสนอ

5.3.ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งที่จะเป็นสื่อสามารถสะท้อนให้ผู้ที่รับชมได้ตระหนักและดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว

5.4.ขอบเขตด้านระยะเวลา

วิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาหาข้อมูลเพื่อการออกแบบและสร้างภาพยนตร์สั้น เป็นเวลาทั้งสิ้น 5 เดือน เริ่มตั้งแต่ พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ระยะเวลาการทำงาน

ที่	รายละเอียด	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1.	เก็บรวบรวมข้อมูล							
2.	การศึกษาข้อมูล							
3.	ร่างแบบ							
4.	ดำเนินการผลิต							
5.	นำเสนอผลงาน							

ตาราง 2 ระยะเวลาการทำงาน

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

5.5.ข้อตกลงเบื้องต้น

5.5.1 ภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ความยาว 13 นาที

5.5.2 ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ ภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

5.5.3 รายงานวิทยานิพนธ์

5.5.4 บุษนำเสนอ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

“ภาพยนตร์สั้น” หรือหนังสั้นเป็นประเภทภาพยนตร์อย่างหนึ่งที่เหมือนกับภาพยนตร์ทั่วไป ที่เล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงเช่นเดียวกับภาพยนตร์ความยาวปกติ เพียงแต่ว่าเป็นการเล่าเรื่องประเด็นสั้น ๆ หรือประเด็นเดียวให้ได้ใจความ มาตรฐานของภาพยนตร์สั้น คือ มีความยาวเต็มที่ไม่เกิน 40 นาที

“ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง” ความสามารถในการลดอัตราการเกิดและการตายให้ต่ำลง ประกอบกับอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่และดูแลเท่าที่ควร ปัญหาด้านสุขภาพที่เสื่อมโทรมของผู้สูงอายุ และปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้สูงอายุได้รับความดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวและคนรอบข้างมากขึ้น
2. ลดจำนวนผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้น้อยลง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การศึกษาด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการศึกษา

แบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ได้ หัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์สั้น
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุกมัลลิ่ง และ ศัพท์เทคนิค
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสงสำหรับงานโทรทัศน์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำภาพยนตร์สั้น
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการถ่ายวีดีโอ
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดต่อ
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มเกี่ยวกับสถานการณ์ครอบครัวในสังคมไทย
8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้สูงอายุ
9. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์สั้น

ภาพยนตร์สั้นหรือ หนังสั้น (อังกฤษ: Short film, หรือเรียกสั้น ๆ ว่า Short) เป็นประเภทของภาพยนตร์อย่างหนึ่งที่เหมือนกับภาพยนตร์ทั่วไป ที่เล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงเฉกเช่นภาพยนตร์ความยาวปกติ เพียงแต่ว่าเป็นการเล่าเรื่องประเด็นสั้น ๆ หรือประเด็นเดียวให้ได้ใจความ มาตรฐานของภาพยนตร์สั้น คือ มีความยาวเต็มที่ไม่เกิน 40 นาที

สำหรับในประเทศไทย ภาพยนตร์สั้นเรื่องแรกเกิดขึ้นในสมัยของรัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป ความยาว 1 นาทีโดยช่างภาพของบริษัทลูมิแอร์ (Lumiere) ของฝรั่งเศส ผู้ผลิตและพัฒนากล้องถ่ายภาพยนตร์สำคัญรายหนึ่งของโลก

ปัจจุบัน ภาพยนตร์สั้นได้รับความสนใจและตื่นตัวอย่างมาก มีผู้สร้าง ผู้ผลิตหลายรายมากขึ้น และในการแจกรางวัลออกสการ์ ครั้งที่ 80 ในปี ค.ศ. 2012 ที่เป็นการแจกรางวัลให้แก่ภาพยนตร์ในปี ค.ศ. 2011 ก็เป็นครั้งแรกด้วยที่มีการแจกรางวัลให้แก่ภาพยนตร์ประเภทนี้ด้วย โดยแบ่งออกเป็น 2 รางวัล คือ ภาพยนตร์สั้น (Live Action) และแอนิเมชันสั้น (Animated)

สื่อ 4 ประเภท

1. มิวสิควิดีโอ หรือ mv คือการถ่ายทอดบทเพลงแบบมีภาพประกอบ และพัฒนามาเป็นการนำเสนอเนื้อหาของบทเพลงมาสร้างเป็นเรื่องราว เป็นละครประกอบ เพลง ตัวอย่างเช่น mv เพลงต่างๆในยูทูป หรือตามเว็บไซต์ชั้นนำต่างๆไป

2. วิดีโอพีธีชั่นท์เทชั่น คือการถ่ายทอดความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่มี วัตถุประสงค์ที่แน่ชัด ให้ผู้ฟังเข้าใจภายในเวลาจำกัด ตัวอย่างเช่น วิดีโอพีธีชั่นท์เทชั่น งานแต่งงาน หรือวันพิเศษต่างๆ

3. ภาพยนตร์โฆษณา คือ การถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ เพื่อนำเสนอ ความคิดหรือการป่าวประกาศให้คนชนวนเชื่อ และเข้าใจในตัวสินค้า หรือ สิ่งที่ต้องการสื่อ ออกไป มีความ ยาว ตั้งแต่ 30 วิ แต่ไม่เกิน 3-5 นาที ตัวอย่างเช่น โฆษณา ชาย รongเท้า keto โฆษณา ชวนกันรณรงค์ต่างๆ

4. ภาพยนตร์สั้น คือก็คือการเล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงที่มีประเด็นเดียว สั้น ๆ แต่ได้ใจความ ศิลปะการเล่าเรื่อง ไม่ว่าจะนิทาน นิยาย ละคร หรือภาพยนตร์ ล้วนแล้วแต่มีรากฐานแบบเดียวกัน นั่นคือ การเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นของมนุษย์หรือสัตว์ หรือแม้แต่อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด ณ สถานที่ใดที่หนึ่งเสมอ ฉะนั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่ขาดไม่ได้คือ ตัวละคร สถานที่ และเวลา ตัวอย่าง เช่น สารคดีหนึ่ง สั้น ต่างๆ หนังสือ ที่แฝงแง่คิด แง่มุม กระบวนการเตรียมทำหนังสั้น

1. การค้นคว้าหาข้อมูล (research)

เป็นขั้นตอนการเขียนบทภาพยนตร์อันดับแรกที่ต้องทำถือเป็นสิ่งสำคัญหลังจากเราพบ ประเด็นของเรื่องแล้ว จึงลงมือค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อเสริมรายละเอียดเรื่องราวที่ถูกต้อง จริง ชัดเจน และมีมิติมากขึ้น คุณภาพของภาพยนตร์จะดีหรือไม่จึงอยู่ที่การค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าจะภาพยนตร์นั้นจะมีเนื้อหาใดก็ตาม

2. การกำหนดประโยคหลักสำคัญ (premise)

หมายถึงความคิดหรือแนวความคิดที่ง่าย ๆ ธรรมดา ส่วนใหญ่มักใช้ตั้งคำถามว่า “เกิดอะไรขึ้นถ้า...” (what if) ตัวอย่างของ premise ตามรูปแบบหนังฮอลลีวูด เช่น เกิดอะไรขึ้นถ้า ถ้าเรื่องโรมิโอ & จูเลียตเกิดขึ้นในนิวยอร์ก คือ เรื่อง West Side Story, เกิดอะไรขึ้นถ้า มนุษย์ดาวอังคารบุกโลก คือเรื่อง The Invasion of Mars, เกิดอะไรขึ้นถ้าก๊อตซิลล่าบุก นิวยอร์ก คือเรื่อง Godzilla, เกิดอะไรขึ้นถ้ามนุษย์ต่างดาวบุกโลก คือเรื่อง The Independence Day, เกิดอะไรขึ้นถ้าเรื่องโรมิโอ & จูเลียตเกิดขึ้นบนเรือไททานิค คือเรื่อง Titanic เป็นต้น

3. การเขียนเรื่องย่อ (synopsis)

คือเรื่องย่อขนาดสั้น ที่สามารถจบลงได้ 3-4 บรรทัด หรือหนึ่งย่อหน้า หรืออาจเขียนเป็น story outline เป็นร่างหลังจากที่เราค้นคว้าหาข้อมูลแล้วก่อนเขียนเป็นโครงเรื่องขยาย (treatment)

4. การเขียนโครงเรื่องขยาย (treatment)

เป็นการเขียนคำอธิบายของโครงเรื่อง (plot) ในรูปแบบของเรื่องสั้น โครงเรื่องขยายอาจใช้สำหรับเป็นแนวทางในการเขียนบทภาพยนตร์ที่สมบูรณ์ บางครั้งอาจใช้สำหรับยื่นของบประมาณได้ด้วย และการเขียนโครงเรื่องขยายที่ดีต้องมีประโยคหลักสำคัญ (premise) ที่ง่าย ๆ น่าสนใจ

5. บทภาพยนตร์ (screenplay)

สำหรับภาพยนตร์บันเทิง หมายถึง บท (script) ที่คววนส์หลัก (master scene/sequence) หรือ ซีนา리오 (scenario) คือ บทภาพยนตร์ที่มีโครงเรื่อง บทพูด แต่มีความสมบูรณ์น้อยกว่าบทถ่ายทำ (shooting script) เป็นการเล่าเรื่องที่ได้พัฒนามาแล้วอย่างมีขั้นตอน ประกอบ ด้วยตัวละครหลักบทพูด ฉาก แอ็คชั่น ซีควนส์ มีรูปแบบการเขียนที่ถูกต้อง เช่น บทสนทนาอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษฉาก เวลา สถานที่ อยู่ชิดขอบหน้าซ้ายกระดาษ ไม่มีตัวเลขกำกับช็อต และโดยหลักทั่วไปบทภาพยนตร์หนึ่งหน้ามีความยาวหนึ่งนาที

6. บทถ่ายทำ (shooting script)

คือบทภาพยนตร์ที่เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเขียน บทถ่ายทำจะบอกรายละเอียดเพิ่มเติมจากบทภาพยนตร์ (screenplay) ได้แก่ ตำแหน่งกล้อง การเชื่อมช็อต เช่น คัท (cut) การเลื่อนภาพ (fade) การละลายภาพ หรือการจางซ้อนภาพ (dissolve) การกวาดภาพ (wipe) ตลอดจนการใช้ภาพพิเศษ (effect) อื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเลขลำดับช็อตกำกับเรียงตามลำดับตั้งแต่ช็อตแรกจนกระทั่งจบเรื่อง

7. บทภาพ (storyboard)

คือ บทภาพยนตร์ประเภทหนึ่งที่อธิบายด้วยภาพ คล้ายหนังสือการ์ตูน ให้ความเห็นต่อเนื้อหาของช็อตตลอดทั้งซีควนส์หรือทั้งเรื่องมีคำอธิบายภาพประกอบ เสียงต่าง ๆ เช่น เสียงดนตรี เสียงประกอบฉาก และเสียงพูด เป็นต้น ใช้เป็นแนวทางสำหรับการถ่ายทำ หรือใช้เป็นวิธีการคาดคะเนภาพล่วงหน้า (pre-visualizing) ก่อนการถ่ายทำว่า เมื่อถ่ายทำสำเร็จแล้ว หนังสืจะมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ซึ่งบริษัทของ Walt Disney นำมาใช้กับการผลิตภาพยนตร์การ์ตูนของบริษัทเป็นครั้งแรก โดยเขียนภาพ เหตุการณ์ของแอ็คชั่น เรียงติดต่อกันบนบอร์ด เพื่อให้คนดูเข้าใจและมองเห็นเรื่องราวล่วงหน้าได้ก่อนลงมือเขียน

ภาพ ส่วนใหญ่บทบาทภาพจะมีเลขที่ลำดับข้อต่อกำกับไว้ คำบรรยายเหตุการณ์ มุมกล้อง และ อาจมีเสียงประกอบด้วย

ทีมงานหนึ่งสั้นมี 6 ตำแหน่ง

1. ผู้กำกับ คนนี้สำคัญที่สุด กำกับคือผู้ที่กำหนดทิศทางของหนังให้ เป็นไปตามใจที่เขาหรือเธอผู้นั้นต้องการ โดยสิ่งหนึ่งที่ผู้กำกับแต่ละคนจำเป็นจะต้องมี ชาติไปไม่ได้เป็นอันขาด นั่นคือสมาธิจิตจดจ่ออยู่กับงานที่ทำอยู่ตรงหน้า งานที่วันนั้นก็ หมายถึง คอยควบคุมนักแสดง กำกับให้เขาแสดงได้อย่างเป็นธรรมชาติ เป็นไปตาม บทบาทที่เราได้สร้างขึ้น และยังรวมไปถึงงานอื่นๆ เช่น การดูว่าตากล้องสามารถถ่ายภาพ วางมุมกล้องออกมาได้อย่างที่เคยมีการตกลงกัน ก่อนหน้านี้ไหม หรือว่าเสียงโอเคหรือ เปล่า ตัวละครมีบทพูดตรงตามที่เขียนไว้ไหม?

2. ผู้ช่วยผู้กำกับ มีหน้าที่เป็น “แขนขา” ของผู้กำกับ เพราะในขณะที่ผู้กำกับกำลัง คิดถึงงานที่อยู่ตรงหน้า ผู้ช่วยๆก็จะมาคิดถึงการทำให้งานมันเดินหน้าไปได้ หรือในอีก ความหมายหนึ่งก็คือการลดภาระของผู้กำกับลงไป

3. ผู้จัดการกองถ่าย หลักๆ คือดูแลเรื่องการเงิน ว่าใช้จ่ายไปเท่าไร แล้วคอยให้ คำแนะนำ แก่ทีมงานว่า ควรจะใช้งบเท่าไรเพื่อการซื้อหรือทำอะไรสักอย่าง ว่าง่ายๆ ก็ คือหน้าที่ควบคุมให้ระบบการเงินในกองถ่ายราบรื่น เป็นไปด้วยความเหมาะสมตามงบที่มี อยู่ หน้าที่นี้จำเป็นจะต้องอาศัยผู้มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน และมีสายตาที่ ปราดเบรียวว่องไว เมื่อเห็นอะไรที่ผิดปกติ

4. ตากล้อง/ผู้กำกับภาพ ไม่ใช่แค่เอากล้องมาวางแล้วก็ถ่ายอย่างเดียว แต่ จะต้องตีความตามบทหนังที่อ่าน และถ้ามีสตอรี่บอร์ดก็ต้องถ่ายตามนั้น โดยที่จะต้อง ช่วยเหลือด้านเทคนิคเพื่อให้ได้ภาพอย่างที่ผู้กำกับต้องการ

5. คนบันทึกเสียง สำคัญไม่น้อยกว่าภาพเลย เพราะถ้าเสียงไม่ดีฟังที่ตัวละครพูด ไม่รู้เรื่องนี้จบกัน คนบันทึกเสียงไม่ได้แค่ทำหน้าที่บันทึกเสียงอย่างเดียว แต่ยังต้องคอย ช่วยผู้กำกับดูว่า ก่อนถ่ายเมื่อไปดูโลเคชั่น ก็จะบอกได้ว่าจะเกิดปัญหาอะไรขึ้นกับการ อัดเสียงเพื่อที่จะแก้ไขได้ หรือระหว่างถ่าย ก็คอยดูว่าช่วงไหนอัดเสียงได้ไม่ได้ เพื่อที่จะ สามารถทำให้ได้เนื้อเสียงที่มีคุณภาพ

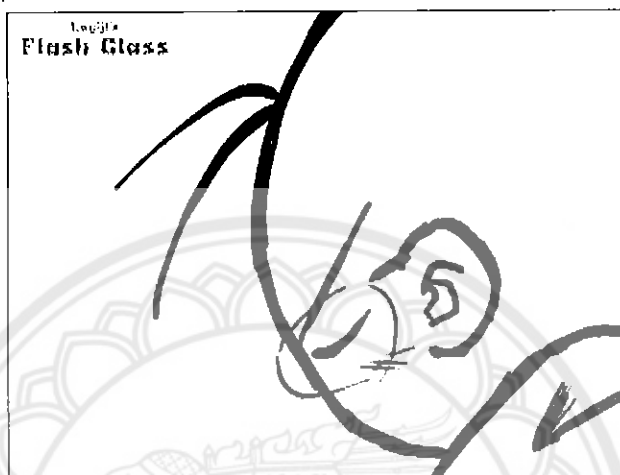
6. ผู้กำกับศิลป์ มีหน้าที่ช่วยให้งานฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากได้ดังภาพที่ ผู้ กำกับคิดไว้ ไม่ใช่แค่เอาของมาวางๆ จัดฉากเท่านั้น แต่เช่นเดียวกับตากล้อง ก็จะต้องมี ดวงตาที่เห็นเหมือนผู้กำกับ

ที่มา : <http://guy038.blogspot.com/>

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุมกล้อง และ ศัพท์เทคนิค

การกำหนดมุมกล้องได้ดีจะสามารถสื่อความหมายได้ดีตามไปด้วย โดยมีมุมกล้องที่สำคัญดังนี้

1. C.U. ย่อมาจาก Close up ชื่อในวงการเรียก ชื่อยุภาพ CU จะใช้สำหรับเจาะรายละเอียดบนใบหน้า (หรือส่วนอื่นๆก็ได้) เน้นความสำคัญเล็กในรายละเอียดของ object นั้นๆขนาดของภาพจะเห็นประมาณ หัวถึงคาง เรียกว่า CU ดังภาพ

ภาพ 1 Close up

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

2. M.S. ย่อมาจาก Medium Shot ชื่อในวงการคือ มีเดียม

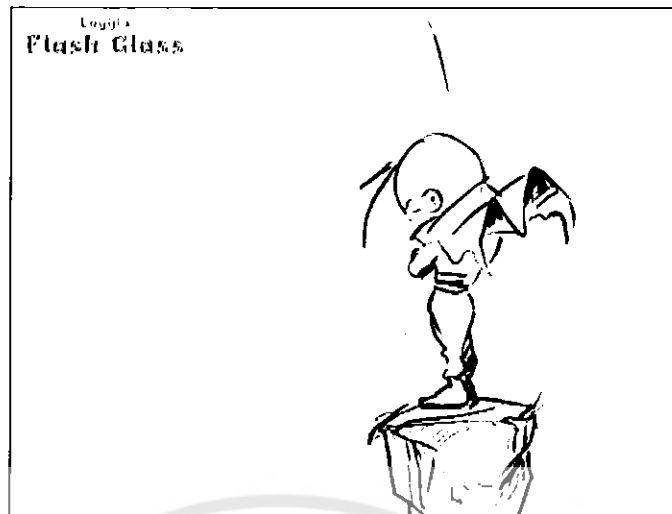

ภาพ 2 Medium Shot

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

ภาพขนาดมีเดียม จะเริ่มตั้งแต่หัวถึงเอว หรือลงมาอีกหน่อยถึงเข่าก็ได้ แยกย่อยเป็น medium close up , medium Long shot และอื่นๆ ภาพขนาดนี้จะเน้นที่ตัว object รวมๆ เห็นรายละเอียดในภาพรวม สามารถถ่ายทอด movement ของ object ได้ในระดับนี้

3. L.S. ย่อมาจาก Long Shot ชื่อในวงการ ลองช็อต

ภาพ 3 Long Shot

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

ภาพลองช็อต เป็นภาพระยะไกล เห็นรายละเอียดของ สภาพแวดล้อม ว่าทำอะไรที่ไหน ส่วนใหญ่จะใช้เล่าเกี่ยวกับสถานที่ เวลา

4. E L S ย่อมาจาก Extra long shot ชื่อในวงการ เอ็กซ์ตร้าลองช็อต

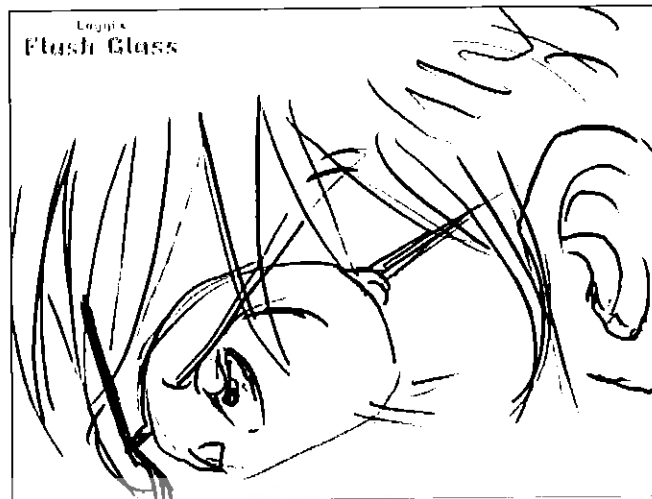

ภาพ 4 Extra long shot

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

ภาพขนาดกว้างมาก บางที่แทบจะไม่เห็นตัว object เลยก็ได้ เน้นสถานที่อย่าง เดียวให้เห็นถึงความกว้าง ใหญ่ ใหญ่ ใหญ่ หรือความแตกต่างระหว่าง สถานที่กับ object

5. E C U ย่อมาจาก Extream Close Up ชื่อในวงการ เอ็กซ์ตรีมโคลสอัฟ

ภาพ 5 Extream Close Up

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

ภาพขนาดใหญ่มาก เก็บรายละเอียดเล็ก ๆ เช่น เม็ดเหงื่อบนจมูก ภาพสะท้อนในดวงตา

6. Bird eye view

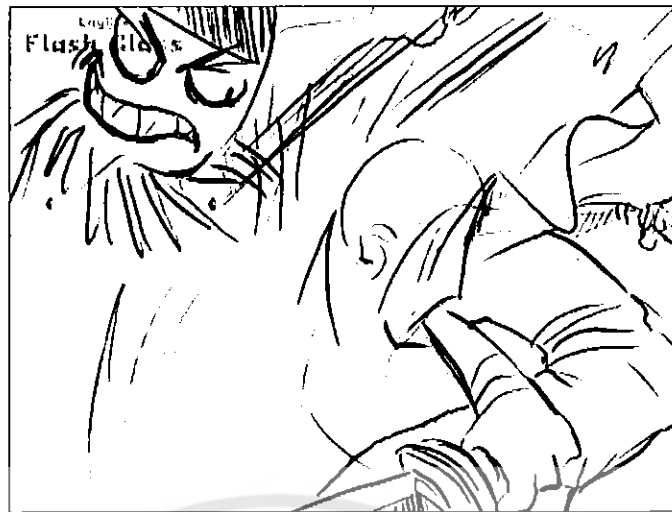

ภาพ 6 Bird eye view

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

ภาพมุมเบิร์ดอายวิว คือภาพแทนสายตาของนกเวลามองวัตถุ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นหุนๆ หรือดูต่ำต้อย บางทีก็ใช้ภาพมุมสูงเพื่อให้เห็นความอลังการของฉากก็ได้ เช่นภาพคนใส่ชุดดำเป็นร้อยๆ คนมีคนทะเลิ่งใสสีแดงอยู่คนเดียว อย่างนี้ใช้ภาพมุมนี้จะได้ชัดมาก

7. Worm eye view (มุมมองหนอน)

ภาพ 7 Worm eye view

ที่มา : http://www.thailandband.com/tag_thai.php?id_tag=51

ภาพที่กล้องอยู่ต่ำกว่าวัตถุ แทนกล้องเป็นหนอน ภาพมุมนี้สามารถบอกว่า วัตถุดูน่ากลัว หรือยิ่งใหญ่แค่ไหนได้

8. Pan (แพน)

เป็นเทคนิคการเคลื่อนกล้องจากซ้าย ไป ขวา หรือ ขวามาซ้ายก็ได้ เราจะเรียกว่าแพน ใช้ในหลายกรณีมากๆ ไม่ว่าจะเป็นบอกเรื่องราว เชื่อมระหว่างสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่ง

9. Tilt (ทิว)

การ Tilt เหมือน Pan แต่เปลี่ยนเป็น จากบนลงล่าง หรือ ล่างขึ้นบน

มุมมอง หมายถึง ทิศทางที่ตั้งกล้องกับวัตถุที่ถูกถ่าย ประกอบด้วยมุมหลักๆ ดังนี้

1. มุมกล้อง 客观镜头 (Objective Camera Angle)

มุมมองมุมนี้ทำให้ผู้ดูได้เห็นภาพโดยตรงจากเลนส์กล้อง ซึ่งทำหน้าที่เสมือนตาผู้ดู

2. มุมกล้อง 主观镜头 (Subjective Camera Angle)

มุมมองมุมนี้ใช้กล้องแทนผู้ดู ทำให้ผู้ดูเป็นเสมือนผู้แสดงที่อยู่นอกจอ ผู้แสดงจะมองหรือพูดกับเลนส์กล้อง ทำให้รู้สึกว่าคุณแสดงในจอมองหรือพูดกับผู้ดูโดยตรง ทำให้ผู้ดูรู้สึกว่าคุณเข้าไปมีส่วนร่วมใน ภาพยนตร์เรื่องนั้น

3. มุมกล้อง พอยต์ ออฟ วิว (Point of view camera angle, POV)

มุมกล้องมุมนี้ผู้กำกับให้ผู้ดูเห็นภาพเหตุการณ์จากสายตาของผู้แสดงอีกทีหนึ่ง ผู้ดูจะเห็นผู้แสดงจากมุมกล้องออบเจกทีฟ และเห็นภาพที่ผู้แสดงเห็นจากมุมกล้องพอยต์ ออฟ วิว ตัวอย่างเช่น ภาพแรกผู้ดูเห็นภาพเฮลิคอปเตอร์บินเหนือกรุงเทพฯ ตัดภาพไปที่คนขับมองลงมาข้างล่าง แล้วตัดเป็นภาพการจราจรในกรุงเทพฯ ภาพการจราจรในกรุงเทพฯ เป็นภาพจากมุมกล้องพอยต์ ออฟ วิว ของคนขับเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์

4. มุมที่ผู้กำกับกำหนดขึ้นเอง (Director's Interpretative Camera Angle)

เป็นมุมกล้องที่ผู้กำกับอาจกำหนดมุมกล้องขึ้นมาเพื่อให้เรื่องราวเข้าใจ ชวนติดตามยิ่งขึ้น เพื่อให้การสื่อสารเข้าถึงอารมณ์ของผู้ดูโทรทัศน์ได้อย่างเต็มที่

มุมมองภาพ หมายถึง จุดดูภาพที่ปรากฏบนจอภาพยนตร์และจอโทรทัศน์ ผู้กำกับจะกำหนดว่าจะเสนอภาพจากมุมใด คือให้ผู้ดูมองเห็นภาพจากมุมใดจึงจะน่าสนใจและสมจริงกับเรื่องราวที่เสนอ มุมมองภาพหรือที่นิยมเรียกว่ามุมกล้องโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 3 มุม ได้แก่

1. มุมสูง (High Angle)

ตั้งกล้องถ่ายภาพยนตร์และโทรทัศน์ไว้สูงกว่าวัตถุ ถ้าเป็นภาพสถานที่กว้างใหญ่ การถ่ายภาพไกลจากมุมสูงทำให้เห็นภาพได้กว้างไกล เป็นการเปิดฉากแนะนำสถานที่ได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าเป็นการถ่ายคน จะเป็นการเสนอให้เห็นว่าคนๆ นั้นไม่สำคัญ เป็นคนต่ำต้อย ไม่สง่างาม

2. ภาพมุมระดับสายตา (Eye Level Angle)

เป็นภาพที่ตั้งกล้องในระดับสายตาของคน หรือของวัตถุที่ถูกถ่าย ภาพในระดับสายตาเพื่อสื่อความหมายว่าภาพที่ปรากฏจะเป็นภาพให้ความรู้สึกธรรมดา ไม่เด่นอะไร

3. ภาพมุมต่ำ (Low Angle)

เป็นภาพที่ตั้งกล้องถ่ายในระดับต่ำกว่าคนหรือวัตถุที่ถูกถ่าย เป็นภาพที่แหงนดูสื่อความหมายหรือให้เกิดความรู้สึกว่าคนหรือวัตถุที่ถูกถ่ายมีความสำคัญมากกว่าปกติ น่าเคารพ นับถือ

ขนาดภาพ หมายถึง บริเวณของภาพที่ถ่าย มักจะเรียกว่า ช็อต (Shot) ประกอบด้วยขนาดต่างๆ ดังนี้

1. ภาพขนาดที่ถ่ายไกลมาก (Extreme Long Shot = ELS)

เป็นภาพที่ถ่ายด้วยเลนส์กว้าง และถ่ายจากที่ไกล อาจจะถ่ายจากที่สูงด้วย เพื่อให้เห็นความยิ่งใหญ่ของสถานที่ ภาพขนาดนี้มักใช้เป็นภาพเปิดเรื่องและแนะนำสถานที่ที่เรื่องราวนั้นๆ เกิดขึ้น

2. ภาพถ่ายไกล (Long Shot = LS)

เป็นภาพที่ถ่ายให้ครอบคลุมบริเวณพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ ถ้าเป็นภาพคนจะถ่ายเต็มตัว

3. ภาพถ่ายปานกลาง (Medium Shot = MS)

ถ้าเป็นภาพคนจะเป็นภาพครึ่งตัว

4. ภาพใกล้ (Close Up = CU)

ถ้าเป็นภาพคนจะถ่ายจากไหล่ขึ้นไปถึงศีรษะ เพื่อแสดงให้เห็นความรู้สึกของผู้แสดง หรือรายละเอียดของสิ่งที่นำเสนอให้เห็นรายละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ภาพใกล้มาก (Extreme Close Up = ECU)

เป็นภาพที่ถ่ายใกล้มาก เน้นเฉพาะจุดที่ต้องการจะเน้น เช่น เน้นที่ตาหวานยิ้ม แสดงถึงตาที่มีความรัก ตาที่แดง มีน้ำตา แสดงถึงความเศร้าโศก

ที่มา : http://tumchukiat.blogspot.com/2013/03/blog-post_4365.html

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสงสำหรับงานโทรทัศน์

3.1 ความจำเป็นในการจัดแสง

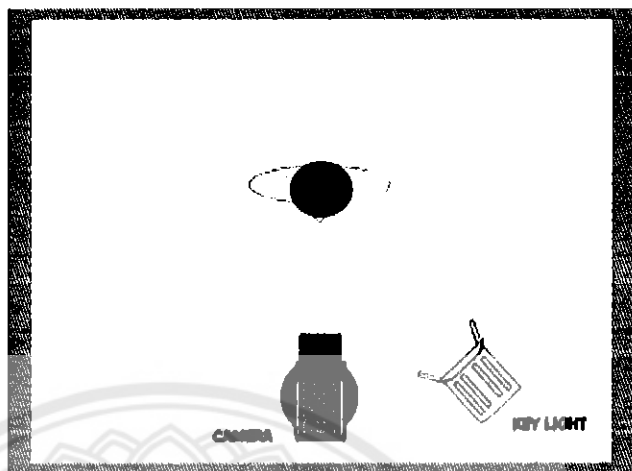
- 3.1.1. เพื่อให้แสงที่พอเพียงเหมาะสม
- 3.1.2. การใช้แสงเพื่อลบเงา
- 3.3.3. การจัดแสงเพื่อให้ได้สีที่ถูกต้องและสวยงาม
- 3.3.4. การจัดแสงเพื่อให้เกิดรูปทรงและมิติ
- 3.3.5. การใช้แสงเพื่อเป็นการบอกเวลาและสถานที่
- 3.3.6. การจัดแสงเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศและอารมณ์
- 3.3.7. เพื่อให้เกิดความสนใจเฉพาะจุด

3.2 การจัดแสงขั้นพื้นฐาน

การจัดแสงมีหลักการพื้นฐาน เรียกว่า การจัดแสงแบบสามเหลี่ยมพื้นฐาน (Basic Triangle) หรือ การจัดแสงลักษณะ 3 จุด คือ พยายามสร้างภาพในจอโทรทัศน์ให้เกิดเป็นภาพ 3 มิติ โดยให้มีมิติที่เป็นส่วนลึกเข้าไปด้วย

3.3 หลักการพื้นฐาน แบ่งไฟเป็น 3 ประเภท คือ

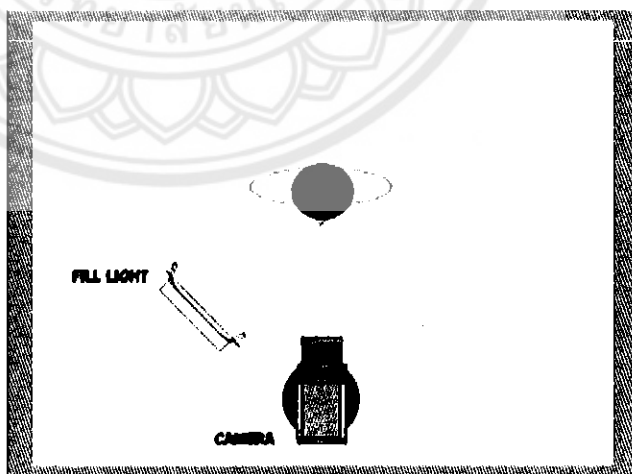
3.3.1. ไฟหลัก (Key Light) เป็นไฟที่ส่องวัตถุ เพื่อให้เห็นรูปร่าง ทิศทาง พื้นผิว รายละเอียดต่างๆ แต่ไฟหลักทำให้เกิดเงา จึงต้องอาศัยไฟอื่นๆช่วย

ภาพ 8 ไฟหลัก

ที่มา : <http://akekorn-ru.blogspot.com/>

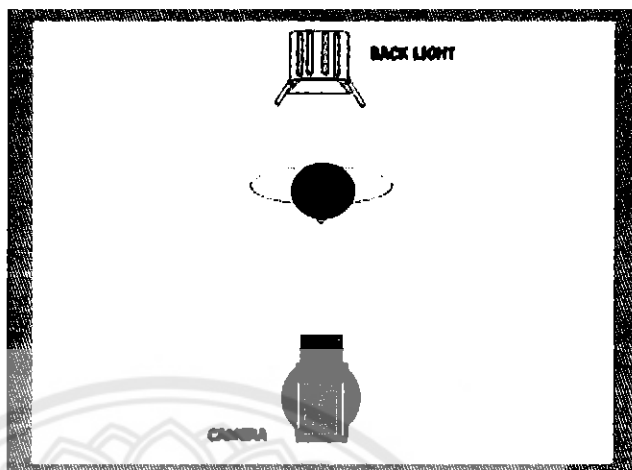
3.3.2 ไฟเสริม (Fill Light) เป็นไฟที่ช่วยลดความเข้มของเงาซึ่งเกิดจากไฟหลักให้จางลง เป็นไฟที่ให้แสงกระจาย

ภาพ 9 ไฟเสริม

ที่มา : <http://akekorn-ru.blogspot.com/>

3.3.3. ไฟหลัง (Back Light) เป็นไฟที่ส่องตรงมาจากด้านหลังของวัตถุ เพื่อสร้างความลึก สามารถแยกฉากกับวัตถุด้านหลังได้

ภาพ 10 ไฟหลัง

ที่มา : <http://akekorn-ru.blogspot.com/>

มุมมองของโคมไฟจะอยู่ประมาณ 45-60 องศา

ภาพ 11 มุมมองของไฟ

ที่มา : <http://akekorn-ru.blogspot.com/>

3.4 ไฟที่ช่วยเสริมให้การถ่ายทำสมบูรณ์

3.4.1 Side light ไฟข้าง เป็นไฟที่ใช้ส่องด้านข้างของคน/วัตถุ เพื่อช่วยเพิ่มจุดเด่นและลดเงา ในบางครั้งเราอาจใช้ไฟด้านข้างแทนไฟเสริมก็ได้

3.4.2 Set light ไฟพื้นหลัง หรือไฟฉากหลัง เพื่อช่วยแยกคน/วัตถุออกจากฉากหลัง ทำให้เห็นความลึกของภาพ ปกติแล้วจะให้ไฟส่องจากมีดกว่าผู้แสดงเพื่อให้ผู้แสดงเด่นออกมา

3.4.3 Kick light ไฟเฉียงด้านหลัง โดยส่องกระทบทั้งไหล่และศีรษะ เพื่อแยกผู้แสดงออกจากฉากหลัง ปกติจะวางไว้ตำแหน่งตรงข้ามกับไฟหลัก แต่อยู่ต่ำกว่าไฟหลัง

3.4.4 Eye light ไฟติดบนหลังกล้อง ช่วยให้ตาของผู้แสดงที่มองกล้องมีประกาย และช่วยให้กล้องมองวัตถุที่อยู่ในที่มืดได้ดี

3.4.5 Hair light ไฟส่องผม สำหรับส่องผมผู้แสดง เพื่อให้เห็นโครงร่างของศีรษะ และผู้แสดงเด่นออกมาจากฉาก

3.4.6 Cross light เป็นไฟส่องด้านข้าง จะใช้ไฟนี้เมื่อไม่สามารถใช้ไฟหลักได้ เช่น การถ่ายทำที่ใช้ฉากหลังเป็นการฉายสไลด์ หรือภาพยนตร์บนจอโปรเจกต์

3.5 การจัดแสงในการจัดฉาก

ข้อมูลที่ผู้จัดแสงควรทราบ

3.5.1. ฉากนั้นเกิดขึ้นในเวลาใด

3.5.2. บรรยากาศในฉากนั้นเป็นอย่างไร

3.5.3. การเคลื่อนไหวของผู้ปรากฏตัวในฉากนั้น มีลักษณะอย่างไร

3.5.4. ตำแหน่งของกล้อง

3.5.5. การแต่งกายของผู้แสดง

3.6 การจัดแสงสำหรับการถ่ายทำนอกสถานที่

ปกติการถ่ายทำนอกสถานที่ ถ้าเป็นเวลากลางวัน การใช้แสงจากดวงอาทิตย์เป็นสิ่งที่สะดวกที่สุด แต่ต้องเลือกเวลาให้ถูกต้อง เวลาที่เหมาะสมคือ ช่วงที่ดวงอาทิตย์ทำมุม 45 องศา

ถ้าเกิดเงาที่ไม่ต้องการ ก็ใช้ไฟ Day light หรือ Reflector เข้าช่วย

3.7 ปัญหาและข้อแนะนำในการจัดแสง

3.7.1. การถ่ายทำโดยใช้แสงอาทิตย์ เวลาที่เหมาะสมที่สุดคือ 10.00 น.

3.7.2. การใช้ Reflector ต้องจับให้นิ่ง เพราะถ้าเคลื่อนไหว จะทำให้แสงบนวัตถุเคลื่อนไหว

3.7.3.การถ่ายทำนอกสถานที่ แสงอาทิตย์จะไม่คงที่ ต้องระวังเรื่องการปรับ white balance

3.7.4.การจัดแสงสำหรับบุคคล 2 คน อาจใช้แผ่นสำหรับลดความเข้มของแสง หรือ diffuser มาปิดเพื่อลดแสงบางส่วน

3.7.5.การจัดแสงสำหรับฉาก ต้องจัดแสงให้เหมือนจริงตามธรรมชาติมากที่สุด

3.7.6.ตรวจสอบอุปกรณ์การจัดแสงทุกครั้งก่อนจัดแสง

3.7.7.การจัดแสงไฟหลัก ถ้าบุคคลมีใบหน้าแบน ควรให้ไฟหลักอยู่สูงกว่าปกติเล็กน้อย จะช่วยให้เกิดเส้นตัดบนใบหน้าเข้มขึ้น ถ้าบุคคลนั้นหน้าผอม หน้ากระดุก ควรลดไฟหลักให้ต่ำกว่าปกติเล็กน้อย

3.7.8.ช่างแสงและช่างฉากควรประสานงานร่วมกันก่อนการถ่ายทำ

ที่มา : dusithost.dusit.ac.th/~msportfolio/public/adviser/168/pp_การจัดแสง.ppt

4.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่เกี่ยวกับการทำภาพยนตร์สั้น

4.1. การค้นคว้าหาข้อมูล (research)

เป็นขั้นตอนการเขียนบทภาพยนตร์อันดับแรกที่ต้องทำถือเป็นสิ่งสำคัญหลังจากพบประเด็นของเรื่องแล้ว จึงลงมือค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อเสริมรายละเอียดเรื่องราวที่ถูกต้อง จริง ชัดเจน และมีมิติมากขึ้น คุณภาพของภาพยนตร์จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่การค้นคว้าหาข้อมูล ไม่ว่าจะภาพยนตร์นั้นจะมีเนื้อหาใดก็ตาม

4.2. การกำหนดประโยคหลักสำคัญ (premise)

หมายถึงความคิดหรือแนวความคิดที่ง่าย ๆ ธรรมดา ส่วนใหญ่มักใช้ตั้งคำถามว่า "เกิดอะไรขึ้นถ้า..." (what if) ตัวอย่างของ premise ตามรูปแบบหนังสือลึกลับ เช่น เกิดอะไรขึ้นถ้าเรื่องโรมิโอ & จูเลียตเกิดขึ้นในนิวยอร์ก คือ เรื่อง West Side Story, เกิดอะไรขึ้นถ้ามนุษย์ดาวอังคารบุกโลก คือเรื่อง The Invasion of Mars, เกิดอะไรขึ้นถ้าก๊อตซิลล่าบุกนิวยอร์ก คือเรื่อง Godzilla, เกิดอะไรขึ้นถ้ามนุษย์ต่างดาวบุกโลก คือเรื่อง The Independence Day, เกิดอะไรขึ้นถ้าเรื่องโรมิโอ & จูเลียตเกิดขึ้นบนเรือไททานิค คือเรื่อง Titanic เป็นต้น

4.3. การเขียนเรื่องย่อ (synopsis)

เรื่องย่อขนาดสั้น ที่สามารถจบลงได้ 3-4 บรรทัด หรือหนึ่งย่อหน้า หรืออาจเขียนเป็น story outline เป็นร่างหลังจากที่ค้นคว้าหาข้อมูลแล้วก่อนเขียนเป็นโครงเรื่องขยาย (treatment)

4.4. การเขียนโครงเรื่องขยาย (treatment)

เป็นการเขียนคำอธิบายของโครงเรื่อง (plot) ในรูปแบบของเรื่องสั้น โครงเรื่องขยายอาจใช้สำหรับเป็นแนวทางในการเขียนบทภาพยนตร์ที่สมบูรณ์ บางครั้งอาจใช้สำหรับยื่นขอประมาณได้ด้วย และการเขียนโครงเรื่องขยายที่ดีต้องมีประโยคหลักสำคัญ (premise) ที่ง่าย ๆ น่าสนใจ

4.5. บทภาพยนตร์ (screenplay)

สำหรับภาพยนตร์บันเทิง หมายถึง บท (script) ที่ควอนส์หลัก (master scene/sequence) หรือ ซีนาริโอ (scenario) คือ บทภาพยนตร์ที่มีโครงเรื่อง บทพูด แต่มีความสมบูรณ์น้อยกว่าบทถ่ายทำ (shooting script) เป็นการเล่าเรื่องที่ได้พัฒนามาแล้วอย่างมีขั้นตอน ประกอบด้วยตัวละครหลักบทพูด จาก แอ็คชั่น ซีควอนส์ มีรูปแบบการเขียนที่ถูกต้อง เช่น บทสนทนาอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษจาก เวลา สถานที่ อยู่ชิดขอบหน้าซ้ายกระดาษ ไม่มีตัวเลขกำกับข้อต่อ และโดยหลักทั่วไปบทภาพยนตร์หนึ่งหน้ามีความยาวหนึ่งนาที

4.6. บทถ่ายทำ (shooting script)

คือบทภาพยนตร์ที่เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเขียน บทถ่ายทำจะบอกรายละเอียดเพิ่มเติมจากบทภาพยนตร์ (screenplay) ได้แก่ ตำแหน่งกล้อง การเชื่อมต่อ เช่น คัท (cut) การเลื่อนภาพ (fade) การละลายภาพ หรือการจางซ้อนภาพ (dissolve) การกวาดภาพ (wipe) ตลอดจนการใช้ภาพพิเศษ (effect) อื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเลขลำดับข้อต่อกำกับเรียงตามลำดับตั้งแต่ข้อต่อแรกจนกระทั่งจบเรื่อง

4.7. บทภาพ (storyboard)

คือ บทภาพยนตร์ประเภทหนึ่งที่อธิบายด้วยภาพ คล้ายหนังสือการ์ตูน ให้ความต่อเนื่องของข้อต่อตลอดทั้งซีควอนส์หรือทั้งเรื่องมีคำอธิบายภาพประกอบ เสียงต่าง ๆ เช่น เสียงดนตรี เสียงประกอบฉาก และเสียงพูด เป็นต้น ใช้เป็นแนวทางสำหรับการถ่ายทำ หรือใช้เป็นวิธีการคาดคะเนภาพล่วงหน้า (pre-visualizing) ก่อนการถ่ายทำว่า เมื่อถ่ายทำสำเร็จแล้ว หนังสจะมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร ซึ่งบริษัทของ Walt Disney นำมาใช้กับการผลิตภาพยนตร์การ์ตูนของบริษัทเป็นครั้งแรก โดยเขียนภาพเหตุการณ์ของแอ็คชั่นเรียงติดต่อกันบนบอร์ด เพื่อให้คนดูเข้าใจและมองเห็นเรื่องราวล่วงหน้าได้ก่อนลงมือเขียนภาพ ส่วนใหญ่บทภาพจะมีเลขที่ลำดับข้อต่อกำกับไว้ คำบรรยายเหตุการณ์ มุมกล้อง และอาจมีเสียงประกอบด้วย

ที่มา : joynaka23.wordpress.com/บทเรียน/ความรู้เกี่ยวกับการทำภาพยนตร์/

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคถ่ายวิดีโอ

5.1. คิดและวางแผนก่อนถ่ายวิดีโอ

ก่อนที่จะถ่ายวิดีโอในเหตุการณ์หรืองานอะไรก็แล้วแต่ ต้องคิดและวางแผนก่อนว่า ต้องการที่จะนำเสนออะไรในวิดีโอ เช่น ไปท่องเที่ยวต่างจังหวัดกับกลุ่มเพื่อนๆ และต้องการถ่ายวิดีโอที่เก็บบรรยากาศทั้งหมดว่าไปเที่ยวที่ไหนมาบ้าง มีกิจกรรมอะไรที่ทำบ้าง และบรรยากาศในขณะนั้นเป็นอย่างไรบ้าง สามารถเขียนออกเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

5.1.1. ป้ายสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และสภาพแวดล้อม เพื่อจะได้รู้ว่าไปเที่ยวที่ไหนกัน และเป็นอย่างไรบ้าง

5.1.2. บรรยากาศในขณะนั้น เช่น อาจจะทำวิดีโอ candid เพื่อนๆ

5.1.3. มีกิจกรรมอะไรที่ทำบ้าง เช่น แวะซื้อของ เดินป่า เล่นน้ำตก

เมื่อแยกย่อยลงไปในแต่ละข้อ ก็ต้องคิดอีกทีว่าจะจัดวาง composition ในการถ่ายวิดีโอเป็นอย่างไร ให้ตรงกับความต้องการ เช่น ในขณะที่กำลังนั่งเรือ อยากจะให้เห็นบรรยากาศเพื่อนๆ ในขณะนั่งเรือพร้อมกับวิวทิวทัศน์

5.2. โฟกัสจุดที่สนใจในการถ่ายวิดีโอ

ก่อนที่จะกดบันทึกวิดีโอ จะต้องรู้ตัวเองดีว่า ในข้อนี้ต้องการที่จะถ่ายอะไร จะต้องถ่ายให้สำเร็จก่อนที่จะไปถ่ายสิ่งอื่นๆ ต้องมีสมาธิในการถ่าย เพราะจะทำให้การจัดวาง composition มีความแน่นอน และกล้องก็จะไม่สั่น

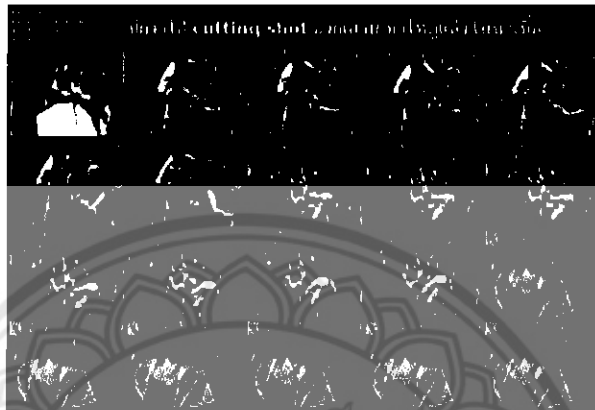
5.3. ความยาวของวิดีโอในแต่ละข้อ

ธรรมชาติของคนเราเมื่อดูสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ตาของคนเราจะจดจ้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่นิ่งๆ ได้ไม่นาน เช่น เราดูวิดีโอการบรรยายของวิทยากร ถ้าการถ่ายวิดีโอมีเพียงการถ่ายเฉพาะวิทยากรที่กำลังบรรยายอยู่ (uncut video) เราดูได้ซักพักก็จะรู้สึกเบื่อ ง่วงนอน นั่นคือธรรมชาติของคน

ภาพ 12 ตัวอย่างมุมกล้อง (การบรรยายของวิทยากร)

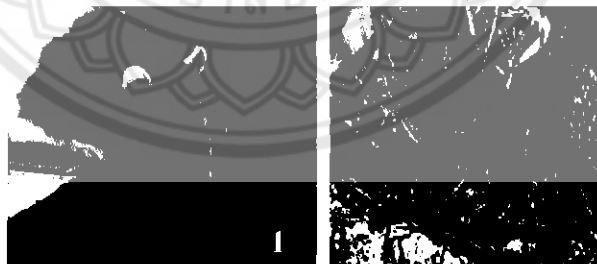
ไม่ควรจะตัดต่อวิดีโอในแต่ละช็อตให้ยาวนานเกินไป ควรจะตัดต่อวิดีโอจากการถ่ายวิดีโอหลายๆมุม เช่น normal view + bird eyes view + worm view และใช้รูปแบบการถ่ายหลายๆรูปแบบ เช่น wide shot + medium shot + close up ผสมผสานกันไป เวลาตัดต่อวิดีโอก็ตัดสลับไปมาระหว่างช็อตต่างๆ เช่น ในขณะที่วิทยากรกำลังบรรยาย เราก็อาจเอาบรรยากาศคนกำลังนั่งฟังเข้ามาแทรก (cutting shots) เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของคนดู

ภาพ 13 ตัวอย่าง Cutting shots

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

นอกจากนี้แล้ว พวก cutting shots ยังสามารถใช้สื่อความหมายของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น ช็อตแรกเป็นหนูกำลังมองสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ ทำให้ไม่กล้าลงไป ตัดมาช็อตที่สองเป็นรูปงู เป็นการสื่อความหมายว่าที่หนูไม่กล้าลงไปเพราะมีงูอยู่ด้านล่างนั่นเอง

ภาพ 14 ตัวอย่างตัดสลับ

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

5.4. ไบรอนำถ่ายทอดอารมณ์ได้ดีที่สุด

ถ้าเราต้องการจะสื่อสารถึงอารมณ์ของตัวละครในฉาก สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ดวงตา ปกติการถ่ายวิดีโออาจจะเริ่มที่ wide shot เพื่อให้เห็นบรรยากาศโดยรวมในขณะนั้น ฉากต่อมาอาจจะเป็น medium shot ระหว่างคนสองคนกำลังคุยกัน แต่พอเมื่อถึงจังหวะที่ต้องการจะสื่อสารถึง

อารมณ์ในตัวละคร เช่น กำลังมีความสุข เศร้า หรือกำลังคิดวางแผนอะไรอยู่ เราจะต้องถ่ายวิดีโอแบบ close up เพื่อให้เห็นดวงตาที่ชัดเจนของผู้พูด

5.5. Move – Point – Shoot – Stop

หลักการถ่ายวิดีโอง่ายๆมีอยู่ 5 ข้อ คือ

5.5.1.Move เคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งที่เราคิดว่า จะได้ช็อตที่ตรงกับความต้องการของเรา เช่น ถ้าเราต้องการถ่ายวิดีโอคู่บ่าวสาวเดินเข้ามาในงาน ให้ดูแล้วได้อารมณ์แบบยิ่งใหญ่ เราก็ต้องไปอยู่ในตำแหน่งด้านหน้าคู่บ่าวสาว แล้วย่อตัวลงถ่ายวิดีโอในมุม worm view

5.5.2.Point หลังจากได้ตำแหน่งแล้ว ให้เราทำการจัด composition ของเราให้เรียบร้อยก่อนที่จะถ่าย ในบางช่วงเวลาเราจะต้องทำอย่างรวดเร็ว เพราะเป็นช็อตที่ต่อเนื่องกันมา ซึ่งมันก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการถ่ายวิดีโอของเราเอง เช่น จากตัวอย่าง ถ้าเราจัด composition ได้ช้า เราก็จะได้ช็อตที่คู่บ่าวสาวเดินมาถึงเราสั้นๆ ทำให้การตัดต่อวิดีโออาจจะไม่ค่อยสวยงามเท่าไร

ภาพ 15 ตัวอย่างการหาตำแหน่ง

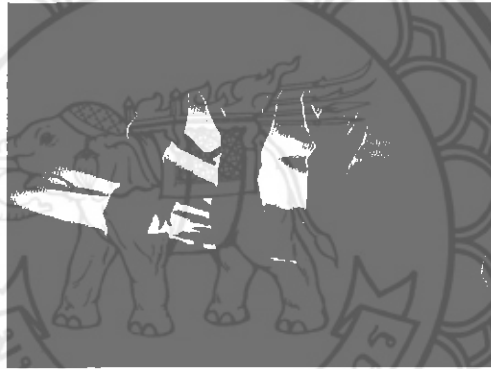
ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

5.5.3.Shoot หลังจากจัด composition แล้ว เราก็จะเริ่มถ่ายวิดีโอ โดยส่วนมากแล้วเราจะตั้งกล้องแบบนิ่งๆ วัตถุที่เคลื่อนที่เข้ามาจะเป็นจุดสนใจของผู้ชม หรือบางกรณีเราอาจจะเคลื่อนที่กล้องไปตามวัตถุ เพื่อที่จะสื่อสารถึงอารมณ์ในอีกรูปแบบหนึ่ง ข้อแนะนำอย่างหนึ่งในการถ่าย คือ ไม่ควรใช้การซูมเข้าซูมออกในขณะที่ถ่าย เพราะจะทำให้คนดูสับสนว่า จุดสนใจในช็อตนั้นมันคืออะไร

5.5.4.Stop หลังจากที่เราย้ายได้ช็อตที่เราต้องการแล้ว เราก็จะต้องเคลื่อนที่ไปหาตำแหน่งใหม่อีก เพื่อที่จะไปถ่ายช็อตที่เราต้องการต่อไป ทำอย่างนี้วนไปเรื่อยๆ

5.6. พยายามให้แสงอยู่ด้านหลัง

ปัจจุบันกล้องวิดีโอสมัยใหม่จะมีโหมดการปรับแสงอัตโนมัติ ถ้ามีแสงสว่างมากเกินไปก็จะมีการเปิดรูรับแสงให้เล็กลง ในทางตรงกันข้ามถ้ามีแสงไม่เพียงพอ ก็จะมีการเปิดรูรับแสงให้กว้างขึ้นระบบกล้องวิดีโอจะเกิดการสับสนถ้าในช็อตเดียวกันมีสภาพแสงที่แตกต่างกันมาก เช่น การถ่ายวิดีโอหมู่ในอาคาร บางคนที่ไม่โดนแดดก็จะสว่างมาก คนไหนที่ไม่โดนแดดก็จะมืดเกินไป วิธีเบื้องต้นในการแก้ไข คือ เปลี่ยนตำแหน่งในการถ่ายหรือถ้าไม่สามารถย้ายตำแหน่งได้จริงๆ เราอาจจะใช้วิธีหาอะไรบังคนที่โดนแดด และมีข้อเสนอแนะอีกอย่างหนึ่ง คือ เวลาถ่ายวิดีโอ เราควรจะให้แสงอยู่ทางด้านหลังของเรา เพื่อส่องไปยังวัตถุที่อยู่ด้านหน้าของเรา เช่น การถ่ายภาพวิดีโอในอาคาร เราไม่ควรจะให้วัตถุอยู่บริเวณริมหน้าต่าง เพราะแสงอาทิตย์จะส่องมาทางด้านหลัง ทำให้เป็นการถ่ายย้อนแสง ผลที่ได้ คือ วัตถุจะมีลักษณะเป็นภาพ Silhouette เงาดำมืด

ภาพ 16 Silhouette

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

การถ่ายวิดีโอในสถานที่ที่มีแสงไม่เพียงพอ การปรับรูรับแสงให้ใหญ่ขึ้น เพื่อที่จะทำให้ภาพสว่างขึ้น แต่ผลที่ได้เพิ่มเติมก็คือ ภาพจะแตกเป็นเม็ดๆ และสีในภาพของเราจะซีด ไม่สด เหมือนกับธรรมชาติทั่วไป

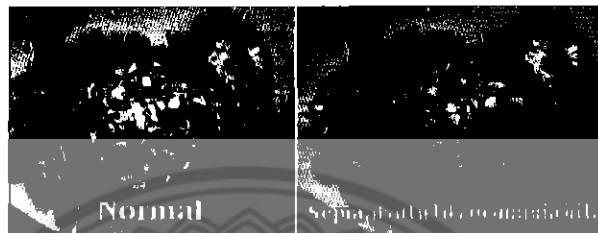

ภาพ 17 ตัวอย่างปรับรูรับแสงในกล้อง

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

5.7. ไม่ควรใช้ effect ใดๆในกล้องวิดีโอ

เวลาเราถ่ายวิดีโออะไรก็ตาม เราไม่ควรจะใช้ฟังก์ชัน effect ต่างๆที่กล้องวิดีโอมีให้ เช่น night vision, posterizing, sepia หรืออื่นๆ เพราะว่าเมื่อเราใช้แล้ว เราไม่สามารถที่จะแก้ไขวิดีโออันนั้นให้กลับมาเป็นปกติได้อีก เราควรจะถ่ายวิดีโอแบบปกติธรรมดา เมื่อเราได้ footage นั้นมาแล้ว ค่อยนำไปปรับแต่งแก้ไขในโปรแกรมตัดต่อวิดีโออีกที วิธีการนี้จะช่วยทำให้เราสามารถแก้ไขวิดีโอได้ในหลากหลายสถานการณ์

ภาพ 18 ตัวอย่างการปรับภาพ

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

5.8. ชนิดของงานแปรผันกับความยาวของวิดีโอทั้งหมด

ในหัวข้อนี้จะพูดถึงเรื่องความยาวของวิดีโอทั้งหมดหลังจากตัดต่อเสร็จแล้ว เราจะต้องคิดและวางแผนตั้งแต่ตอนแรกแล้วว่า เราถ่ายวิดีโอเพื่อที่จะไปนำเสนออะไร เช่น ถ้าเราถ่ายวิดีโอเพื่อทำ wedding presentation ให้กับคู่บ่าวสาว วิดีโอของเราควรจะมีควมยาวไม่เกิน 10 นาที เราก็จะต้องคิดว่าในแต่ละฉาก ควรจะมีควมยาวประมาณเท่าไร ฉากสัมภาษณ์ไม่ควรเกิน 2 นาที ฉากริมทะเลประมาณ 3 นาทีประมาณนี้ ถ้าเราทำวิดีโอที่มีความยาวมากเกินไป นอกจากจะทำให้น่าเบื่อแล้ว ยังเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็นอีกด้วย

5.9. ไมโครโฟนภายนอกเป็นสิ่งจำเป็น

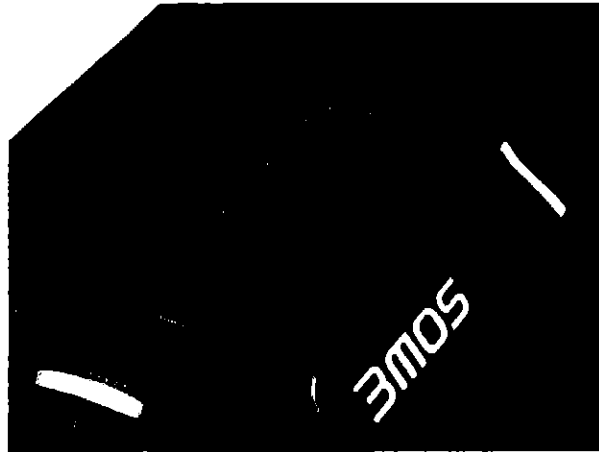
ปัญหาที่พบบ่อยๆในการถ่ายวิดีโอ คือ เรื่องเสียง เพราะว่าส่วนมากแล้วเราจะใช้ไมโครโฟนที่ติดมากับตัวกล้องถ่ายวิดีโอ ผลที่ได้ก็คือ ทั้งเสียงรถ เสียงคนคุยกัน เสียงเด็กร้องไห้ จะมารวมอยู่ในวิดีโอของเราหมด เพราะว่าไมโครโฟนที่ติดอยู่กับตัวกล้องมีลักษณะ คือ รับเสียงจากทุกทิศทางเข้ามาในตัวกล้อง

สำนักหอสมุด

ร.ร. ๒๕๖๑

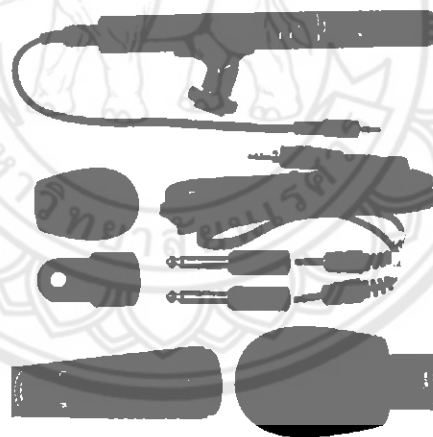
๒๖๒๓๓๑

ภาพ 19 ไมโครโฟนที่ติดมากับตัวกล้องถ่ายวิดีโอ

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

วิธีแก้ไขง่ายๆคือ ต้องเอากล้องวิดีโอไปใกล้แหล่งกำเนิดเสียงให้มากที่สุด ซึ่งจริงๆแล้ววิธีนี้อาจใช้ไม่ได้ในบางกรณี เช่น ผู้พูดอยู่บนเวที เราจึงต้องใช้ไมโครโฟนภายนอก (External Microphone) ช่วยในการบันทึกเสียง เราอาจจะใช้วิธีต่อสายไมโครโฟนเข้ากับกล้องเพื่อบันทึกเสียงโดยตรง หรืออาจจะใช้วิธีบันทึกเสียงแยกต่างหาก แล้วใช้โปรแกรมตัดต่อวิดีโอ นำเสียงนั้นมา Sync กับวิดีโออีกที

ภาพ 20 ไมโครโฟน

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

ที่มา : prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดต่อ

6.1. การตัดต่อ คือ การเชื่อมระหว่างช็อต 2 ช็อต โดยใช้ 1 ใน 3 รูปแบบ ดังนี้

6.1.1. การตัดชนภาพ The Cut คือ การตัดภาพชนกันจากช็อตหนึ่งต่อตรงเข้ากับอีกช็อตหนึ่ง วิธีนี้คนดูจะไม่ทันสังเกตเห็น

6.1.2. การผสมภาพ The Mix หรือ The Dissolve เป็นการค่อย ๆ เปลี่ยนภาพจากช็อตหนึ่งไปยังอีกช็อตหนึ่ง โดยภาพจะเหลื่อมกัน และคนดูสามารถมองเห็นได้

6.1.3. การเลือนภาพ The Fade เป็นการเชื่อมภาพที่คนดูสามารถเห็นได้ มี 2 แบบ คือ

1. การเลือนภาพเข้า fade in คือการเริ่มภาพจากดำแล้วค่อย ๆ ปรากฏภาพขึ้นสว่างขึ้น มักใช้สำหรับการเปิดเรื่อง

2. การเลือนภาพออก fade out คือการที่ภาพในท้ายช็อตค่อย ๆ มีสีดำสนิท มักใช้สำหรับการปิดเรื่องตอนจบ

6.2. ในการตัดต่อ ควรคำนึงถึงความรู้เบื้องต้น 6 ประการดังนี้

6.2.1. แรงจูงใจ Motivation

ในการตัดต่อ ไม่ว่าจะการ cut, mix หรือ fade ควรมีเหตุผลที่ดีหรือมีแรงจูงใจเสมอ ซึ่งแรงจูงใจนี้อาจเป็นภาพ เสียง หรือทั้งสองอย่างผสมกันก็ได้ ในส่วนของภาพอาจเป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้นักแสดงจะแสดงเพียงเล็กน้อย เช่น การขยับร่างกายหรือขยับส่วนของหน้าตา สำหรับเสียงอาจเป็นเสียงใดเสียงหนึ่ง เช่น เสียงเคาะประตู หรือเสียงโทรศัพท์ดัง หรืออาจเป็นเสียงที่ไม่ปรากฏภาพในฉาก (off scene)

6.2.2. ข้อมูล Information

ข้อมูลในที่นี้คือข้อมูลที่เป็นภาพ ช็อตใหม่ หมายถึงข้อมูลใหม่ คือถ้าไม่มีข้อมูลอะไรใหม่ในช็อตนั้น ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องนำมาตัดต่อ ไม่ว่าภาพจะมีความงดงามเพียงไร ก็ควรที่จะเป็นข้อมูลภาพที่แตกต่างจากช็อตที่แล้ว ยิ่งมีข้อมูลภาพที่คนดูเห็นและเข้าใจมากขึ้น ผู้ชมก็ยิ่งได้รับข้อมูลและมีอารมณ์ร่วมมากขึ้น เป็นหน้าที่ของคนตัดที่จะนำข้อมูลภาพมาร้อยให้มากที่สุดโดยไม่เป็นการขัดเยียดให้คนดู

6.2.3. องค์ประกอบภาพในช็อต Shot Composition

ผู้ตัดไม่สามารถกำหนดองค์ประกอบภาพในช็อตได้ แต่งานของผู้ตัดคือควรให้มีองค์ประกอบภาพในช็อตที่สมเหตุสมผลและเป็นที่ยอมรับปรากฏอยู่ องค์ประกอบภาพในช็อตที่ไม่ดีมาจากการถ่ายทำที่แย่ ซึ่งทำให้การตัดต่อทำได้ลำบากมากขึ้น

6.2.4. เสียง Sound

เสียงคือส่วนสำคัญในการตัดต่ออีกประการหนึ่ง เสียงรวดเร็วและลึกล้ำกว่าภาพ เสียงสามารถใส่มาก่อนภาพหรือมาที่หลังภาพเพื่อสร้างบรรยากาศ สร้างความกดดันอันรุนแรง และอีกหลากหลายอารมณ์ เสียงเป็นการเตรียมให้ผู้ชมเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนฉาก สถานที่ หรือแม้แต่ประวัติศาสตร์ ความคลาดเคลื่อนของเสียงที่เหมาะสมเป็นการลดคุณค่าของการตัดต่อ เช่น LS ของสำนักงาน ได้ยินเสียงจากพวกเครื่องพิมพ์ดีด ตัดไปที่ช็อตภาพใกล้ของพนักงานพิมพ์ดีด เสียงไม่เหมือนกับที่เพิ่งได้ยินในช็อตปูพื้น คือเครื่องอื่น ๆ หยุดพิมพ์ทันทีเมื่อตัดมาเป็นช็อตใกล้

ความสนใจของผู้ชมสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยเสียงที่มาล่วงหน้า (lapping) ตัวอย่างเช่น การตัดเสียง 4 เฟรมล่วงหน้าก่อนภาพ เมื่อตัดจากภาพในอาคารมายังภาพจากนอกอาคาร

6.2.5. มุมกล้อง Camera Angle

เมื่อผู้กำกับฯ ถ่ายทำฉาก จะทำโดยเริ่มจากตำแหน่งต่าง ๆ (มุมกล้อง) และจากตำแหน่งต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้กำกับฯ จะให้ถ่ายช็อตหลาย ๆ ช็อต คำว่า “มุม” ถูกใช้เพื่ออธิบายตำแหน่งของกล้องเหล่านี้ซึ่งสัมพันธ์กับวัตถุหรือบุคคล

6.2.6. ความต่อเนื่อง Continuity

ทุกครั้งที่ถ่ายทำในมุมกล้องใหม่ (ในซีควนส์เดียวกัน) นักแสดงหรือคนนำเสนองจะต้องแสดงการเคลื่อนไหวหรือท่าท่าเหมือนเดิมทุกประการกับช็อตที่แล้ววิธีการนี้ ยังปรับใช้กับ take ที่แปลกออกไปด้วย

1. ความต่อเนื่องของเนื้อหา Continuity of content

ควรมีความต่อเนื่องของเนื้อหา เช่น นักแสดงยกหูโทรศัพท์ด้วยมือขวา ในช็อตแรก ดังนั้นก็คาดเดาได้ว่าหูโทรศัพท์ยังคงอยู่ในมือขวาในช็อตต่อมา งานของคนตัดคือ ทำให้แน่ใจว่าความต่อเนื่องยังคงมีอยู่ทุกครั้งที่ทำการตัดต่อในซีควนส์ของช็อต

2. ความต่อเนื่องของการเคลื่อนไหว Continuity of movement

ความต่อเนื่องยังเกี่ยวข้องกับทิศทางการเคลื่อนไหว หากนักแสดงหรือบุคคลเคลื่อนที่จากขวาไปซ้ายในช็อตแรก ช็อตต่อมาก็คาดเดาว่านักแสดงหรือบุคคลจะเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน เว้นแต่ในช็อตจะให้เห็นการเปลี่ยนทิศทางจริง ๆ

3.ความต่อเนื่องของตำแหน่ง Continuity of position

ความต่อเนื่องยังคงความสำคัญในเรื่องของตำแหน่งนักแสดงหรือบุคคลในฉาก หากนักแสดงอยู่ทางขวามือของฉากในช็อตแรก ดังนั้นเขาจะต้องอยู่ขวามือในช็อตต่อมาด้วย เว้นแต่มีการเคลื่อนไหวไปมาให้เห็นในฉากถึงจะมีการเปลี่ยนไป

4.ความต่อเนื่องของเสียง Continuity of sound

ความต่อเนื่องของเสียงและสัดส่วนของเสียงเป็นส่วนที่สำคัญมาก ถ้าการกระทำกำลังเกิดขึ้นในที่เดียวกันและเวลาเดียวกัน เสียงจะต้องต่อเนื่องจากช็อตหนึ่งไปยังช็อตต่อไป เช่น ในช็อตแรกถ้ามีเครื่องบินในท้องฟ้าแล้วได้ยินเสียง ดังนั้นในช็อตต่อมาก็ต้องได้ยินจนกว่าเครื่องบินนั้นจะเคลื่อนห่างออกไป แม้ว่าบางครั้งอาจไม่มีภาพเครื่องบินให้เห็นในช็อตที่สอง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่จำเป็นต้องมีเสียงต่อเนื่องในช็อตต่อไป

ที่มา : <http://www.oknation.net/blog/area/2007/09/13/entry-1>

7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มเกี่ยวกับสถานการณ์ครอบครัวในสังคมไทย

ปัจจุบันประชากรไทยมีประมาณ 63 ล้านคน มีจำนวนครอบครัวอยู่ประมาณ 17.8 ล้านครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 53.2 ครอบครัวขยาย ร้อยละ 33.9 อยู่คนเดียว (หม้าย+โสด) ร้อยละ 12.3 อยู่กับคนที่ไม่ใช่ญาติ ร้อยละ 0.6 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2547 สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/BaseStat/basestat.html>) โดยมีแนวโน้มว่าครอบครัวเดี่ยวและคนที่อยู่คนเดียว มีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ครอบครัวขยายมีแนวโน้มลดลง

7.1 สถานการณ์ครอบครัวไทยในปัจจุบัน

ครอบครัวเป็นมิติทางสังคมวัฒนธรรม มีความเป็นพลวัต ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีการเปลี่ยนแปลง มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ประเด็นที่สะท้อนถึงเปลี่ยนแปลงของครอบครัวมีหลายประการ ดังนี้

7.1.1 โครงสร้างและการทำหน้าที่ของครอบครัวเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจน คือ ขนาดของครอบครัวมีขนาดเล็กลง ผู้หญิงมีแนวโน้มเป็นหัวหน้าครอบครัวมากขึ้น (จากร้อยละ 27.9 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 30.4 ในปี 2549(สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2549) ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงคนเดียวมีแนวโน้มมากขึ้น ปัจจุบันมีประมาณ 1.3 ล้านครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2548) ครอบครัวในชนบทส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงอายุและ

เด็ก โดยคนในวัยแรงงานต้องอพยพไปทำมาหากินในเมืองใหญ่ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2548) ผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 6.8 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 10.7 ในปี 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550) และมีแนวโน้มถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น สำหรับเด็กมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 30.0 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 22.4 ในปี 2550 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550)

7.1.2 สถาบันครอบครัวละเลยในบทบาทหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูหล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้กับบุตรหลาน ครอบครัวไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ และสมาชิกในครอบครัวไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่พึงมีต่อกันหรือมีการทำบทบาทหน้าที่แต่ทำไม่ได้ไม่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบน้อย สถานการณ์ที่สามารถเห็นได้ชัดเจนได้แก่ คู่สมรสไม่ทำหน้าที่คู่ชีวิตที่ดี พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน แต่ผลักให้เป็นหน้าที่ของญาติที่เป็นผู้สูงอายุ สถานรับเลี้ยงเด็ก พี่เลี้ยงหรือสถานศึกษา เพราะเหตุผลที่ต้องประกอบอาชีพไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน และไม่มีเวลาให้กับครอบครัว ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบุคคลและครอบครัว โดยจากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2547) พบว่า พ่อแม่ใช้เวลาในการประกอบอาชีพประมาณวันละ 8 – 10 ชั่วโมง ในขณะที่ลูกใช้เวลากับการศึกษา 6 – 8 ชั่วโมง โดยพ่อแม่มีเวลาในการดูแลครัวเรือนละ 2 – 3 ชั่วโมง ใช้เวลาในการเดินทาง 1.4 – 2 ชั่วโมง และมีเวลาว่างประมาณ 2 – 3 ชั่วโมงต่อวัน (จากรายงานผลการสำรวจของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวปี 2551 พบว่า ในวันจันทร์ – ศุกร์ประชาชนมีเวลาให้กับครอบครัวเฉลี่ยวันละ 5.30 ชั่วโมง ในขณะที่วันเสาร์ – อาทิตย์ จะมีเวลาให้กับครอบครัวประมาณวันละ 10.30 ชั่วโมง โดยกิจกรรมที่ทำร่วมกันมากที่สุด คือ รับประทานอาหารร่วมกัน ร้อยละ 28.0 ทำงานบ้าน/ทำอาหาร ร้อยละ 19.8 ปลูกต้นไม้/ทำสวน ร้อยละ 16.3 ดูโทรทัศน์/ฟังเพลง ร้อยละ 10.6 เล่นกีฬา/ออกกำลังกาย ร้อยละ 4.4 และ สอนการบ้าน/อ่านหนังสือ/เล่นิทาน ร้อยละ 4.1)

7.1.3 สัมพันธภาพภายในครอบครัวอ่อนแอเสื่อมถอย จากผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่านมีความสอดคล้องกันว่าความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสกำลังมีปัญหาและมีความห่างเหินกันมากขึ้น เกิดภาวะเสื่อมถอย อยู่กันไปอย่างนั้น เพื่อลูก มีสภาพเหมือนหย่ากันทางพฤติกรรม นอกจากนี้ ข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2549 พบว่า อัตราการจดทะเบียนต่อกรหย่า ในปี 2550 เท่ากับ 3 : 1 (307,910 : 100,420) อัตราผู้ที่แยกกันอยู่แต่ไม่ได้หย่ามีเพิ่มจาก 21.82 คน/ผู้ที่เคยสมรสพันคน ในปี 2548 เป็น 22.84 คน/ผู้ที่เคยสมรสพันคน ในปี 2550 หนึ่ง คนในสังคมปัจจุบัน มีค่านิยมในการอยู่ด้วยกันก่อนการสมรสมากขึ้น จากข้อมูลสถานภาพสมรสของประชากรอายุ 13

ปีขึ้นไป พบว่ามีคนที่เป็นโสดเพียงร้อยละ 26.6 โดยที่ผู้ชายเป็นโสดร้อยละ 30.2 ในขณะที่ผู้หญิงเป็นโสดมีเพียงร้อยละ 23.3 เท่านั้นสำหรับคนที่ผ่านการสมรสทั้งที่ยังอยู่ด้วยกัน โดยจดทะเบียน/ไม่จดทะเบียน และหย่าร้าง พบว่ามีมากถึง 20 ประมาณร้อยละ 73.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550) นอกจากนี้ ปัญหาความไม่เข้าใจระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครองและเด็กมีอยู่มาก นอกจากนี้ มีผลการศึกษาสอดคล้องกันว่า ปัญหาสัมพันธภาพภายในครอบครัวของคนไทยส่วนใหญ่เกิดจากการขาดทักษะการสื่อสารที่ดี ทำให้ขาดความเข้าใจกัน ที่สำคัญอาจเป็นเพราะคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ทั้งๆที่ในโลกแห่งความเป็นจริง การดำเนินชีวิตครอบครัวจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ ทั้งในด้านของหลักคิดในการดำเนินชีวิต และการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ

7.1.4 ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มีข้อมูลว่า ผู้ที่กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่ คือ แฟน คนใกล้ชิดหรือ คนรู้จัก ถึงร้อยละ 35.53 สามี ร้อยละ 26.26 และสมาชิกในครอบครัวหรือญาติ อีกร้อยละ 14.27 สาเหตุของการกระทำความรุนแรงเกิดจากการเมาสุราและสารเสพติดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.79 รองลงมา คือ การนอกใจ หึงหวง และทะเลาะวิวาท ร้อยละ 24.04 สำหรับประเภทของการกระทำความรุนแรงจะเป็นการทำร้ายร่างกายมากที่สุด รองลงมา คือ เรื่องเพศ โดยที่เด็กจะถูกกระทำความรุนแรงเรื่องเพศ ถึงร้อยละ 33.3 (ศูนย์พึ่งได้กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ 2549)

7.1.5 เด็กและเยาวชนขาดคุณธรรมจริยธรรม ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงดู เอาใจใส่ทั้งกายภาพ อุนิด้ย อารมณ์ สังคม(ระเบียบวินัย การเคารพให้เกียรติคนอื่นฯ) เพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นดีขึ้น เมื่อครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่หลักได้อย่างสมบูรณ์บุคคลๆนั้นอยู่ในภาวะเสี่ยงในการเติบโตขึ้นมาโดยขาดความรักความอบอุ่น การปลูกฝังคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนที่ไร้รากแก่นแท้ของชีวิต และไม่เป็นตัวของตัวเอง ยิ่งเมื่อพิจารณาถึงสภาพที่สังคมไทยตกอยู่ได้อิทธิพลของบริโภคนิยม ทุนนิยม สุขนิยม ฯส่งผลให้คนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ มีทัศนคติมีการแก่งแย่งแข่งขัน ฉวยโอกาส เอาเปรียบ ใครดีใครได้ กระแสบริโภคนิยม-สุขนิยม กระตุ้นต่อมค่านิยมความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเกินตัว ไม่มีหลักคิดของความพอเพียงมีหนี้สินติดตัวและครอบครัวมากมายจึงมีปัญหาต่างๆตามมาอย่างมากมายในปัจจุบัน

7.2 ปัญหาวิกฤตของครอบครัว

จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการอพยพแรงงานเข้าสู่เมืองใหญ่ สังคมไทยซึ่งแต่เดิมเป็นสังคมชนบท มีความเอื้ออาทรต่อกันมีแนวโน้มเป็นสังคมเมืองมากขึ้น โครงสร้างและรูปแบบของครอบครัวซึ่งเคยเป็นครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ขนาดของครอบครัวเริ่มเล็กลง

ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สถาบันครอบครัวที่เคยเป็นทุนทางสังคม มีระบบเครือญาติที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิด มีความเกื้อกูล เอื้ออาทร และการอบรม ชัดเจนบุตรหลาน การปลูกฝังวัฒนธรรมและค่านิยมประเพณี กลับอ่อนแอลง ซึ่งมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกครอบครัวทั้งทางลบและทางบวก อันเนื่องมาจากปัญหาวิกฤติที่ครอบครัวเผชิญอยู่ สืบค้นจากครอบครัวไทย (คลังปัญญาไทย สืบค้นจาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php> ดังนี้

7.2.1 ปัญหาเศรษฐกิจ จากรายงานการวิจัยระยะยาวในเด็กไทยโดย รศ. พญ. ลัดดา เหมาะสุวรรณ พบว่าครอบครัวไทยใน 17 จังหวัดทั่วประเทศ ประสบปัญหาวิกฤติในด้านเศรษฐกิจถึงร้อยละ 61 ซึ่งสอดคล้องกับดัชนีการพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2546) พบว่ามีครัวเรือนถึงร้อยละ 40 ของครัวเรือนทั้งประเทศที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเฉพาะครัวเรือนภาคเกษตรซึ่งปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องมุ่งทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ประกอบกับภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจทั้งของประเทศและโลก ทำให้ครอบครัวประสบปัญหาและความยากลำบากซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และจากการศึกษาผลกระทบของภาวะวิกฤติเศรษฐกิจต่อเด็ก เยาวชนและครอบครัวของรุจา ภูไพบูลย์และคณะ (2542) พบว่า ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจทำให้ครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับความเครียดของครอบครัวสูงกว่าภาคอื่นๆ และ ครอบครัวในกรุงเทพมหานครมีปัญหาสมาชิกมีอาการซึมเศร้ามีความวิตกกังวลสูงกว่าภาคอื่นๆ และผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจนี้ครอบครัวมีแนวโน้มปล่อยให้เด็กอยู่กันตามลำพังมากขึ้น เนื่องจากบิดามารดาต้องไปหางานทำ ซึ่งจะมีผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ บทบาทในการดูแล อบรมเด็กและเยาวชนในครอบครัวได้ดี

7.2.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษาภาวะความอยู่ดีมีสุขของประชาชนด้านชีวิตครอบครัวมีแนวโน้มลดลง (สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว : 2546) โดยเฉพาะดัชนีด้านสัมพันธภาพที่อบอุ่นในครอบครัวมีค่าดัชนีลดลงจากร้อยละ 80.85 ในปี 2539 ลดลงเป็น 70.77 ในปี 2545 แสดงให้เห็นการอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวเริ่มเสื่อมสลาย ความผูกพันและความเกื้อกูลกันในครอบครัวเริ่มห่างเหิน อันเนื่องมาจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจบังคับให้สมาชิกในครอบครัวต่างต้องพึ่งตนเองมากขึ้น ขาดการ ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความผูกพันกันน้อยลง ความหวังโยอาทร ความเสียสละ ความอดทนและพึ่งพาต่อกันลดน้อยลง ขาดความเข้าใจระหว่างคู่สมรส พ่อแม่กับลูก พี่กับน้อง หรือญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงทั้งในครอบครัวและใน

สังคมด้วยเช่นกัน โดยมีการศึกษาผลกระทบของสถานภาพการสมรสและสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาต่อการติดยาสูบของนักเรียนพบว่า การหย่าร้างของบิดามารดาทำให้นักเรียนเสี่ยงต่อการติดยาสูบเป็น 1.8 เท่า นักเรียนที่สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาไม่ดี จะเสี่ยงต่อการติดยาสูบถึง 3.14 เท่า

7.2.3 วงจรชีวิตครอบครัว การสมรสน้อยลงและการหย่าร้างเพิ่มขึ้น การสมรสถือว่าการเริ่มต้นของชีวิตคู่ เมื่อชายและหญิงตกลงที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน โดยมีการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการสร้างชีวิตครอบครัวร่วมกัน ข้อมูลการสมรสและการหย่าร้างของประชากรทั้งประเทศ ชี้ให้เห็นว่า อัตราการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายลดลงในขณะที่อัตราการหย่าร้างสูงขึ้น จากอัตราผู้ขอจดทะเบียนสมรสในปี 2539 เท่ากับ 28.47 คู่ต่อหนึ่งพันครัวเรือน ลดลงเหลือ 20.41 คู่ต่อหนึ่งพันครัวเรือนในปี 2541 และ 16.8 คู่ต่อหนึ่งพันครัวเรือนในปี 2545 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ : 2545) ในขณะที่อัตราการจดทะเบียนหย่าร้างในปี 2539 เท่ากับ 3.70 คู่ต่อหนึ่งพันครัวเรือน เพิ่มขึ้นเป็น 4.25 คู่หนึ่งพันครัวเรือนในปี 2541 และเพิ่มเป็น 4.49 คู่หนึ่งพันครัวเรือนในปี 2545 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545) การหย่าร้างที่เพิ่มสูงขึ้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากทั้งหญิงและชายมีความอดทนต่อกันน้อยลง ซึ่งมาจากความเครียดในชีวิตประจำวัน โดยความเครียดนั้นเกิดจากการเห็นความสำคัญของวัตถุมากกว่าจิตใจ

7.2.4 การทำหน้าที่ของครอบครัว เด็กและผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง เด็กและผู้สูงอายุยังคงถูกทอดทิ้งจากครอบครัว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและสังคมเมืองมีมากขึ้น สภาพปัญหาของการทอดทิ้งนี้ถือว่าอยู่ในสถานะที่รุนแรง เพราะอัตราส่วนของผู้ที่ถูกทอดทิ้งไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลงอย่างชัดเจนลักษณะของการทอดทิ้งมีทั้งที่กระทำโดยเจตนาและไม่เจตนา หลายครอบครัวที่ทิ้งเด็กโดยไม่ตั้งใจ เช่นปล่อยให้ผู้อื่นดูแลเด็ก ปล่อยให้เด็กไว้ตามลำพังให้ดูแล กันเอง เห็นได้จากข้อมูลการสำรวจ “เสี่ยงสะท้อนจากเด็กไทย ณ วันนี้ ของสวนดุสิตโพล พบว่า สิ่งที่เด็กประณมและทั้งเด็กมัธยมอยากได้จากพ่อ/แม่เป็นอันดับ 1 คือ ความรัก/ความอบอุ่น/ความเอาใจใส่ โดยเด็กประถมมีความต้องการถึงร้อยละ 71.11 และเด็กมัธยมต้องการร้อยละ 63.79 และจากการทอดทิ้งโดยเจตนา เช่นการทิ้งเด็กในโรงพยาบาลและสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ซึ่งพบว่า มีเด็กและผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งอยู่ในสถานสงเคราะห์ในช่วงระหว่างปี 2539 - 2544 มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้ตามลำพังหรืออยู่กับเด็กเป็นจำนวนมากขึ้น ในขณะที่สังคมยังตระหนักถึงบทบาทความสำคัญของผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย ทำให้

ผู้สูงอายุในชนบทเป็นจำนวนมาก ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือต้องรับภาระเลี้ยงดูหลาน เพราะพ่อแม่ต่างต้องออกไปหารายได้และประกอบอาชีพ

7.2.5 พฤติกรรมของสมาชิกครอบครัว พฤติกรรมไม่เหมาะสมของวัยรุ่นและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่งของวัยรุ่นมีปรากฏให้เห็นอย่างหลากหลายมากขึ้น เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันเหมาะสม การทำแท้ง และการติดสิ่งเสพติด นอกจากนี้ยังพบปัญหาการติดเกม การพนัน การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ การทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น

7.2.6 พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ลักษณะการทำร้ายร่างกาย การล่วงละเมิดทางเพศและทำร้ายจิตใจ ระหว่างสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ฉันท์ครอบครัวเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็น สามี ภรรยา บุตรหรือญาติผู้ใหญ่ เข้าข่ายความรุนแรงในครอบครัว โดยความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการทำร้ายมีหลายกรณี เช่น สามีทำร้ายภรรยา ผู้หญิงถูกทำร้ายจากคู่รักของตนเอง บิดาหรือมารดาทำร้ายบุตร ผู้ที่แข็งแรงกว่าทำร้ายบุพการีที่มีความชราภาพหรือญาติผู้ใหญ่ที่มีความอ่อนแอทางสรีระรวมทั้งผู้ที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจสังคม โดยภรรยาที่ทำร้ายสามีนั้นมีเพียงส่วนน้อย การกระทำรุนแรงในครอบครัวพบเห็นอยู่ทั่วไปในสังคมไทย จากรายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ปี 2548 ของมูลนิธิเพื่อนหญิง พบว่า มีผู้มาขอรับคำปรึกษาในแทบทุกกลุ่มอาชีพ และมีทุกระดับการศึกษา โดยมีข่าวการกระทำรุนแรงในครอบครัวปรากฏตามสื่อมวลชนเพิ่มขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 22 (มูลนิธิเพื่อนหญิง 2548) แสดงว่าปัญหานี้มีการขยายตัวมากขึ้นที่สำคัญก็คือ สิ่งที่ปรากฏเป็นข่าวนั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในความเป็นจริงมีการกระทำรุนแรงมากกว่าที่ปรากฏเป็นข่าวหลายเท่า เพียงแต่คนที่ถูกระทำไม่ยอมเป็นข่าว เพราะการเป็นข่าวอาจหมายถึงการต้องเปลี่ยนแปลงชีวิต รวมทั้งต้องหวาดระแวงและวิตกกังวลกับการถูกกล่าวขานและตอกย้ำจากสังคม (มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง 2547) และผู้หญิงที่ต้องรับสภาพความรุนแรงจากสามีหรือคนรักมักถูกสังคมมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาในครอบครัว ซึ่งผู้พิทักษ์กฎหมายมักไกล่เกลี่ยให้คู่สมรสปรองดองกันมากกว่าจะดำเนินคดีตามกฎหมาย (วนานันท์ แสงอาทิตย์ 2548) จนกล่าวได้ว่าการทำร้ายกันในครอบครัวเป็นภัยเงียบที่มองไม่เห็น เป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้านที่คนทั่วไปเข้าใจว่าจะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุด จึงทำให้อาชญากรรมประเภทนี้ยากแก่การป้องกันมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำส่วนใหญ่คือสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นการระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้าม เป็นผลให้อโอกาสในการกระทำรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็น “ปัญหาสังคมกึ่งอาชญากรรม”(รณชัย คงสกนธ์ 2549)

7.3 สาเหตุของปัญหาครอบครัว

นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2537 –2546 ได้ชี้ให้เห็นสาเหตุแห่งปัญหาครอบครัวที่สำคัญ ดังนี้

7.3.1 ความไม่พร้อมและไม่ได้เตรียมตัวที่จะเป็นครอบครัว การขาดความพร้อมของพ่อแม่ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ อายุที่เหมาะสม ไม่เป็นโรคติดต่อหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้านจิตใจอารมณ์ที่จะต้องมีความอดทนเพียงพอที่จะรับภาระเป็นพ่อแม่ ด้านสังคม เช่น มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นต้น

7.3.2 สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบให้ครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่ บทบาทของตนได้อย่างสมบูรณ์ และไม่อาจปรับตนเองได้ ครอบครัวที่อ่อนแอก็ยิ่งได้รับผลกระทบรุนแรง โดยขาดสวัสดิการครอบครัวที่เหมาะสมรองรับ

7.3.3 สังคมไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัว ว่า ครอบครัวมีผลกระทบต่อสังคม

ส่วนรวม จึงขาดจิตสำนึกและพลังร่วมกันจากทุกสถาบันในสังคมที่จะพัฒนาครอบครัว ป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัว

7.3.4 สื่อมวลชนเป็นสถาบันสังคมที่มีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อครอบครัวและสมาชิกของสังคมโดยสื่อมวลชนยังไม่ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาครอบครัวเพียงพอ บางส่วนของสื่อมวลชนได้ตอกย้ำให้เกิดผลทางลบแก่ผู้รับสารอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง เช่น การปลุกฝังค่านิยมฟุ้งเฟ้อ มอมเมา การใช้ความรุนแรงพฤติกรรมที่ล่อลวงทางเพศและการผลิตสื่อลามกต่าง ๆ เป็นต้น

7.4 แนวโน้มของปัญหาครอบครัว

ในช่วงที่ผ่านมา จากรายงานสถานการณ์ทางสังคม สถานการณ์ครอบครัว ปี 2547 ของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2547 : 3) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และภาวะความทันสมัยที่เน้นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น ได้ส่งผลให้สังคมมีการแข่งขันประจักษ์กับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม และกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก ส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผนของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวจะส่งผลให้ครอบครัวมีแนวโน้มประสบปัญหา (คลังปัญญาไทย สืบค้นจาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php>) ดังนี้

7.4.1 โครงสร้างของครอบครัวทั้งในเมืองและในชนบทที่เป็นครอบครัวเดี่ยวจะมีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง และรูปแบบของครอบครัวจะมีหลากหลายมากขึ้น ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

7.4.2 โครงสร้างของครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลสองวัย คือ ผู้สูงอายุและเด็ก จะมีความซับซ้อนโดยเฉพาะในชนบทเนื่องจากการทำงานที่หนุ่มสาววัยแรงงานอพยพเข้าไปทำงานทำในเมืองใหญ่ เมื่อมีครอบครัวและมีบุตรโดยยังไม่มีความพร้อม ประกอบกับปัญหาค่าครองชีพสูง ก็จะส่งลูกไปให้ปู่ย่าตายายช่วยเลี้ยงดูจึงทำให้ครอบครัวในชนบทมีโครงสร้างเพียงบุคคลสองวัยคือ วัยสูงอายุและเด็กมากขึ้น

7.4.3 ผู้สูงอายุในชนบทที่เคยมีบทบาทในการถ่ายทอดคุณธรรมและวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลานและเป็นวัยที่ควรจะได้รับดูแล เอาใจใส่จากลูกหลาน จะถูกปรับเปลี่ยนบทบาทและรับภาระมากขึ้นในการทำหน้าที่แทนพ่อและแม่เด็กโดยจะต้องรับภาระเลี้ยงดูเด็กทั้งในทางกายภาพและจิตใจโดยเฉพาะหนุ่มสาวที่อพยพมาจากชนบทและแสวงหางานทำในเมือง เมื่อมีบุตรก็จะส่งลูกให้ปู่ย่า ตายายช่วยเลี้ยงดูแทน สำหรับผู้ที่มีความรับผิดชอบก็จะมี การติดต่อ ส่งเสียเงินทองเป็นค่าเลี้ยงดู ผู้สูงอายุจะไม่ต้องรับภาระในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูหลาน แต่ในกรณีที่พ่อแม่เด็กไม่รับผิดชอบและห่างเหินการติดต่อ ก็จะทำให้ ผู้สูงอายุต้องรับภาระหนักขึ้นทั้งในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้ การอบรมสั่งสอนเด็กด้วย ซึ่งภาระดังกล่าวส่งผลต่อภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้การที่เด็กไม่ได้รับความใกล้ชิดกับพ่อและแม่ยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็ก อีกด้วย ปัจจุบันจึงพบเด็กที่เติบโตขึ้นมีปัญหาทางจิตเวชมากขึ้น โดยเฉพาะโรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล ฆ่าตัวตาย ติดสารเสพติด ประพฤติผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย มีความก้าวร้าวรุนแรง ประพฤติผิดทางเพศ (วันเพ็ญ บุญประกอบ :2540)

7.4.4 ครอบครัวที่สามีและภรรยาอยู่ร่วมกันโดยไม่มีภาระจดทะเบียนสมรสมีมากขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการรักอิสระ และไม่ต้องการพึ่งพิง ดังงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนสมรสของสตรีไทย (ธนารดี คำยา 2543) พบว่ายังมีครอบครัวที่คู่สมรสอยู่ด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ทั้งนี้โดยมีเหตุผลอันมาจากค่านิยมที่เปลี่ยนไป เหตุผลของการไม่จดทะเบียนสมรสมากที่สุด คือ ไม่อยากจดทะเบียน อยุ่กันด้วยใจ ไม่มีใครนิยมจด หรืออยู่ด้วยกันมานานแล้ว (ร้อยละ 35.9) รองลงมาคือ ความยุ่งยากของการจดทะเบียน เช่น ไม่มีเวลา ไม่มีบัตรประชาชน หรือทะเบียนบ้าน (ร้อยละ 31.2) กลัวมีปัญหาในการทำนิติกรรมจะได้เล็กลง ป้องกันการมีปัญหารื่องทรัพย์สินสมบัติ ไม่อยากเป็นนาง (ร้อยละ 13.5) เป็นต้น

7.4.5 ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกตามลำพังมีมากขึ้น เนื่องจากอัตราการหย่าร้างที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแยกกันอยู่ของครอบครัว และจากการเสียชีวิตของคู่สมรส โดยเฉพาะครอบครัวที่มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเลี้ยงลูกตาม

ลำพังจะมีแนวโน้มสูงขึ้น การที่ครอบครัวมีผู้ปกครองที่เป็นพ่อหรือแม่คนเดียว ทำให้ต้องแบกความรับผิดชอบทั้งของตนเอง ครอบครัว และบุตรเพิ่มขึ้นครอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียวต้องรับภาระหนักด้านเศรษฐกิจ ประสบปัญหาความเครียดและความวุ่นวายทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนและการช่วยเหลือลูกในด้านการเรียนอย่างเหมาะสม

7.4.6 การเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวโดยผู้อื่นมีมากขึ้น พ่อแม่จะมีระยะเวลาการเลี้ยงดูและการอยู่กับลูกสั้นลง เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการให้ความสำคัญกับบทบาททางหน้าที่การงานมากกว่าครอบครัว เด็กเล็กจะถูกเลี้ยงดูในลักษณะที่ปู่ย่าตายายเลี้ยงดูแทน สำหรับครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคงและมีถิ่นฐานอยู่ในชนบทเมื่อคลอดบุตรและเลี้ยงดูได้ระยะหนึ่งก็จะส่งให้ปู่ย่า ตายายช่วยเลี้ยงดูแทนพ่อแม่จะอยู่กันตามลำพัง หากไม่มีปู่ย่าตายายช่วยดูแล ก็จะมีผู้ช่วยดูแลเด็กโดยการว่าจ้างบุคคลมาช่วยเลี้ยงดูที่บ้านแทน พ่อแม่จะออกไปทำงานนอกบ้าน เด็กจะอยู่กันตามลำพังกับผู้ช่วยดูแล ซึ่งเด็กจะต้องอยู่กับผู้ช่วยดูแลทั้งวัน หากบุคคลที่ได้มีคุณภาพจะทำให้เด็กมีการพัฒนาการที่ดี หรือหากมีผู้สูงอายุที่เป็นปู่ย่าตายายอยู่ด้วยจะช่วยควบคุมการเลี้ยงดูได้ด้วย ในทางกลับกันหากผู้ช่วยดูแลเด็กไม่มีคุณภาพและคุณธรรมก็จะมีผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กต่อไป รวมทั้งการจ้างสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งมีทั้งเข้าไป-เย็นกลับและรับกลับสัปดาห์ละครั้ง ซึ่งสถานการณเหล่านี้จะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

7.4.7 เด็กกำพร้าพ่อหรือแม่หรือทั้งพ่อและแม่อันเนื่องมาจากพ่อแม่เสียชีวิตจากการติดเชื้อเอชไอวีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะมีแนวโน้มพบเด็กถูกทอดทิ้งหรือทำแท้งจากภาวะจำยอมของการกลายเป็นพ่อแม่ในกลุ่มวัยรุ่นโดยไม่มีความพร้อมมากขึ้นสรุปได้ว่าผลของการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวแล้ว ในขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อรูปแบบของครอบครัวด้วย จากสถานะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นทำให้รูปแบบของครอบครัวเปลี่ยนแปลงและมีหลากหลายมากขึ้นไปด้วย ทำให้เกิดผลกระทบกับสถานะการดำเนินชีวิตครอบครัวทั้งในการทำหน้าที่ของครอบครัวและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัวให้เปลี่ยนแปลงไปทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ที่มา : ns2.ph.mahidol.ac.th/phklb/knowledgefiles/___21.pdf

8. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้สูงอายุ

8.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

คำที่ใช้เรียกบุคคลว่า คนชราหรือผู้สูงอายุนั้น โดยทั่วไปเป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลที่มีอายุมาก ผมหาว หน้าตาเหี่ยวง่น การเคลื่อนไหวเชื่องช้า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 347) ให้ความหมายคำว่าชราว่า แก่ด้วยอายุ ชำรุดทรุดโทรม แต่คำนี้ไม่เป็นที่นิยมเพราะก่อให้เกิดความหดหู่ใจ และความถดถอยสิ้นหวัง ทั้งนี้ จากผลการประชุมของคณะผู้อาวุโส โดยพล.ต.ต. หลวงอรอดิทธิสุนทร เป็นประธาน ได้กำหนดคำให้เรียกว่า ผู้สูงอายุ แทน ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2512 เป็นต้นมา ซึ่งคำนี้ให้ความหมายที่ยกย่องให้เกียรติแก่ผู้ที่ชราภาพว่าเป็นผู้ที่สูงทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์

สุรกุล เจนอบรม (2541 : 6 – 7) ได้กำหนดการเป็นบุคคลสูงอายุว่า บุคคลผู้จะเข้าข่ายเป็นผู้สูงอายุ มีเกณฑ์ในการพิจารณาแตกต่างกันโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้สูงอายุไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากอายุจริงที่ปรากฏ (Chronological Aging) จากจำนวนปีหรืออายุที่ปรากฏจริงตามปฏิทินโดยไม่นำเอาปัจจัยอื่นมารวมพิจารณาด้วย
2. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (Physiological Aging หรือ Biological Aging) กระบวนการเปลี่ยนแปลงนี้จะเพิ่มขึ้นตามอายุขัยในแต่ละปี
3. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ (Psychological Aging) จากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ สติปัญญา การรับรู้และเรียนรู้ที่ถดถอยลง
4. พิจารณาความเป็นผู้สูงอายุจากบทบาททางสังคม (Sociological Aging) จากบทบาทหน้าที่ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล ตลอดจนความรับผิดชอบในการทำงานลดลง

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544 :10 – 11) ได้เสนอข้อคิดเห็น ของ บาร์โร และสมิธ (Barrow and Smith) ว่า เป็นการยากที่จะกำหนดว่าผู้ใดชราภาพหรือสูงอายุ แต่สามารถพิจารณาจากองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

1. ประเพณีนิยม (Tradition) เป็นการกำหนดผู้สูงอายุ โดยยึดตามเกณฑ์อายุที่ออกจากราชการ เช่น ประเทศไทยกำหนดอายุวัยเกษียณอายุ เมื่ออายุครบ 60 ปี แต่ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดอายุ 65 ปี เป็นต้น

2. การปฏิบัติหน้าที่ทางร่างกาย (Body Functioning) เป็นการกำหนดโดยยึดตามเกณฑ์ทางสรีรวิทยาหรือทางกายภาพ บุคคลจะมีการเสื่อมสลายทางสรีรวิทยาที่แตกต่างกันในวัยสูงอายุนัยยะต่างๆ ในร่างกาย จะทำงานน้อยลงซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล บางคนอายุ 50 ปี พันอาจจะหลุดทั้งปากแต่บางคนอายุถึง 80 ปี พันจึงจะเริ่มหลุด เป็นต้น
3. การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านจิตใจ (Mental Functioning) เป็นการกำหนดตามเกณฑ์ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การจำ การเรียนรู้ และความเสื่อมทางด้านจิตใจ สิ่งที่พบมากที่สุด chez ผู้สูงอายุคือ ความจำเริ่มเสื่อม ขาดแรงจูงใจซึ่งไม่ได้หมายความว่าบุคคลผู้สูงอายุทุกคนจะมีสภาพเช่นนี้
4. ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self - Concept) เป็นการกำหนดโดยยึดความคิดที่ผู้สูงอายุมองตนเอง เพราะโดยปกติผู้สูงอายุมักจะเกิดความคิดว่า "ตนเองแก่ อายุมากแล้ว" และส่งผลต่อบุคลิกภาพทางกาย ความรู้สึกทางด้านจิตใจ และการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวความคิดที่ผู้สูงอายุนั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น
5. ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Occupation) เป็นการกำหนดโดยยึดความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยใช้แนวความคิด จากการเสื่อมถอยของสภาพทางร่างกาย และจิตใจ คนทั่วไปจึงกำหนดว่า วัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องพักผ่อนหยุดการประกอบอาชีพ ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในวัยสูงอายุ จึงหมายถึงบุคคลที่มีวัยเกินกว่าวัยที่จะอยู่ในกำลังแรงงาน
6. ความกดดันทางอารมณ์และความเจ็บป่วย (Coping with Stress and Illness) เป็นการกำหนดโดยยึดตามสภาพร่างกาย และจิตใจ ผู้สูงอายุจะเผชิญกับสภาพโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอ เพราะสภาพทางร่างกายและอวัยวะต่างๆ เริ่มเสื่อมลง นอกจากนั้น ยังอาจเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคมอื่นๆ ทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอีกส่วนมากมักพบกับผู้มีอายุระหว่าง 60 - 65 ปีขึ้นไป

นอกจากนั้น ศศิพัฒน์ ยอดเพชร ได้เสนอผลการศึกษาภาคสนามว่า การกำหนดอายุที่เรียกว่าเป็น "คนแก่" ส่วนใหญ่ระบุว่ามีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่บางพื้นที่มีข้อพิจารณาอื่นๆ ประกอบ เช่น ภาวะสุขภาพ บางคนอายุประมาณ 50 - 55 ปี แต่มีสุขภาพไม่แข็งแรงมีโรคร้ายและทำงานไม่ไหว ผมงขาว หลังโกง ก็เรียกว่า "แก่" บางคนมีหลานก็รู้สึกกว่าเริ่มแก่ และเริ่มลดกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจลง กลุ่มผู้สูงอายุไม่ใส่ใจต่อตัวเลขอายุ แต่พิจารณาตัดสินจากองค์ประกอบเช่น สภาพร่างกาย ปวดเอว ปวดตามข้อ เดินไปไกล ๆ ไม่ไหว ทำงานหนักไม่ค่อยได้ เหนื่อยง่าย ไม่มีแรง เป็นต้น

จากความหมาย ผู้สูงอายุ ที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคม และกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง

8.2. การแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

จากการกำหนดว่า บุคคลที่อายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุ ชูศักดิ์ เวชแพทย์ (2531 : 27) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนตะวันออก (2543 : 8) ได้เสนอข้อมูล ขององค์การอนามัยโลก โดย อัลเฟรด เจ คาห์น (Professor Dr. Alfred J. Kahn) แห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย มีการแบ่งเกณฑ์อายุตามสภาพของการมีอายุเพิ่มขึ้น ในลักษณะของการแบ่งช่วงอายุที่เหมือนกัน คือ

8.2.1. ผู้สูงอายุ (Elderly) มีอายุระหว่าง 60 – 74 ปี

8.2.2. คนชรา (old) มีอายุระหว่าง 75 – 90 ปี

8.2.3. คนชรามาก (Very old) มีอายุ 90 ปีขึ้นไป

8.3. การเปลี่ยนแปลงวัยผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงวัยในผู้สูงอายุ ได้มีผู้ศึกษาและอธิบายถึงสภาพของการเปลี่ยนแปลงวัย ผู้สูงอายุที่มีผลจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเสื่อมโทรมของร่างกาย ทั้งนี้ วันเพ็ญ วงศ์จันทร์ (2539 : 10) ได้เสนอสภาพปัญหาของผู้สูงอายุที่มีผลจากการเปลี่ยนแปลง 3 ประการใหญ่ ได้แก่

8.3.1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จำแนกออกตามระบบของร่างกายได้ ดังนี้

1. ระบบผิวหนัง ผิวหนังบางลง เพราะเซลล์ผิวหนังมีจำนวนลดลง เซลล์ที่เหลือเจริญช้าลง อัตราการสร้างเซลล์ใหม่ลดลง

2. ระบบประสาทและระบบสัมผัส เซลล์สมอง และเซลล์ประสาท มีจำนวนลดลง ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก จำนวนและขนาดเส้นใยของเซลล์กล้ามเนื้อลดลง มีเนื้อเยื่อพังพืดเข้ามาแทนที่มากขึ้น

3. ระบบการไหลเวียนโลหิต หลอดลม ปอดมีขนาดใหญ่ขึ้น ความยืดหยุ่นของเนื้อปอดลดลง

4. ระบบทางเดินอาหาร ฟันของผู้สูงอายุไม่แข็งแรง เคลือบฟันเริ่มบางลง เซลล์สร้างฟันลดลง ฟันผุง่ายขึ้น ผู้สูงอายุไม่ค่อยมีฟันเหลือต้องใส่ฟันปลอม ทำให้การเคี้ยวอาหารไม่สะดวกต้องรับประทานอาหารอ่อนและย่อยง่าย

5. ระบบทางเดินปัสสาวะและระบบสืบพันธุ์ ผู้สูงอายุมีขนาดของไตลดลง การไหลเวียนโลหิตในไตลดลง ในเพศชาย ต่อมลูกหมากโตขึ้น ทำให้ปัสสาวะลำบาก ต้องถ่ายบ่อยลูกอ้วนทะเยียวเล็กลง และผลิตเชื้ออสุจิได้น้อยลง ส่วนในเพศหญิง รังไข่จะฝ่อเล็กลง ปีกมดลูกเหี่ยว มดลูกมีขนาดเล็กลง

6. ระบบต่อมไร้ท่อ ต่อมใต้สมองจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง และทำงานลดลง ผู้สูงอายุจะเกิดอาการอ่อนเพลีย เมื่ออาหารและน้ำหนักลดลง

8.3.2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจและอารมณ์ จะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากความเสื่อมของอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด การแยกไปของสมาชิกในครอบครัว และการหยุดจากงานที่ทำอยู่เป็นประจำ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ

8.3.3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องประสบ ภาระหน้าที่ และบทบาทของผู้สูงอายุจะลดลง มีข้อจำกัดทางร่างกาย ทำให้ความคล่องตัวในการคิด การกระทำ การสื่อสาร สัมพันธภาพทางสังคมมีขอบเขตจำกัด ความห่างเหินจากสังคมมีมากขึ้น ความมีเหตุผล และการคิดเป็นไปในทางลบเพราะ สังคมมักจะประเมินว่าความสามารถในการปฏิบัติลดลง ถึงแม้ว่าจะมีผู้สูงอายุบางคนแสดงให้เห็นว่า ความมีอายุ มิได้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินบทบาท และหน้าที่ทางสังคมก็ตาม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2541 : 37-38) ได้นำเสนอข้อมูลการเปลี่ยนแปลงวัยของผู้สูงอายุ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย เซลล์ในร่างกายมนุษย์มีการเจริญและเสื่อมโทรมตลอดเวลา โดยในผู้สูงอายุมีอัตราการเสื่อมโทรมมากกว่าการเจริญ ทั้งนี้ การเสื่อมโทรมทางจิตจะทำให้มีความรู้สึก ว่าโดดเดี่ยว อ้างว้าง

2. ระบบหายใจ เสื่อมสภาพลงเพราะ อวัยวะในการหายใจเข้า-ออกลดความสามารถในการขยายตัว ปอดเสียความยืดหยุ่น ถุงลมแตกเปลี่ยนแก๊สลดน้อยลง ปอดรับออกซิเจนได้น้อยลง

3. ระบบการไหลเวียนเลือด หัวใจ หลอดเลือด มีเนื้อเยื่ออื่นมาแทรกมากขึ้น ทำให้การสูบฉีดเลือดของหัวใจไม่แข็งแรงเหมือนเดิม มีปริมาณสูบฉีดลดลง หลอดเลือดแข็งตัว และแรงดันเลือดสูงขึ้น ส่งผลให้เลือดไปเลี้ยงอวัยวะลดปริมาณ

4. สถิติปัญญาของผู้สูงอายุ สถิติปัญญาเริ่มเสื่อมถอย เชื่องช้า ต้องใช้เวลาในการคิดวิเคราะห์ ทบทวนนานกว่าจะตัดสินใจได้ การตอบโต้ทางความคิดไม่ฉับพลันทันที แต่มีเหตุผลและประสบการณ์เป็นข้อมูลพื้นฐานในการคิดและตัดสินใจ แต่บางครั้งไม่กล้าตัดสินใจอะไร

5. การเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การเรียนรู้เรื่องใหม่ๆหรือเทคโนโลยีใหม่ของผู้สูงอายุเป็นไปได้ช้า ต้องใช้เวลาเรียนรู้นานกว่าที่จะรู้ ปรับเปลี่ยนความคิด และการกระทำได้ แต่การเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม และความรู้เดิมที่มีอยู่จะสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว

6. พฤติกรรมและธรรมชาติของผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

6.1 ถ้าไม่มีกิจกรรมอะไรทำ อยู่ว่าง ๆ จะรำคาญ และคิดฟุ้งซ่านหรืออาจจะบ่นพึมพำ

6.2 บางช่วงจะหลง ๆ ลืม ๆ

6.3 สายตาไม่ดี อ่านหนังสือที่มีขนาดอักษรตัวเล็กเกินไม่ได้และอ่านได้ไม่นาน

6.4 ชอบอ่าน ฟัง ดูข่าว ความก้าวหน้าและความเป็นไปของบ้านเมืองมากกว่าบันเทิง หรือตำราวิชาการ

6.5 มีช่วงเวลาของความสนใจยาวนาน และมีสมาธิดี ถ้ามีความตั้งใจจะทำสิ่งใด

จากข้อมูลที่ศึกษา การเปลี่ยนแปลงวัยสูงอายุข้างต้น สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงวัยสูงอายุ เป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเริ่มเสื่อมลงไปตามอายุของผู้สูงอายุ ซึ่งสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบทบาทหน้าที่ และสัมพันธ์ภาพทางสังคมลดลง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อการเกิดภาวะสุขภาพที่เจ็บป่วยของผู้สูงอายุ หากไม่มีวิธีป้องกัน และการจัดการภาวะสุขภาพที่เหมาะสม

8.4 ปัญหาหลักที่พบในผู้สูงอายุ

8.4.1. ปัญหาทางด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่างๆ เบียดเบียน ทั้งโรคทางกาย และทางสมอง ผู้มีอายุเกิน 65 ปี มักมีการเปลี่ยนแปลงทางสมองคือ โรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม โรคซึมเศร้า

8.4.2. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดู อาจจะไม่มียาได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ อาจจะไม่มียี่อู่อาศัย ทำให้ได้รับความลำบาก

8.4.3. ปัญหาทางด้านความรู้ ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสได้รับความรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง ให้เหมาะสมกับวัย และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เข้ากันได้กับเยาวชนรุ่นใหม่ๆ

8.4.4. ปัญหาทางด้านสังคม ผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการ ตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบริวารแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการ อาจเสียดายอำนาจและตำแหน่งที่เสียไป เขวahkanและหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคนรุ่นเก่าล้าสมัย พูดไม่รู้เรื่องและไม่มีประโยชน์

8.4.5. ปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะไม่ได้รับความเอาใจใส่ และความอบอุ่นจากลูกหลานอย่างเพียงพอ ทำให้รู้สึกว้าเหว่ อ้างว้าง และอาจจะมีควมวิตกกังวลต่างๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลาน และญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอาการเปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เจ็บเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคน ก็ยังมีความต้องการความสุขทางโลกีย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตนทำให้ได้รับความผิดหวัง

8.4.6. ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาผู้สูงอายุที่น่าเป็นห่วงคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่ ที่เรียกว่า ครอบครัวขยาย ทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และเกิดความอบอุ่น ระหว่างพ่อ แม่ และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวคนไทย โดยเฉพาะในเขตเมืองจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะมาทำงานในเขตเมืองทิ้งพ่อแม่ให้เฝ้าบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแล และได้รับความอบอุ่นดังเช่นอดีตที่ผ่านมา

8.4.7. ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้เขวahkanมีความกตเวทิต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ น้อยลง ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล ต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชรา

ในอนาคตเมื่อประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมแบบใหม่ สังคมไทยอาจกลายเป็นสังคมตะวันตกคือ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ไม่มีการทดแทนบุญคุณ บุตรหลานโตขึ้นก็จะไม่เลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่ชรา

ที่มา : <http://sd-group1.blogspot.com/2013/01/53241950.html>

9.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง

สังคมไทยในปัจจุบันได้มีอัตราผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากขณะนี้ครอบครัวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุเหมือนในอดีตแล้ว ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่สังคมไทยเคยอยู่อาศัยกันแบบครอบครัวขยาย แต่ปัจจุบันกลายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุน้อยลง ซึ่งแท้จริงแล้วครอบครัวควรจะมีลักษณะต่างๆ ของสายใย (Bond) ที่เกิดท่ามกลางสมาชิกในครอบครัวของผู้สูงอายุซึ่งได้แก่(นพคุณ ดีสุคนธ์, 2538 : 1)

9.1 การพึ่งพาซึ่งกันและกัน(Interdependence) การพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ก่อให้เกิดความพึงพอใจของสมาชิกในครอบครัวในเรื่องของความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันมากกว่าที่จะอยู่เพียงลำพัง การพึ่งพากันระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะลดน้อยลงถ้าสมาชิกในครอบครัวต่างมีเวลาให้กันและกันน้อยลง

9.2 ความสนิทสนม(intimacy) เป็นอีกลักษณะหนึ่งของครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยที่สมาชิกในครอบครัวจะมีความรู้สึกเอื้ออาทร (affection) มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความสนิทสนมระหว่างสมาชิกในครอบครัวนี้จะลดน้อยลงเมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวแยกตัวออกไป

9.3 ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน(belonging) ซึ่งหมายถึงความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกัน หรือมีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันนี้จะลดน้อยลงเมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวมีความรู้สึกที่เหนือกว่าหรือต่ำกว่าสมาชิกคนอื่นในครอบครัวซึ่งปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้สูงอายุนั้นพบว่า การที่บุตรหลานส่วนใหญ่ออกไปทำงานนอกบ้าน ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานน้อยลงและความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างผู้สูงอายุกับบุตรหลานเปลี่ยนแปลงไปเป็นความสัมพันธ์แบบห่างเหิน ไม่ใกล้ชิดสนิทสนม และยังพบว่าปัญหาด้านความสัมพันธ์เกิดทั้งจากบุตรหลานและจากผู้สูงอายุโดยปัญหาที่เกิดจากตัวผู้สูงอายุนั้นเกิดจากผู้สูงอายุบางคนนิสัยใจน้อย ส่วนปัญหาที่เกิดจากบุตรหลานมักเกิดจากการที่บุตรหลานไม่ค่อยเอาใจใส่ผู้สูงอายุเท่าที่ควร

นอกจากนี้สาเหตุที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งอีกประการหนึ่งนั้นเป็นผลมาจากสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ(นพคุณ ดีสุคนธ์, 2538 : 1) ผู้สูงอายุมีการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างลำบาก และเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นโรคภัยไข้เจ็บก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่มีปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บก็จะมีสภาพร่างกายที่เสื่อมลง มีส่วนกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวของผู้สูงอายุกล่าวคือ ทำให้ผู้สูงอายุพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น มีการติดต่อกับบุคคลอื่นได้น้อยลง และปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้น้อยลง ประกอบกับผู้สูงอายุ

ส่วนใหญ่จะประสบกับสภาพที่สูญเสียในเรื่องต่างๆ เช่น เมื่อผู้สูงอายุ เกษียณจากงาน สถานภาพบทบาทในด้านการงานก็สูญเสียไปด้วย หรือเมื่อเด็กที่โตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีแนวโน้มที่จะสร้างครอบครัวและมีบุตรเป็นของตนเอง พันธะและกิจกรรมที่มีให้กับผู้สูงอายุก็จะลดน้อยลง ซึ่งในกรณีนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกครอบครัวไม่พร้อมที่จะดูแลผู้สูงอายุจึงเกิดปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุตามมาดังเช่นปัจจุบันปัญหาการทอดทิ้งผู้สูงอายุดังกล่าวทำให้คนในสังคมล้มตระหนักถึงความต้องการของผู้สูงอายุที่มีความต้องการเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป (ศศิพัฒน์ยอดเพชร , 2534 : 24) ผู้สูงอายุต้องการปัจจัยจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตเช่นบุคคลทั่วไป และยังต้องการการได้รับการยอมรับ การดูแลและความสุขทางใจเพิ่มขึ้นอีกด้วย โดยทั่วไปจะแบ่งความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็นประเภทใหญ่ๆคือ

9.3.1. ความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ (Physical and Psychological Needs) ได้แก่ ความต้องการปัจจัย 4 เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ส่วนความต้องการทางจิตใจ ได้แก่ ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Security Needs) และความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของสังคม กลุ่ม และครอบครัว ความต้องการมีโอกาสก้าวหน้า (Opportunity Needs) โดยเฉพาะในเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายของชีวิต

9.3.2. ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความยกย่องนับถือ (Sense of recognition) ความสำคัญ (Sense of Importance) ความเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ความมีโอกาสในการทำสิ่งที่ปรารถนา (Sense of Opportunity)

9.3.3. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ (Economical Needs) ได้แก่ ความต้องการการได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากบุตรหลานของตน เพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสภาวะที่ตนเองเจ็บป่วย “ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วยในการจัดหาอาชีพให้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้” ผู้สูงอายุต้องการที่จะเป็นผู้มีบทบาททางเศรษฐกิจ ซึ่งจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือต้องการที่จะช่วยตนเองเพื่อให้พ้นจากสภาวะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจดังนั้นรัฐบาลจึงได้วางนโยบายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุทั้งในด้านการแก้ปัญหาการถูกทอดทิ้งและสนับสนุนความต้องการพื้นฐานของผู้สูงอายุดังเช่น การจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (พรพรณิภา บุญพิทักษ์, 2548 : 3)

ที่มา : www.scribd.com/doc/6843624/ความสำคัญของปัญหา-วิจัย-ผู้สูงอายุ-5

10. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง

10.1. ที่มาและจุดเริ่มต้นของปัญหา

ความสามารถในการลดอัตราการเกิดและการตายให้ต่ำลง ประกอบกับอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมา ได้แก่ ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการเอาใจใส่และดูแลเท่าที่ควร ปัญหาด้านสุขภาพที่เสื่อมโทรมของผู้สูงอายุ และปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น

ขณะเดียวกันประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีระบบการเฝ้าระวังการฆ่าตัวตายในผู้สูงอายุ ส่วนประเทศไทยนั้นผู้สูงอายุที่ลี้ภัยหนีปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย 17 คนต่อประชากรในกลุ่มเดียวกันแสนคนจะเห็นว่าจำนวนของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นๆ ช่วงวัยอื่นๆ กลับมีแนวโน้มลดลง จากสถิติผลการวิจัยของประเทศไทย ยังระบุว่าในปี พ.ศ. 2569 จำนวนผู้สูงอายุกับช่วงวัยเด็ก มีจำนวนเท่ากันและมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่ช่วงวัยเด็กมีจำนวนลดลง ส่วนช่วงวัยทำงานกลับมีอัตราการตายสูงขึ้นๆ ด้วยปัญหาโรคเอดส์ หากเราปล่อยให้อายุผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันกลุ่มคนในช่วงวัยอื่นๆ มีแนวโน้มลดลง แล้วใครจะเป็นคนดูแล ช่วยเหลือ ประณินันต์ ผู้สูงอายุเหล่านั้น เมื่อจำนวนของกลุ่มคนวัยทำงานที่มีศักยภาพในหลายด้านมีจำนวนลดน้อยลง ภาระหน้าที่ในการดูแล เอาใจใส่ผู้สูงอายุภายในครอบครัวเริ่มด้อยประสิทธิภาพ ผู้สูงอายุจะถูกปล่อยปละละเลยมากขึ้น ทั้งให้อยู่ตามลำพัง ใช้ชีวิตอยู่คนเดียว โดดเดี่ยว เร่รอนตามที่ต่างๆ เหล่านี้จะวนเวียนอยู่ในสังคมไทยและสังคมโลกเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะมาช่วยกัน สร้างความเข้าใจ พร้อมไปกับร่วมแก้ปัญหาผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นในสังคมให้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ใช่ปล่อยปัญหาของผู้สูงอายุให้เป็นปัญหาที่รุมเร้าสังคมไทย ตลอดถึงสังคมโลกอย่างเช่นทุกวันนี้ในวันวานของผู้สูงอายุเคยมีบทบาทกับชีวิตพวกเราหลายต่อหลายคน มาวันนี้บทบาทหลายเรื่องราวลดทอดลงด้วยหลายๆ เหตุผล หากยังปล่อยให้ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งอย่างไม่มีทิศทางเหมือนเช่นที่ผ่านมา ชีวิตของผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยคงมีเพียงอดีต หากแต่ปัจจุบันนั้นคงถูกฝังไปกับกาลเวลาที่ผ่านเข้ามาอย่างไม่มีหยุดมันลงได้

10.2. สภาพปัญหาในปัจจุบัน

ปัจจุบันปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งมีอยู่จำนวนมากในทุกจังหวัดทั่วประเทศ แม้รัฐบาลบอกว่าจะไม่ทอดทิ้ง แต่ก็ให้การช่วยเหลือได้ไม่ทั่วถึง เพราะมีหลายปัจจัยที่ทำให้ข้อมูลตกหล่น ผู้สูงอายุหลายคนจึงต้องอยู่อย่างเดิกร้อนตามลำพัง ด้วยการอาศัยเพื่อนบ้าน หรือผู้มีน้ำใจและศรัทธาให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้อย่างที่ จ.สมุทรสงคราม หรือเมืองแม่กลอง ที่มีประชากรแค่เกือบ 2 แสนคน แต่มีผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งสูงมาก

เนื่องมาจากเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง ปัญหาความยากจน ปัญหาในครอบครัวและปัญหาสังคม ที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นคือ ลูกหลานติดยาเสพติด หากไม่ถูกจับก็ร่อนเร่พเนจรไปมั่วสุมไม่กลับบ้าน จนกว่าจะจนตรอกจริงๆ จึงยื่นมามาเพื่อขอเงินไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขต่อไป

อีกปัญหาหนึ่งก็คือ ลูกหลานไปทำงานนอกบ้านต่างเมือง เนื่องมาจาก จ.สมุทรสงคราม ถูกจำกัดพื้นที่ในเรื่องของการจัดสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ไม่ให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่เข้ามาอย่างเด็ดขาด วิทยากรหนุ่มสาวส่วนใหญ่จึงพากันไปขายแรงงานในต่างจังหวัด บางรายไปเข้าเยนกลับ บางรายอาจไปค้างแรมเป็นอาทิตย์ เป็นเดือน หรือเป็นปี ผู้สูงอายุจึงถูกทอดทิ้งให้เฝ้าบ้าน บางทีต้องเลี้ยงหลานเหลนจนไม่มีเวลาพักผ่อน ภาพที่ต้องมานั่งไกวเปลจึงปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป

น.ส.อัจฉรา พุ่มมณีกร หัวหน้าสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.สมุทรสงคราม กล่าวว่า ใน จ.สมุทรสงคราม มีผู้สูงอายุและคนชราประมาณกว่า 3 หมื่นคน เกือบทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพไม่ต่ำกว่าเดือนละ 500 บาท ต้องยอมรับว่าไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย หากไม่ได้รับการดูแลจากครอบครัวที่เป็นพี่น้องหรือบุตรหลาน บางรายอาจต้องอาศัยข้าววัดกิน อาศัยที่วัดอยู่ หากสำนักงานพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์พบเห็นหรือได้รับข้อมูลแจ้งมา ก็จะทำให้การช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ

สำหรับเรื่องเบี้ยยังชีพอย่ามองว่าน้อย เพราะยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือเพิ่มเติมอีก เช่น คนชราและผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลต่างก็จะได้รับเบี้ยยังชีพของเทศบาล ส่วนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. ก็มีเบี้ยยังชีพให้เช่นกัน นอกจากนี้ยังได้รับเครื่องบริโภคอุปโภคอีกด้วย และบางรายยังได้รับความเมตตา ความสงสารจากเพื่อนบ้านและผู้ทีพบเห็น เชื่อว่าผู้สูงอายุบางรายอาจเพียงพอต่อการดำรงชีวิต หากไม่พุ่มเพื่อยหรือเอาเงินไปดื่มสุราและเล่นการพนัน

ปัญหาต่อมาก็เรื่องการขาดแคลนและอดอยาก ที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบต้องยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือครั้งแล้วครั้งเล่า แต่เรื่องดังกล่าวก็เกิดซ้ำซากจนบางรายลูกหลานเอือมระอาและทอดทิ้งไปในที่สุด จึงอยากให้ผู้สูงอายุระดับปกครองตัวเองให้อยู่รอด หากมีปัญหาก็ติดต่อมาได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.สมุทรสงคราม ได้

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของผู้สูงอายุยังไม่ได้มีเพียงแค่นี้ เพราะเท่าที่ได้รับการร้องเรียนมีหลายตำบลระบุว่า เบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุเดือนละ 500 บาทนั้น ได้บ้าง ไม่ได้บ้าง บาง อบต.จ่ายเป็นรายเดือน บาง อบต.ก็จ่ายเป็นราย 6 เดือน หรือ 1 ปี บุญชีเบิกไม่ชัดเจน มีการขูดขีดฆ่าหรือปลอมแปลงเอกสาร การเบิกจ่ายมีการเซ็นชื่อมอบฉันทะให้คน

อื่นไปรับแทน สิ่งเหล่านี้หากเกิดขึ้นจริงก็เท่ากับเป็นการทุจริตในวงราชการ ข้อสำคัญคือเป็นการทำนาบนหลังคน และคนเหล่านั้นเป็นผู้ชราอีกด้วย

ผู้สูงอายุรายหนึ่งในเขต อ.บางคนที จ.สมุทรสงคราม เปิดเผยว่า ในปี 2552 ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพียง 6 เดือน อีก 6 เดือนหายไป เจ้าหน้าที่อ้างว่ารัฐบาลจ่ายให้แค่ 6 เดือนเท่านั้น แต่หลังจากนั้นก็ได้รับเดือนละ 500 บาทตลอด ไม่ทราบเงิน 6 เดือนที่ไม่ได้รับนั้นหายไปไหน อยากให้มีการตรวจสอบด้วย

ขณะที่ผู้สูงอายุอีกรายในอำเภอเดียวกันก็บ่นว่า สมัยก่อนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ฝนก็ตกไม่ทั่วฟ้า คือได้บ้าง ไม่ได้บ้าง เพราะกำนันและผู้ใหญ่บ้านบางรายจะจ่ายให้กับผู้สูงอายุที่เป็นเครือญาติก่อน ถ้าเงินเหลือก็จะจ่ายให้กับลูกบ้านคนอื่นๆ ปัจจุบันการจ่ายเบี้ยยังชีพโอนไปให้ อบต.รับผิดชอบก็เข้ากรอบเดิม เท่ากับว่าผู้สูงอายุหนีเสือปะจระเข้

ทั้งหมดนี้เป็นความรู้สึกที่หดหู่ นำที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน จ.สมุทรสงคราม รวมไปถึงจังหวัดอื่นควรจะลงพื้นที่ตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริง เพราะปัญหาเหล่านี้มีอยู่จริงในทุกท้องที่ทั่วประเทศ และอย่าตรวจสอบเฉพาะข้อมูล เอกสารการเบิกจ่าย และการเซ็นชื่อรับเบี้ยยังชีพเท่านั้น แต่ต้องลงไปดูให้ถึงที่ เนื่องจากมีตัวอย่างมาแล้ว เช่น การสำรวจ จปฐ.ของหน่วยงานใน จ.สมุทรสงคราม ที่จ้างคนสำรวจบ้าง เจ้าหน้าที่ออกสำรวจเองบ้าง ข้อมูลส่วนใหญ่จะไม่ตรงกัน เพราะเจ้าหน้าที่และผู้รับจ้างส่วนใหญ่ไปสำรวจแค่บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน และบ้าน อบต. ลอกเอาข้อมูลมา หรือที่แนบเนียนที่สุดก็ไปเอาข้อมูลที่สถานีอนามัยในตำบล ส่งผลให้การสำรวจ จปฐ.ใน จ.สมุทรสงคราม ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ตรงกับความเป็นจริงมากนัก

ปัจจุบันยังมีคนสมุทรสงครามอีกมากมายที่ตกสำรวจ จปฐ. เช่นเดียวกับผู้สูงอายุคนชราและผู้ด้อยโอกาส และคนเหล่านี้จำนวนไม่น้อยยังไม่เคยได้รับเบี้ยยังชีพแม้แต่บาทเดียว

10.3. ผลกระทบของปัญหา (ขอบเขต, แนวโน้ม และความรุนแรง)

สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นกระแสทุนนิยม ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัวให้กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความรักความผูกพันในครอบครัวน้อยลง คนในครอบครัวมักแต่สนใจเรื่องการทำงานเก็บเงิน จนอาจมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวไป ส่งผลให้สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี 2537 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ 3.6 ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 และข้อมูลล่าสุดในปี 2550 พบมีผู้สูงอายุอยู่คนเดียวในครอบครัวตามลำพังร้อยละ 7.7 ทั้งนี้ร้อยละ 56.7 ของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพัง

ไม่มีปัญหาที่เหลือร้อยละ 43.3 มีปัญหา ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่สูงอยู่สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่พบบ่อยที่สุดคือ “ความรู้สึกเหงา” สูงถึงร้อยละ 51.2 ของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว รองลงคือปัญหาไม่มีคนดูแลท่านเมื่อเจ็บป่วย ร้อยละ 27.5 ปัญหาด้านการเงินที่ต้องเลี้ยงชีพ ร้อยละ 15.7 และ ร้อยละ 5.3 ไม่มีลูกหลานมาช่วยแบ่งเบาภาระภายในบ้าน ปัญหาทั้งหมดเหล่านี้จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพร่างกายและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ โดยจะเกิดมากที่สุดกับผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งจากลูกหลานนอกจากนี้ ผู้สูงอายุมักมีปัญหาด้านร่างกาย เนื่องจากสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมลงตามกาลเวลา ส่งผลให้สุขภาพอ่อนแอ ช่วยเหลือตัวเองได้น้อยลง อีกทั้งสังคมก็ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกในทางลบ มองตนเองเป็นผู้ไร้ประโยชน์และเป็นภาระของสังคม เกิดความสับสนทางอารมณ์ จิตใจ และความเชื่อมั่นในตนเองลดน้อยลง ท้ายสุดทำให้ผู้สูงอายุเหล่านี้อยู่ในภาวะอารมณ์เศร้า ท้อแท้ ผิดหวัง และมีปมด้อย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือเป็นปัญหาทางสังคมที่จะต้องช่วยกันเร่งแก้ไขโดยด่วน

10.4. ผู้รับผลกระทบ (ภาคธุรกิจใด)

ภาครัฐบาล

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพราะหากผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งภาครัฐบาลก็ต้องเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุเหล่านั้น
- สถานพยาบาล, สถานสงเคราะห์ต่างๆ จะต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูผู้สูงอายุเหล่านี้และอีกทั้งยังต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นอาจทำให้สถานที่ไม่เพียงพอต่อผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

10.5. ข้อเสนอแนะในการลดความรุนแรงของปัญหา

เราควรหันมาสนใจ ผู้สูงอายุ โดยเอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะในเวลาปกติหรือในเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย พุดคุยและหาโอกาสพาไปพักผ่อน หากิจกรรมให้ทำในเวลาว่าง รวมทั้งสนับสนุนให้ได้รับการออกกำลังกายที่ถูกวิธี เพื่อเป็นการพัฒนาร่างกายควบคู่กันไป หากิจกรรมให้ทำร่วมกันในครอบครัว เพื่อการสร้างความอบอุ่นและความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัว เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีแล้ว ยังจะกลายเป็นวัคซีนที่ดีของสมาชิกทุกคนในครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น

10.5.1. ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคัดกรองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้งและละเมิดสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองหรือครอบครัวได้ และผู้พิการที่สูงอายุ

10.5.2 ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัวโดยได้รับการเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

10.5.3. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษา เรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับสภาพตนเองให้สมวัย

10.5.4 ผู้สูงอายุควรได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้สังคมได้มี โอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัย ตามความสมัครใจโดยได้รับค่าตอบแทน ที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า

10.5.5 ผู้สูงอายุควรได้รับการเรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของ ตนเอง ต้องมีหลักประกันและสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่าง ครบวงจร โดยเท่าเทียมกันรวมทั้งได้รับการดูแลถึงวาระสุดท้ายของชีวิต อย่างสงบตามคตินิยม

10.5.6 ผู้สูงอายุควรได้รับบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชน สังคม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และเข้าใจอัน ดีระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน กับบุคคลทุกวัย

10.5.7 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบัน สังคมต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและ ประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุตาม เป้าหมาย

10.5.8 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบัน สังคม ต้องตรากฎหมาย ว่าด้วยผู้สูงอายุเพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับ ใช้ในการพิทักษ์สิทธิ คุ้มครอง และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

10.5.9 รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ประชาชน สถาบัน สังคมต้องรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักคุณค่าของผู้สูงอายุตาม วัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูทวดเฒ่าและความเอื้ออาทรต่อกัน

2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้า ของผู้สูงอายุ ในสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุบ้านบางแค

เป็นที่ทราบกันดี ถึงความสำเร็จในการลดอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศไทย ในช่วงเวลาสองสามทศวรรษที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากอัตราการเกิดที่ลดลง ส่งผลให้สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งล่าสุดในปี 2543 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประชากรสูงอายุเป็นประชากรเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติในปี 2503 ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุ เพียง 1.2 ล้านคน ได้เพิ่มเป็น 5.9 ล้านคน ในปี 2543 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึง 12.4 ล้านคนในอีก 20 ปีข้างหน้า ซึ่งเท่ากับเพิ่มขึ้นประมาณ 10 เท่าตัว เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรสูงอายุ ในปี 2503 ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงกลายเป็นประเด็นดึงดูดความสนใจของนักวางแผนและนโยบาย นักวิชาการ และสาธารณชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะ ประชากรกลุ่มนี้มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ประชากรสูงอายุมีแบบแผนการดำรงชีวิต แบบแผนการเป็นโรคภัยไข้เจ็บ และสุขภาพอนามัย ความต้องการการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวและสังคม ความต้องการสวัสดิการจากรัฐ ฯลฯ แตกต่างไปจากประชากรกลุ่มอายุอื่น ๆ (ปราโมทย์ ประสาทกุล; และ ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์. 2546 : 2,6)

การที่สัดส่วนและจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาผล กระทบ ทั้งต่อกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มประชากรในช่วงวัยอื่น ซึ่งต้องคอยดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุ โดยเฉพาะ สถาบันครอบครัว นับเป็นเครือข่ายสำคัญที่สุด ที่มีบทบาทในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุทุกรูปแบบ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร; และคนอื่น ๆ. 2541: 3) และผลจากการเพิ่มสัดส่วน และจำนวนประชากรสูงอายุทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และส่งผลให้ อัตราการพึ่งพิง ของประชากรสูงอายุ เพิ่มมากขึ้น จากสถิติในปี 2503 ผู้สูงอายุไทย มีอัตราส่วน พึ่งพิง 5.2 ได้เพิ่มเป็น 9.0 ในปี 2543 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึง 17.3 ในอีก 20 ปีข้างหน้า (ปราโมทย์ ประสาทกุล; และ ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์. 2546: 19) ประกอบกับการที่ประเทศมีเป้าหมาย และแนวโน้มในการพัฒนาประเทศ จากประเทศเกษตรกรรม เป็นประเทศอุตสาหกรรม จึงได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรแนวใหม่ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดผลทั้งในด้านเศรษฐกิจ การอยู่อาศัย สุขภาพ และการดูแลยามเจ็บป่วย แก่ผู้สูงอายุในปัจจุบัน และอนาคต ทำให้แบบและความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนไป บุตรหลานอาจไม่ได้อยู่ร่วมกับผู้สูงอายุ หรือหากอยู่ร่วมกัน ก็อาจมีเวลาเอาใจใส่ผู้สูงอายุน้อยลง (ศิริวรรณ ศิริบุญ. 2543: 3) ทำให้ผู้สูงอายุ ได้รับการสนับสนุนด้านจิตใจน้อยลง ส่งผลให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อ

ประชากรสูงอายุ อันเป็นกลุ่มประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย, จิตใจ และสังคม ไปในทางเสื่อมลงอยู่แล้ว การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ ทำให้เกิด ความเครียด ความคับข้องใจ ซึ่ง ไคมอนด์และโจนส์ (Lu Hong, 2000: 13; citing Dimond and Jones, 1983. Social support: A review and theoretical integration. pp. 235-349) ได้กล่าวไว้ว่าการขาดการสนับสนุนทางสังคม จะทำให้เกิดผลกระทบจากเหตุการณ์ ความเครียดในชีวิตรุนแรงขึ้น จึงอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้นและอาจรุนแรงถึงขั้นฆ่าตัวตายได้

จากรายงานขององค์การอนามัยโลก พบว่า ในแต่ละปีมีคนฆ่าตัวตาย ประมาณ 4 แสนคน หรือประมาณวันละ 1,096 คน ทั้งนี้ การฆ่าตัวตาย นับเป็นสาเหตุการตายที่สำคัญใน 10 อันดับแรก สำหรับทุกกลุ่มอายุ ในแทบทุกประเทศ (ศิริพร จิรวัดมนกุล. 2546: 5; อ้างอิงจาก WHO. 1998.) และ ภาวะซึมเศร้า ก็เป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตาย ประมาณร้อยละ 50 โดยเฉพาะผู้ที่มีอาการรุนแรง และมีประวัติเคยทำร้ายตัวเองมาก่อน (ประเวศ ดันติพิวัฒน์สกุล; และ สุรสิงห์ วิศรุตรัตน์. 2541: 30) ซึ่งสอดคล้องกับ เมลlick; บัควอลเตอร์; และ สโตนเลย์ (N.L.Keltner; L.H. Schwecke; & C.E. Bostrom. 1999: 385; citing Mellick; Buckwalter; & Stolley.1992. Psychosocial Nursing Mental Health Service. 30(2). pp. 29) ได้กล่าวไว้ว่า ในจำนวนการฆ่าตัวตาย 30,000 ราย มีจำนวน 16,000 ราย ที่เป็นผู้ได้รับการวินิจฉัยว่า มีภาวะซึมเศร้า และในจำนวนนี้ พบว่ามีอัตราภาวะซึมเศร้า สูงที่สุดในกลุ่มคนโสด เพศชายผิวขาว ที่อายุต่ำกว่า 24 ปี หรือ มากกว่า 60 ปี และ บอร์แดนและคนอื่นๆ (N.L. Keltner; L.H. Schwecke; & C.E. Bostrom. 1999: 385; citing Bourdan; et al. 1992. Estimating the prevalence of mental disorder in U.S. adults from the Epidemiological Catchment Area Survey. pp. 663) ได้กล่าวไว้ว่า อัตราการฆ่าตัวตาย ในกลุ่มประชากรที่ไม่มีประวัติภาวะซึมเศร้า มีเพียง 1 % แต่ในกลุ่มที่ได้รับการวินิจฉัยว่า มีภาวะซึมเศร้า มีอัตราการฆ่าตัวตายถึง 18 % แต่ที่สำคัญ คือ โรคซึมเศร้า กำลังเป็นปัญหาเรื้อรังอันดับหนึ่งของประชากรโลก (ศิริพร จิรวัดมนกุล. 2546: 6 อ้างอิงจาก Murray; & Lopes. 1996. The global burden of disease: A comprehensive assessment of mortality and disavbility from disease) และเป็นปัญหาสำคัญที่พบได้บ่อยที่สุดในผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิต จิตใจ อ่อนแอ และสิ้นหวัง (Priscilla Ebersole & Patricia Hess. 1994: 549)

สำหรับในประเทศไทย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข สํารวจพบว่า อัตราการฆ่าตัวตายในกลุ่มผู้สูงอายุ มีอัตราค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มสูงขึ้น จะเห็นได้จากสถิติของการฆ่าตัวตายในผู้สูงอายุ กลุ่มอายุ 75 ปี ขึ้นไป ซึ่งคิดเป็นอัตราการฆ่าตัวตาย ต่อ

ประชากร 1 แสนคน ในปี 2541 มี 14.2 ได้เพิ่มเป็น 21.9 ในปี 2544 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้สูงอายุมักพบกับปัญหาซึมเศร้า ซึ่งเป็นสาเหตุของการฆ่าตัวตายได้ (ปราชญ์ บุญยวงศิริโรจน์. 2546: 32-33) จากรายงานการศึกษา โรคทางจิตเวชของผู้ป่วยนอกสูงอายุ ของโรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ระหว่างเดือน มิถุนายน 2528 ถึง พฤษภาคม 2529 ของ พัทรินทร์ วนิชานนท์; อัมพร โอตระกูล; และ สุพัฒนา เดชาติวงศิณ อยุรยา (2530: 30) พบว่ากลุ่มโรคอารมณ์แปรปรวน เป็นกลุ่มโรคที่พบบ่อยที่สุดถึงร้อยละ 24.2 และเมื่อจำแนกผู้ป่วยตามการวินิจฉัยโรคกลุ่มย่อยที่พบบ่อย จะพบว่า โรคที่พบมากที่สุด คือ ความซึมเศร้า ซึ่งพบ ร้อยละ 20.9 ของผู้ป่วยทั้งหมด และจากการสำรวจภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุในพื้นที่เขตบางกอกน้อย, บางกอกใหญ่, คลิ่งชันและบางพลัด ตั้งแต่ ธันวาคม 2540 – 2542 พบอัตราความชุกของภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 8.23 (อรพรรณ ทองแดง; และคนอื่นๆ. 2542: 297) ซึ่งจัดว่า เป็นสถิติค่อนข้างสูง จากการศึกษาและสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ เป็นปัญหาที่ร้ายแรงปัญหาหนึ่ง และเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องสูญเสียบุคลิกบุคคล ไปอย่างน่าเสียดาย ทั้งนี้เพราะ มีผู้สูงอายุจำนวนมากป่วยด้วยโรคซึมเศร้า แต่ไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง เนื่องจาก แพทย์ผู้รักษาไม่ได้คิดว่าผู้ป่วยเป็นโรคนี้ และคิดว่าเป็นอาการตามปกติของคนวัยนี้ หรือคิดเพียงว่าเกิดจากความเครียด หรือมีปัญหาทางด้านจิตใจ จึงไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง ทำให้โรคมีอาการเรื้อรัง และรุนแรงขึ้น เกิดความท้อแท้ เบื่อชีวิต และคิดฆ่าตัวตาย ดังที่กล่าวมาข้างต้น (สมภพ เรื่องตระกูล. 2543: 16)

จึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาว่า อะไรเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความซึมเศร้าในผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ซึ่งต้องอยู่ในการดูแลของผู้ดูแลที่ไม่ใช่บุตรหลานในครอบครัว จึงก่อให้เกิดปัญหาซึมเศร้าได้ง่าย จากการศึกษาความต้องการการพยาบาลของผู้สูงอายุ ในชมรมและสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ (ประนอม ไอลถานนท์; และ จิราพร เกศพิชญวัฒนา. 2537: 5) พบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีปัญหาซึมเศร้า ความจำเสื่อม และปัญหาเรื่องความสามารถในการช่วยเหลือดูแลตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขนาน หัสศิริ และ คนอื่น ๆ (สมหมาย จันฉี. 2538: 3; อ้างอิงจาก ขนาน หัสศิริ; และคนอื่นๆ. 2525) การวิจัยทางจิตเวชศาสตร์ และปัญหาทางสุขภาพจิตในประเทศ ที่ศึกษาถึงความซึมเศร้าของผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา มีภาวะซึมเศร้าถึง 78 % ในขณะที่ผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตชนบท, อำเภอเมือง และข้าราชการบำนาญ มีความซึมเศร้าเพียง 8% , 10 % , และ 2 % ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าว แม้รัฐบาลของประเทศไทย ให้ความสนใจปัญหาผู้สูงอายุ ตั้งแต่ ปี 2525 เป็นต้นมา โดยกำหนด แผนผู้สูงอายุระยะยาว แต่การดำเนินงาน ยังมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป นโยบายและบริการต่างๆเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มักได้รับการมองว่าเป็นเรื่องไม่เร่งด่วน (ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. 2542: 250) ในด้านวิชาการ และการวิจัยก็เช่นเดียวกัน มีการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ อยู่ในขอบเขตที่จำกัด และครอบคลุมบางประเด็นเท่านั้น เช่น เฉพาะด้านสุขภาพกาย และด้านการสงเคราะห์ต่าง บางเรื่องยังไม่สามารถให้คำตอบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างกว้างขวางชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางสังคม ในบริบทของวัฒนธรรม และ ประเพณีไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุไทยในอนาคต จากการศึกษาของกลุ่มงานวิจัย กองวิชาการกรมประชาสงเคราะห์ พบว่า แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องการเข้าอยู่สถานสงเคราะห์คนชรา ของกรมประชาสงเคราะห์คือ การที่ผู้สูงอายุไม่พึงพอใจต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว เกิดความไม่มั่นคงต่อความสัมพันธ์ และความผูกพันในครอบครัว (กรมประชาสงเคราะห์. 2533 : 15)

ดังนั้น หากผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นและอายุยืนยาวขึ้น ภายใต้ภาวะการเสื่อมถอย ทั้งทางร่างกายและการพึ่งพิงตนเองแล้ว การสนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำในลักษณะทางอารมณ์ ด้านวัตถุสิ่งของ เงินทองและข้อมูลข่าวสาร จะเป็นพลังส่งเสริมให้สามารถควบคุม หรือ เอาชนะสิ่งท้าทายต่อชีวิตได้ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร; เล็ก สมบัติ; และภาวนา พัฒนศิริ. 2544: 2-3)

จากความสำคัญของการสนับสนุนทางสังคม ที่มีต่อผู้สูงอายุดังกล่าว จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึง ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม รวมทั้ง ปัจจัยทางชีวสังคม ว่ามีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุ หรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยส่งเสริมปัจจัยดังกล่าวสำหรับผู้สูงอายุที่กำลังประสบปัญหาซึมเศร้า รวมทั้งเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาความซึมเศร้าในผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุอยู่ในสังคมได้อย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะเป็นผู้รับประโยชน์จากสังคม และเป็นผู้ให้ประโยชน์แก่สังคมได้อย่างเต็มความสามารถและดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขได้

2.3. กรณีศึกษา

12.1 รายการ วรรณลิขิต ตอน ปาฏิหาริย์แห่งรัก

ภาพ 21 ตัวอย่างรายการ วรรณลิขิต

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=UnkVpWoc6Ek>

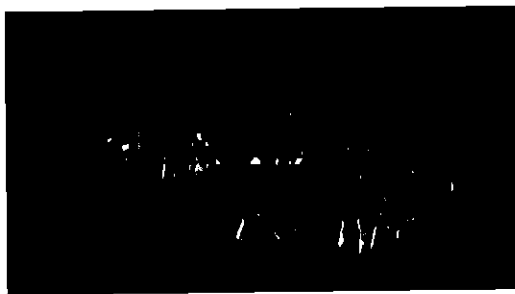

ภาพ 22 ตัวอย่างรายการ วรรณลิขิต

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=UnkVpWoc6Ek>

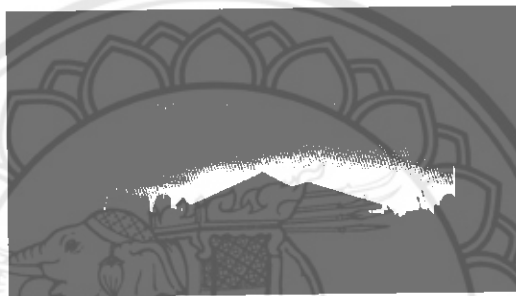
รายการ วรรณลิขิต เป็นรายการของบริษัท กันตนา กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ซึ่งในตอนที่ยกตัวอย่างนี้มีชื่อตอนว่า ปาฏิหาริย์แห่งรัก โดยจะตอนนี้จะเสนอให้เห็นกับประสบการณ์กรรมของ "ตีว" ที่ในวัยเด็กอยากเก่งแบบพ่อ และมีความคิดที่จะเดินตามรอยพ่อด้วยการทำงานเป็นครูอาสารับใช้สังคม แต่เธอกลับต้องพบกับวิบากกรรมร้ายแรงอย่างที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน ขณะที่ตั้งครรภ์ก็หัวใจไม่ออกและมีอาการตกเลือดเกิดขึ้น หลังจากได้รักษาตัวที่โรงพยาบาล ตีว อาการดีขึ้น แต่ลูกต้องอยู่ในตู้อบเพราะคลอด ก่อนกำหนด จนเวลาผ่านไป 10 ปี ตีว ได้ทำโครงการบ้านร่วมเย็นเพื่อบำบัดเด็กที่ติดยา แต่เธอและทีมงานก็ถูกป้ายสีว่าเป็นผู้เสียหายเอง จนไปมีเรื่องทะเลาะกับตำรวจบนโรงพัก แม่ตีวและเด็กๆ ถูกแจ้งข้อหาว่าเสพ สารเสพติด ต่อจากนั้นก็มามีเรื่องราวเคราะห์กรรมต่างๆ มารุมเร้า โดยเรื่องราวทั้งหมดนี้ รายการวรรณลิขิตจะใช้เทคนิคการถ่ายทอดเรื่องราวโดนการจำลองสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้ผู้ชมที่ชมได้รู้และเข้าใจเรื่องราวที่ทางรายการกำลังจะเล่าต่อไปนี้ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น.

12. 2 โฆษณา สำเนักรักบ้านเกิด “ลูกชานา”

ภาพ 23 ตัวอย่างโฆษณาสำเนักรักบ้านเกิด ลูกชานา

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=JmmgkA0KNXU>

ภาพ 24 ตัวอย่างโฆษณาสำเนักรักบ้านเกิด ลูกชานา

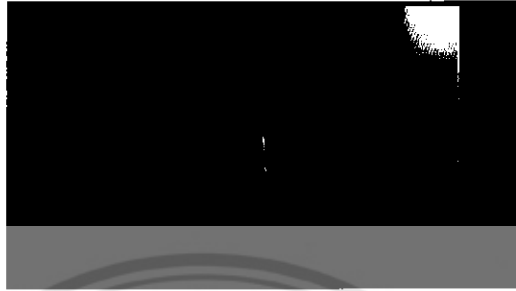
ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=JmmgkA0KNXU>

ภาพยนตร์โฆษณาทุกเรื่องจากโครงการสำเนักรักบ้านเกิดนั้นเป็นที่สังเกตว่ามีเอกลักษณ์ อยู่ยู่ที่การสร้างขึ้นจากเรื่องจริง เหตุการณ์จริง ชีวิตจริง ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องที่จับต้องได้ โดย ผู้สร้างมีจุดประสงค์หลักที่ต้องการให้ทุกคนมีความรักในถิ่นฐานบ้านเกิด และกระตุ้นให้รู้จัก ทดแทนคุณต่อผืนแผ่นดิน และการเลือกที่จะนำภาพยนตร์โฆษณาชุดนี้มาออกอากาศในช่วงเวลา ปัจจุบัน ยิ่งเหมือนเป็นการตอกย้ำกับคนไทยว่าหากทุกคนไม่ห่อห่อ ไม่ทอดทิ้ง และร่วมมือร่วมใจ กัน เราก็จะสามารถก้าวผ่านสถานการณ์อันลำบากต่าง ๆ ไปได้

"ลูกชานา" ภาพยนตร์โฆษณาลำดับที่ 9 จากโครงการสำเนักรักบ้านเกิดของดีแทค สะกด ความรู้สึกของผู้ชมที่กำลังสิ้นไหวไปท่ามกลางจากชีวิตที่รีบร้อนและฉาบฉวยไปกับความบันเทิงที่ ผ่านมาและผ่านไปบนจอทีวีให้ตรึงอยู่กับแต่ละฉาก แต่ละถ้อยคำ ที่นำเสนอผ่านเสียงร้องอัน ละเมียดละไมของเด็กน้อยลูกชานา โดยถ่ายทอดความรู้สึกของเหล่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ด้วยทุนการศึกษาจากโครงการสำเนักรักบ้านเกิด และได้นำความรู้ของตนกลับไปพัฒนาบ้านเกิด ตั้งโครงการนำร่องที่บัณฑิตสำเนักรักบ้านเกิดซึ่งทำงานที่สหกรณ์ร่วมด้วยช่วยกัน ประสานความ ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนของเกษตรกร ณ โรงเรียนหนองแปน จ.กาฬสินธุ์ ปรับปรุงคุณภาพข้าวและนำ

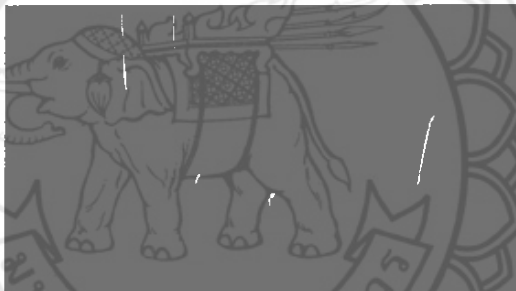
ข่าวสารจากชาวนา ซึ่งมีคุณภาพดีและราคาถูกกว่าท้องตลาดมาขายถึงมือผู้บริโภค เพื่อช่วยสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนให้แก่ชาวนาในบ้านเกิดของตน

12.3 โฆษณาไทยประกันชีวิต(ดูแล)

ภาพ 25 ตัวอย่างโฆษณาไทยประกันชีวิต

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=b46pXH9U_TE

ภาพ 26 ตัวอย่างโฆษณาไทยประกันชีวิต

ที่มา : https://www.youtube.com/watch?v=b46pXH9U_TE

ไทยประกันชีวิตมุ่งเติมเต็มคุณค่าแห่งชีวิตบนพื้นฐานของการเพิ่มความสุขเพื่อสร้างสังคมให้น่าอยู่ ด้วยการสร้างสรรค์ภาพยนตร์โฆษณาที่บอกเล่าเรื่องราวของชีวิตที่มีคุณค่าและการเติมเต็มคุณค่าให้กับชีวิตในหลากหลายแง่มุม ซึ่งภาพยนตร์โฆษณาทุกชุดไม่เพียงแต่จะสร้างกระแสการจดจำได้ในเวลาอันรวดเร็วเท่านั้น แต่ยังสามารถกระตุ้นให้คนในสังคมมองเห็นคุณค่าของชีวิตเช่นเดียวกับไทยประกันชีวิตที่เล็งเห็นคุณค่าของทุกชีวิต

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินงานการศึกษาอิสระครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เรื่อง ก่อนจะสาย เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงผู้สูงอายุในครอบครัว โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ชมคือ ประชาชนช่วงอายุตั้งแต่ 34 - 39 ปี เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก

ช่วงอายุตั้งแต่ 34 - 39 เป็นกลุ่มคนที่มีความเป็นตัวเองสูง มั่นใจในตัวเอง มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่ทำงานหนัก มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อความสำเร็จ ต้องการความก้าวหน้า และความมั่นคงทางการเงิน

จากลักษณะของคนช่วงอายุตั้งแต่ 34 - 39 ที่มีความมุ่งมั่นในหน้าที่การงานเป็นอย่างมาก จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการละเลยการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัวของตนเองได้

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ แล้ว จะต้องมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความสำคัญต่อผลงานวิจัย ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

3.2.1 ข้อมูล ความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง แบ่งการเก็บรวบรวมดังนี้

- ข้อมูลของสถานการณ์ครอบครัวในสังคมไทย
- ข้อมูลของปัญญาผู้สูงอายุ
- ข้อมูลความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง
- ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย

3.2.2 ข้อมูลด้านเทคนิคการทำงานประกอบด้วย

- การผลิตภาพยนตร์สั้น
- ปัจจัยสำคัญของภาพยนตร์สั้น
- ขั้นตอนสำหรับการเขียนบทภาพยนตร์สั้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเกี่ยวกับงานที่ใกล้เคียง และ ข้อมูลต่างๆที่รวบรวมมาศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาเพื่อพัฒนาในการสร้างภาพยนตร์สั้นมีดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์สั้น

ภาพยนตร์สั้นหรือหนังสั้นเป็นประเภทภาพยนตร์อย่างหนึ่งที่เหมือนกับภาพยนตร์ทั่วไป ที่เล่าเรื่องด้วยภาพและเสียงเช่นเดียวกับภาพยนตร์ความยาวปกติ เพียงแต่ว่าเป็นการเล่าเรื่องประเด็นสั้น ๆ หรือประเด็นเดียวให้ได้ใจความ มาตรฐานของภาพยนตร์สั้นคือ มีความยาวเต็มที่ไม่เกิน 40 นาที

3.3.2 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมุมกล้อง และ ศัพท์เทคนิค

มุมกล้องและศัพท์เทคนิค

1. Close up ใช้สำหรับเจาะรายละเอียดบนใบหน้า
2. Medium Shot จะเน้นให้เห็นภาพรวมของวัตถุ
3. Long Shot เป็นภาพระยะไกล ส่วนใหญ่ใช้เล่าเกี่ยวกับสถานที่
4. Extra long shot จะเน้นที่สถานที่อย่างเดียว
5. Extream close up ใช้สำหรับเก็บรายละเอียดใกล้ๆ เช่น ภาพสะท้อนดวงตา
6. Bird eye view ภาพมุมสูง ทำให้แสดงถึงอารมณ์หดหู่ ต่ำต้อย
7. Worm eye view ภาพมุมต่ำ แสดงถึงความน่ากลัว ยิ่งใหญ่
8. Pan เป็นการเคลื่อนกล้องไปด้านข้าง สามารถใช้บอกเรื่องราวหรือเชื่อมระหว่างสถานที่ได้
9. Tilt เป็นการเคลื่อนกล้องจากบนลงล่าง หรือ ล่างขึ้นบน

3.3.3 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสงสำหรับงานโทรทัศน์

การจัดแสงมีหลักการพื้นฐาน เรียกว่า การจัดแสงแบบสามเหลี่ยมพื้นฐาน หรือการจัดแสงลักษณะ 3 จุด คือ พยายามสร้างภาพในจอโทรทัศน์ให้เกิดเป็นภาพ 3 มิติ โดยไฟทั้ง 3 ดวง ประกอบไปด้วย

1. ไฟหลัก (Key Light)
2. ไฟเสริม (Fill Light)
3. ไฟหลัง (Back Light)

3.3.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ที่เกี่ยวกับการทำภาพยนตร์สั้น

การทำภาพยนตร์สั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด 7 อย่าง

1. การค้นคว้าหาข้อมูล (research)

2. การกำหนดประโยคหลักสำคัญ (premise)
3. การเขียนเรื่องย่อ (synopsis)
4. การเขียนโครงเรื่องขยาย (treatment)
5. บทภาพยนตร์ (screenplay)
6. บทถ่ายทำ (shooting script)
7. บทภาพ (storyboard)

3.3.5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการถ่ายวิดีโอ

เทคนิคการถ่ายวิดีโอที่ดีนั้นจะต้องคิดวางแผนก่อนที่จะลงมือถ่าย และควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆที่ต้องการถ่าย ไม่ว่าจะเป็นการโฟกัสจุดที่สนใจ แสงในเวลาที่จะถ่าย สีหน้าของบุคคลที่เราถ่าย หรือแม้แต่อุปกรณ์ที่ใช้ถ่าย

3.3.6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตัดต่อ

การตัดต่อเป็นการเชื่อมระหว่างข้อต่อ 2 ข้อต่อ โดยใช้ 1 ใน 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การตัดชนภาพ The Cut
2. การผสมภาพ The Mix หรือ The Dissolve
3. การเลื่อนภาพ The Fade มี 2 แบบ คือ
  - 3.1. การเลื่อนภาพเข้า fade in
  - 3.2. การเลื่อนภาพออก fade out

3.3.7 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มเกี่ยวกับสถานการณ์ครอบครัวในสังคมไทย

ปัจจุบันครอบครัวในสังคมไทย มีแนวโน้มจะเป็นครอบครัวเดี่ยวและคนที่อยู่คนเดียวมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ครอบครัวขยายมีแนวโน้มที่จะลดน้อยลง เนื่องจากโครงสร้างครอบครัวในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมากทำให้ไม่สามารถทำบทบาทหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างเต็มที่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง ความไม่พร้อมสำหรับการดูแลครอบครัว ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน และสังคมไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัว ทำให้เกิดเป็นโครงสร้างของครอบครัวสองวัย คือ ผู้สูงอายุและเด็ก โดนจะมีมากขึ้นในชนบท เนื่องจากการที่หนุ่มสาวที่ต้องอพยพไปทำงานในเมืองใหญ่ เมื่อมีครอบครัวมีบุตรโดยที่ยังไม่พร้อมจะดูแลบวกกับปัญหาค่าครองชีพสูง จึงส่งบุตรไปให้ผู้สูงอายุดูแล

3.3.8 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคม และกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง และปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในผู้สูงอายุคือ ปัญหาด้านสุขภาพที่เสื่อมโทรมลง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้สูงอายุไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอ และยังมีลูกหลานคอยดูแล ปัญหาด้านความรู้ ปัญหาด้านสังคมที่อาจจะไม่มีการเคารพยกย่องการสังคมเหมือนเดิม ปัญหาด้านจิตใจที่ขาดการดูแลเอาใจใส่จากญาติและลูกหลาน ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว จากสมัยก่อนที่เคยเป็นครอบครัวใหญ่แต่ในปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยว และปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

3.3.9 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง

ความสามารถในการลดอัตราการเกิดและการตายให้ต่ำลง ประกอบกับอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จากผลการวิจัย ในปี พ.ศ. 2569 จำนวนผู้สูงอายุกับช่วงวัยเด็ก มีจำนวนเท่ากันและมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่ช่วงวัยเด็กมีจำนวนลดลง ส่วนช่วงวัยทำงานกลับมีอัตราการตายสูงขึ้นๆ ด้วยปัญหาโรคเอดส์ ทำให้ไม่มีเป็นคนดูแล ช่วยเหลือ ประณินันต์ ผู้สูงอายุเหล่านั้นเท่าที่ควร และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา คือ สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป กลายเป็นกระแสทุนนิยม ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัวให้กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ความรักความผูกพันในครอบครัวน้อยลง คนในครอบครัวมักแต่สนใจเรื่องการทำงานเก็บเงิน จนมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวไป ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานี้คือ ภาครัฐบาล บางที่รัฐบาลอาจจะดูแลได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากข้อมูลที่ตกหล่นไปบ้าง ทำให้มีผู้สูงอายุบางคนต้องอยู่อย่างเดิรอนตามลำพัง โดยการอาศัยเพื่อนบ้านหรือผู้มีน้ำใจและศรัทธาให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้

3.3.10 วิเคราะห์กรณีศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษาที่1 รายการ กรรมลิขิต ตอน ปาฏิหาริย์แห่ง รัก

กรณีศึกษาที่2 โฆษณา สำนักรักบ้านเกิด “ลูกชานา”

กรณีศึกษาที่3 โฆษณาไทยประกันชีวิต(ดูแล)

จากกรณีศึกษาทั้งหมดที่ได้ศึกษามานี้มีส่วนช่วยด้านการศึกษามุมกล้อง การลำดับเรื่อง แนวความคิด เทคนิคการเล่าเรื่องต่างๆ โทนสีของภาพที่

สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของตัวผลงานออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น อารมณ์ที่มีความเศร้า น่าสงสาร

3.4 แนวทางในการออกแบบ

จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาผู้สูงอายุมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น คนในครอบครัวมุ่งมั่นในการทำงานเก็บเงิน ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง ซึ่งตรงกับกลุ่มเป้าหมายคือ ช่วงอายุตั้งแต่ 34-39 ปี ที่เป็นวัยที่มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพการงานและความมั่นคงทางการเงิน

แนวทางที่ผู้วิจัยได้คิดค้นทั้งหมดมี 2 Concept ได้แก่

1. แนวความคิด : ความสำเร็จที่ล้มเหลว
  - ความสำเร็จทางด้านหน้าที่การงานตามที่ได้มุ่งมั่นไว้
  - ความล้มเหลวด้านครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลงและขาดการดูแลเอาใจใส่คนในครอบครัว จนปล่อยให้ถึงวันที่ไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้อีก
2. แนวความคิด : ก่อนจะสาย

การละเลยหรือการไม่ดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในครอบครัว เมื่อถึงเวลาที่ต้องสูญเสียท่านไปแล้วนั้นไม่อาจย้อนเวลากลับไปแก้ไขอะไรได้อีก จึงควรที่จะดูแลเอาใจท่านให้มากๆ ก่อนที่สายเกินไป

Mood and tone ที่ใช้ในการสร้างภาพตื้นนั้นจะเป็นโทนสีออกหม่นๆ เพื่อให้เกิดอารมณ์ที่ดูเศร้าหมอง และเพื่อสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ชมได้มากยิ่งขึ้น

ภาพ 27 ตัวอย่าง Mood and tone
ที่มา : ดารารัตน์ เพียรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 28 ตัวอย่าง Mood and tone
ที่มา : ดารารัตน์ เพียรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

บทที่ 4

ผลงานการออกแบบ

สำหรับการออกแบบภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง ได้แบ่งขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วง ดังต่อไปนี้

1. Pre-Production
2. Production
3. Post-Production

1. Pre-Production

1.1 การสืบค้นข้อมูล

ข้อมูลการสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เรื่อง ก่อนจะสาย ได้มีการรวบรวมมาจากหลายเว็บไซต์โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากเว็บไซต์ <http://p-waralak.blogspot.com/> เป็นข้อมูลหลัก และจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอื่นๆเป็นข้อมูลเสริม เพื่อให้ข้อมูลเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยการนำมาวิเคราะห์ให้เป็น ลำดับเวลาเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ ซึ่งเขียนเป็นเนื้อเรื่องและแตกออกเป็นบทภาพยนตร์สั้นได้ดังนี้

เนื้อเรื่อง ก่อนจะสาย

พงษ์เป็นคนที่มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อความสำเร็จในอนาคตของตนเอง เขาได้แต่งงานมีครอบครัวและย้ายครอบครัวออกจากบ้านของแม่ พงษ์ปล่อยให้แม่ของเขาอยู่บ้านตามลำพัง เพราะพงษ์ไม่มีเวลาที่จะมาคอยดูแลแม่ เขาเอาเวลาแทบจะทั้งหมดทุ่มเทให้กับงาน พงษ์ทำเพียงแค่ส่งเงินให้กับแม่ได้ใช้และแวะไปดูแม่บ้างบางครั้ง จนวันหนึ่งพงษ์ได้รู้ข่าวจากหัวหน้าของเขาว่าจะได้เลื่อนตำแหน่ง แต่ต้องย้ายไปทำงานที่ต่างจังหวัด พงษ์มีความสุขกับตำแหน่งใหม่มาก หลังเลิกงาน พงษ์ก็รีบกลับบ้านเพื่อไปบอกข่าวดีกับแม่ว่าเขาได้เลื่อนตำแหน่งแล้ว เมื่อแม่รู้ว่าพงษ์ได้เลื่อนตำแหน่งก็ดีใจกับพงษ์ หลังจากวันนั้นพงษ์ก็ต้องย้ายไปต่างจังหวัด พงษ์รีบเก็บกระเป๋าเสื้อผ้า โดยที่ไม่ได้ลาลาแม่ก่อนจะไปด้วยความรีบ หลังจากที่พงษ์ไปทำงานที่ต่างจังหวัดได้ไม่กี่วัน พงษ์ก็ได้ทราบข่าวจากภรรยาว่าแม่ได้หมดสติไป พงษ์ตกใจมากและรีบไปหาแม่ที่โรงพยาบาล แต่ก็ไม่ทัน แม่ของพงษ์ได้เสียชีวิตไปแล้ว พงษ์เสียใจมาก และเขาก็ได้คุยกับคุณหมอสั่งคุณหมอบอกว่าแม่ของเขาหัวใจล้มเหลวเนื่องจากเป็นโรคหัวใจ ซึ่งพงษ์ก็ไม่เคยรู้มาก่อนว่าแม่ของเขานั้นป่วยมานานแค่ไหนแล้ว เพราะในระหว่างที่พงษ์มุ่งมั่นในการทำงานอาการของแม่เขาได้ทรุดหนัก

ลงทุกวันๆ แต่แม่ของพงษ์ไม่ยอมบอกเรื่องอาการป่วยของตนเพราะกลัวว่าพงษ์จะเป็นกังวลเรื่องอาการป่วยของตนเองและจะทำให้เสียการเสียนงาน หลังจากเสร็จสิ้นงานศพของแม่พงษ์ พงษ์และภรรยาได้ไปที่บ้านแม่ของเขาด้วยความคิดถึงและความเสียใจ พงษ์ได้เดินมาบริเวณที่แม่เค้านั่งลงบริเวณนั้นมีทั้งรูปภาพ และตุ๊กตาตัวแรกที่แม่ซื้อให้พงษ์ตอนเด็กกระจัดกระจายอยู่ที่พื้นบ้าน พงษ์จึงเดินไปหยิบรูปภาพขึ้นมา ภาพก็ย้อนขึ้นมา เมื่อครั้งแต่ก่อนตอนแม่เป็นสาวแม่หาเงินโดยการรับจ้างเย็บผ้า แต่พงษ์ซึ่งเป็นเด็กก็เกิดอยากได้ตุ๊กตาไดโนเสาร์ขึ้นมา เพราะเห็นว่าเด็กคนอื่นๆ นั้นมีเล่นกัน แม่ของพงษ์จึงเก็บเงินเพื่อซื้อของเล่นชิ้นแรกให้พงษ์ จึงทำให้พงษ์ดีใจมาก และรักของเล่นชิ้นนี้มาก ภาพก็ติดมาที่ปัจจุบันพงษ์นั่งมองรูปถ่ายสมัยก่อนที่แม่เก็บไว้ แล้วแม่ก็เดินมาข้างหลัง พงษ์แล้วเอามือมาแตะที่ปากของพงษ์ แล้วพงษ์ก็สะดุ้งตื่นจากฝัน และวันรุ่งขึ้นพงษ์ก็ได้กลับไปปฏิเสธหัวหน้าเรื่องการเลื่อนตำแหน่ง เนื่องจากพงษ์ต้องการมีเวลาที่จะดูแลแม่ให้มากกว่านี้ และหลังจากวันที่พงษ์ปฏิเสธการเลื่อนตำแหน่งครั้งนั้น พงษ์ก็กลับมาทานข้าวและคอยดูแลเอาใจใส่แม่ และทำให้แม่มีความสุข

บทภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย

1. ออฟฟิศ

ตัวละคร : พงษ์ พนักงานออฟฟิศ

- เปิดเรื่องที่ออฟฟิศ พงษ์นั่งทำงานอยู่ที่ออฟฟิศด้วยสีหน้าที่เคร่งเครียด และบรรยากาศภายในออฟฟิศที่มีพนักงานนั่งทำงานอยู่อีกมากมาย

2. บ้านแม่

ตัวละคร : แม่ พงษ์ นิน

- พงษ์และนินเดินเข้ามาในบ้าน และเดินตรงเข้าไปหาแม่ในครัว

- แม่กำลังดักกับข้าวใส่จาน และเรียกพงษ์กับครอบครัวมานั่งทานอาหารเย็นด้วยกัน

พงษ์ : สวัสดีครับแม่

แม่ : อ้าว..มาแล้วหอรอก ลูก มา มาทานข้าวกันลูก

พงษ์ : ครับแม่

- ในระหว่างทานอาหาร แม่กับพงษ์ก็คุยกัน

พงษ์ : เอ่อ..แม่ หลังจากนี้ผมอาจจะไม่ค่อยได้มากินข้าวกับแม่บ่อยนะ ครับ เพราะช่วงหลังมาเนียงงานที่ออฟฟิศเยอะ

- แม่ได้ยิ้มก็ทำหน้าเศร้าๆ

แม่ : ไม่เป็นไรหอรอก ลูก ทำงานเยอะ ลูกประสบความสำเร็จแม่ก็ดีใจ

- เมื่อทานอาหารเสร็จ พงษ์เอาเงินให้แม่ไว้ใช้และลาแม่กลับบ้าน
 พงษ์ : นี่ครับแม่ เงินของเดือนแม่เอาไว้ใช้นะ ถ้าไม่พอแม่ก็บอกผมได้
 เลยนะครับ (พงษ์ยื่นเงินให้แม่)
- แม่มองเงินในมือด้วยสีหน้าเศร้าๆ
 พงษ์ : ผมกลับก่อนนะครับแม่ สวัสดีครับ
 นั่น : สวัสดีค่ะแม่
- พงษ์กับนั่นเดินออกไปจากบ้าน
- แม่มองตามหลังพงษ์ที่กำลังเดินออกไปจากบ้าน จนพงษ์ขับรถกลับไป แม่ยื่นเหม่อ

ลอย

3. ออฟฟิศ , บ้านแม่ (ตัดสลับ)

ตัวละคร : แม่ พงษ์

- พงษ์ทำงานที่ออฟฟิศ กลางวัน
- แม่นั่งทานข้าวคนเดียว เย็น
- พงษ์ทำงานที่ออฟฟิศ กลางคืน

4. ออฟฟิศ , บ้านแม่

ตัวละคร : แม่ พงษ์ พนักงานออฟฟิศ

- พงษ์กำลังนั่งทำงานอยู่ แล้วเสียงโทรศัพท์ของพงษ์ก็ดังขึ้น
 พงษ์ : (พงษ์รับโทรศัพท์) ฮัลโหลครับแม่
 แม่ : เย็นนี้พงษ์จะมาทานข้าวกับแม่ไหมลูก
 พงษ์ : ขอโทษทีนะครับแม่ วันนี้งานผมยุ่งมากจริงๆ ไว้ถ้าผมว่างแล้วจะ
 ไปทานด้วยนะครับ
 แม่ : ไม่เป็นไรลูก แม่เข้าใจ ลูกทำงานเยอะ แม่ไม่กวนแล้ว
- แม่วางสายพงษ์ ด้วยสีหน้าที่เศร้าและเสียใจ แล้วออกมานั่งเหม่อที่หน้าบ้าน

5. บ้านพงษ์

ตัวละคร : พงษ์ นั่น

- พงษ์นั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้อง นั่นเดินเอากาแฟมาให้แล้วถามถึงเรื่องที่พงษ์ไม่ค่อยไป

หาแม่

นั่น : ทำไมพักนี้พี่ไม่ค่อยไปหาแม่จังเลยล่ะ

พงษ์ : ก็ชวงนี้งานยุ่งๆนะ
 นัน : นั้นรู้นะว่างานที่ยุ่ง และพีก็ทุ่มเทกับงานของพีมาก แต่พีก็ต้อง
 เข้าใจนะ ว่าแม่ท่านก็อายุมากแล้ว สุขภาพอะไรก็คงไม่ค่อยจะดี
 และที่สำคัญ..ท่านรักและคิดถึงพีมากนะ
 พงษ์ : อืมๆ เดี่ยวว่างแล้วจะแวะไปละกัน

6. ออฟฟิศ

ตัวละคร : พงษ์ , หัวหน้า , พนักงานออฟฟิศ

- พงษ์กำลังนั่งทำงานอยู่ หัวหน้าก็เดินผ่านมาแล้วเรียกให้พงษ์ไปหาที่โต๊ะทำงาน
  - หัวหน้า : คุณพงษ์ เดี่ยวไปพบผมที่โต๊ะหน่อยนะ
  - พงษ์ : ครับหัวหน้า
- พงษ์เดินตามหัวหน้าไปที่โต๊ะทำงานของหัวหน้า
  - หัวหน้า : เออนี่คุณพงษ์ ผมมีข่าวดีจะบอก คุณจะได้เลื่อนตำแหน่งเป็น
ผู้จัดการนะ
  - พงษ์ : จริงหรือครับหัวหน้า ผมกำลังจะเลื่อนเป็นผู้จัดการจริงๆหรือครับ
หัวหน้า แต่คุณต้องย้ายไปประจำที่ต่างจังหวัดนะ คุณจะสะดวก
หรือป่าว
  - พงษ์ : ไม่เป็นไรครับหัวหน้า ผมจะทำให้เต็มที่ครับ

7. บ้านแม่

ตัวละคร : แม่ พงษ์

- พงษ์เดินเข้ามาในบ้าน แล้วบอกเรื่องที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้จัดการกับแม่
  - พงษ์ : แม่ครับ ผมได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้จัดการแล้วนะครับ
  - แม่ : จริงหรือลูก แม่ดีใจด้วยนะลูก
  - พงษ์ : ครับ
  - แม่ : เออ เมื่อเช้าแม่ซื้อผลไม้ที่พงษ์ชอบมาด้วยนะ เดี่ยวแม่ไปเอามา
ให้นะ
- พงษ์นั่งอ่านหนังสือพิมพ์รอแม่จนผลอดหลับไปเพราะความเหน็ดเหนื่อยในการทำงาน

8. บ้านพงษ์

ตัวละคร : พงษ์ นัน

- พงษ์กำลังเก็บเสื้อผ้า เพื่อจะย้ายไปทำงานที่ต่างจังหวัด
- นันมาส่งพงษ์ที่รถ

พงษ์ : พี่ฝากนันคอยไปดูแลแม่ด้วยนะ

นัน : จะ พี่ไม่ต้องเป็นห่วงแม่กะนันนะ

พงษ์ : พี่ไปก่อนนะ

นัน : ขับรถดีๆนะพี่ ถึงแล้วโทรหานันกับแม่ด้วยนะ

9. ออฟฟิศ บ้านแม่ บ้านพงษ์

ตัวละคร : แม่ พงษ์ นัน

- พงษ์กำลังทำงานอยู่ในห้องทำงาน
- แม่กำลังหาของเล่นต่างๆของพงษ์สมัยเด็กมาดูเพราะความคิดถึงลูก
- นันเดินออกมาจากบ้านและเตรียมตัวจะไปหาแม่
- แม่หาของจนเจอ แต่เกิดอาการเจ็บหน้าอกขึ้นเล็กน้อย
- พงษ์กำลังทำงานอยู่ในห้องทำงาน
- แม่เดินถือกล่องของของเล่นออกมา แต่ก็เกิดอาการเจ็บหน้าอกขึ้นมาอีกรอบจนเป็นลม

หมดสติไป

- นันลงจากรถ
- นันเปิดประตูเข้ามาในบ้านแม่
- นันเห็นแม่หมดสติอยู่
- (ตัดไปที่)โทรศัพท์พงษ์ดังขึ้น พงษ์รับโทรศัพท์

10. โรงพยาบาล

ตัวละคร : พงษ์ หมอ นัน

- พงษ์วิ่งมาหน้าห้องฉุกเฉิน แล้วก็เจอกับนัน

พงษ์ : แม่เป็นไงบ้าง

นัน : หมอยังไม่ออกมาเลยคะ

- สักพักหมอก็เดินออกมาจากห้องฉุกเฉิน

พงษ์ : แม่ผมเป็นไงบ้างครับหมอ

หมอม : หมอขอแสดงความเสียใจด้วยนะครับ แม่ของคุณท่านป่วยเป็นโรคหัวใจครับ และท่านมีอาการหัวใจวายเฉียบพลันครับ หมอขอตัวก่อนนะครับ

- พงษ์ซื่อคเมื่อได้ยินหมอบอก พงษ์เสียใจมาก

11. บ้านแม่

ตัวละคร : พงษ์ ภรรยาของพงษ์

- พงษ์และครอบครัวเดินเข้ามาในบ้านด้วยชุดดำที่กำลังไว้ทุกข์ให้กับแม่ด้วยความคิดถึงและความเสียใจเป็นอย่างมาก แล้วพงษ์ก็เห็นของเล่นและรูปถ่ายตอนเด็กๆของพงษ์กระจัดกระจายอยู่ที่พื้น พงษ์จึงเดินเข้าไปหยิบของเล่นชิ้นนั้นมาก ซึ่งเป็นของเล่นชิ้นแรกที่แม่ซื้อให้ในตอนที่เด็กและเป็นของที่พงษ์รักมากที่สุด

12. บ้านแม่ – ภาพย้อนเหตุการณ์

ตัวละคร : แม่(ตอนสาว) พงษ์(ตอนเด็ก)

- แม่นั่งเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่โต๊ะ ก็เห็นพงษ์กำลังนั่งอยู่เฉยๆไม่มีอะไรให้เล่นเหมือนเด็กคนอื่นๆ แม่เลยคิดจะซื้อของเล่นให้กับ แต่เงินที่แม่มีอยู่นั้นต้องเก็บไว้ใช้จ่ายค่าน้ำค่าไฟภายในบ้าน แม่เลยต้องทำงานหนักขึ้นกว่าเดิมเพื่อที่จะเก็บเงินซื้อของเล่นให้กับพงษ์
- แม่ นั่งเย็บผ้าอยู่จนดึกทุกคืน
- วันหนึ่งแม่เอาของเล่นมาให้กับพงษ์ พงษ์ดีใจมากเมื่อเห็นของเล่นชิ้นนั้น พงษ์ถือของเล่นชิ้นนั้นไว้ตลอดเวลา
- พงษ์เล่นของเล่นกับแม่ด้วยสีหน้ายิ้มแย้มและมีความสุข

13. บ้านแม่ – ปัจจุบัน

ตัวละคร : พงษ์ แม่

- พงษ์ดูรูปตอนเด็กๆของพงษ์อยู่ แล้วแม่ก็เอามือมาแตะที่ป่าของพงษ์
- แม่ : คิดอะไรอยู่ละพงษ์
- ตัดภาพมาที่พงษ์นอนอยู่ที่บ้านแม่แล้วก็สะดุ้งตื่นขึ้นมา

14. ออฟฟิศ – ปัจจุบัน

ตัวละคร : พงษ์ หัวหน้า

- พงษ์เดินไปหาหัวหน้าที่โต๊ะทำงาน แล้วขอยกเลิกการรับตำแหน่งผู้จัดการ เพราะอยากมีเวลาดูแลแม่ให้มากขึ้น

พงษ์ : หัวหน้าครับ เอ่ออ.. ผลขอโทษด้วยนะครับ ผมขอไม่รับตำแหน่งผู้จัดการแล้วนะครับ

หัวหน้า : อ้าว ทำไมล่ะคุณพงษ์

พงษ์ : ผมอยากมีเวลาดูแลแม่ให้มากกว่านี้ครับ ท่านอายุมากแล้ว

หัวหน้า : อ้อ..ตามใจคุณละกันนะ

- พงษ์เดินกลับมาที่โต๊ะทำงาน แล้วก็หยิบรูปแม่ขึ้นมาดู

15. บ้านแม่

ตัวละคร : แม่ พงษ์ นีน ลูกของพงษ์

- พงษ์และนีนเดินเข้ามาในบ้าน และเดินตรงเข้าไปหาแม่ในครัว แม่กำลังต้กกับข้าวใส่จานแล้วยกอาหารมาตั้งที่โต๊ะอาหาร และเรียกพงษ์กับนีนมานั่งทานด้วย ทุกคนนั่งทานอาหารกันอย่างพร้อมหน้าด้วยรอยยิ้มและความสุข

- หลังจากทานอาหารเสร็จ พงษ์และแม่ก็มานั่งเล่นกันที่หน้าบ้าน ทุกคนนั่งเล่นและพูดคุยกันอย่างมีความสุข

1.2 แนวทางการออกแบบ

1.2.1 นำข้อมูล 3 ส่วนมาวิเคราะห์ ได้แก่

1. ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

- สาเหตุที่ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง
- อัตราผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

2. ภาพยนตร์สั้น

- ศึกษาขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์สั้นอย่างเข้าใจ และ

ปฏิบัติงาน

3. กลุ่มเป้าหมาย

- 34 - 39 ปี
- การมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อความสำเร็จในชีวิต

1.2.2 ศึกษาตัวอย่างผลงาน

1. รูปแบบการนำเสนอ
2. การดำเนินเรื่องราว
3. Mood & Tone

1.2.3 สรุปแนวความคิด

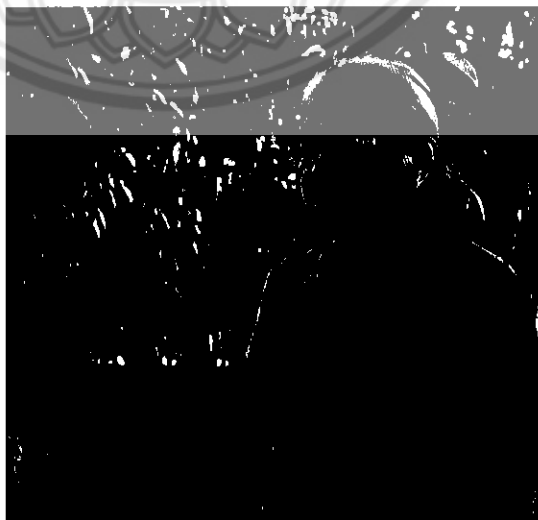
จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาผู้สูงอายุมีมากขึ้นเรื่อยๆ ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้น คนในครอบครัวมุ่งมั่นในการทำงานเก็บเงิน ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง ซึ่งตรงกับกลุ่มเป้าหมายคือ ช่วงอายุตั้งแต่ 34-39 ปี ที่เป็นวัยที่มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพการงานและความมั่นคงทางการเงิน จนอาจทำให้ไม่เวลาที่ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว จึงทำให้เกิดแนวความคิดการสร้างภาพยนตร์ที่สื่อให้เห็นถึงสองด้าน คือการไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว ปลดปล่อยเวลาผ่านไปจนถึงวันที่สูญเสียท่านไปกับการที่มีเวลาที่ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว ให้ท่านได้มีความสุข

1.3 การออกแบบ

1.3.1. นักแสดง

1. อรัญญา นักฟ้อน รับบทเป็น แม่

Character : รักและเป็นห่วงลูกมาก ใจดี ซึมเศร้า

ภาพ 29 นักแสดง รับบทเป็น แม่

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

2. ซาลี่ มีไผ่ขอ รับบทเป็น พงษ์

Character : เป็นคนมุ่งมั่นในการทำงาน เจียวขริ่ม

ภาพ 30 นักแสดง รับบทเป็น พงษ์

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

3. ลูติพร ปัญญางาม รับบทเป็น นัน

Character : จิตใจดี เรียบร้อย

ภาพ 31 นักแสดง รับบทเป็น นัน

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

4. มนต์ สังข์จันทร์ รับบทเป็น หัวหน้า

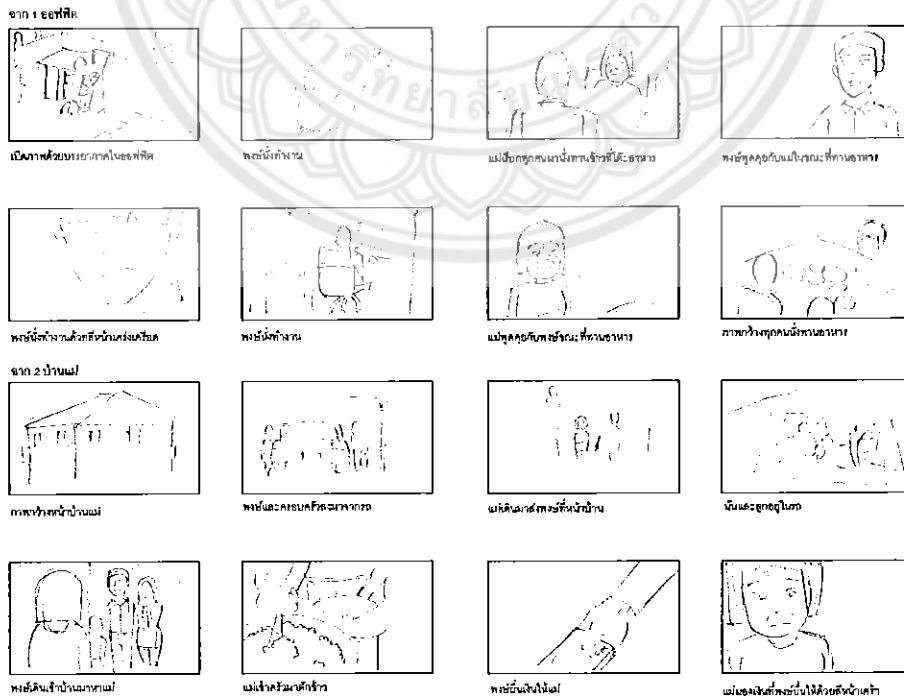
Character : เข้มงวด มุ่งมั่นในการทำงาน

ภาพ 32 นักแสดง รับบทเป็น หัวหน้า

ที่มา : ดารารัตน์ เพียรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

1.3.2. Story Board (แบบร่าง)

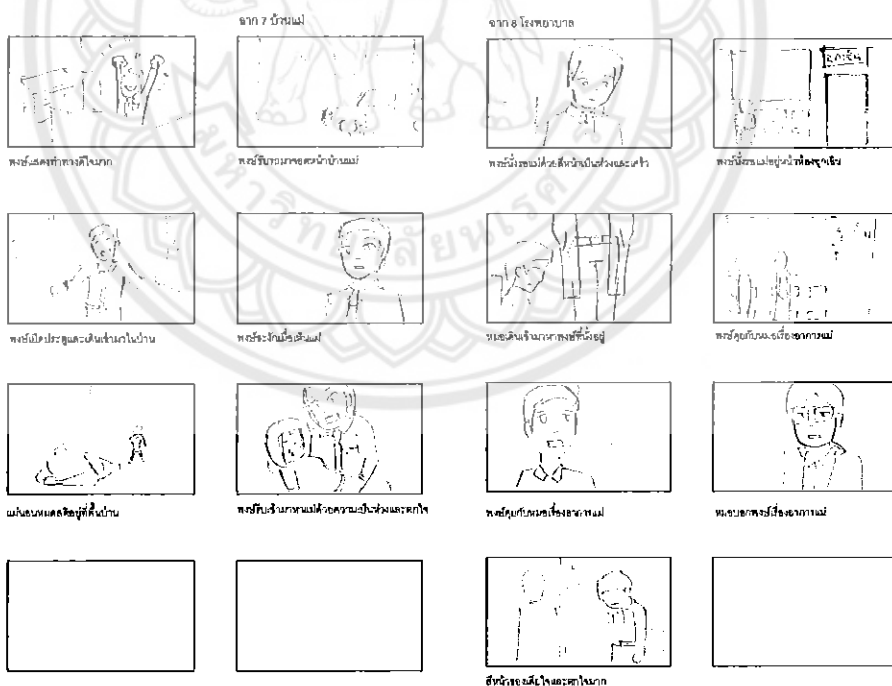

ภาพ 33 Story Board (แบบร่าง)

ที่มา : ดารารัตน์ เพียรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 34 Story Board (แบบร่าง)
 ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

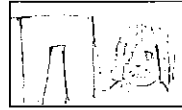

ภาพ 35 Story Board (แบบร่าง)
 ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ฉาก 9 บ้านแม่ - ภาพเขียนเหตุการณ์

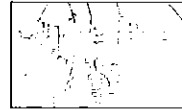

แม่ทำงานจนเหนื่อยที่ห้องของเธอ

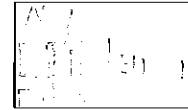

แม่ยังไม่ถึงจุดนัดหมายที่ห้องของเธอ

ฉาก 11 บ้านแม่

พ่อและแม่เดินเข้าไปในบ้านแม่

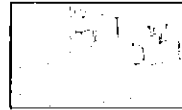
ภาพช่วงบ้านแม่

แม่ดูรูปที่แม่กับพ่อ

แม่ได้จากการเขียนและบันทึกไว้ว่ารัก

ภาพช่วงภายในบ้านแม่

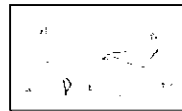
พ่อเขียนจดหมายบ้าน

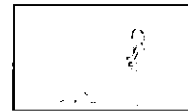
แม่ไม่ยอมกลับไปพื้นที่แม่กับพ่อ

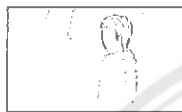
พ่อเขียนจดหมายให้แม่ด้วยความเสียใจ

แม่ดูรูปที่แม่และพ่อเขียน

พ่อเขียนรูปที่แม่ดู

พ่อเขียนจดหมายให้แม่ด้วยความเสียใจ

พ่อเขียนไป

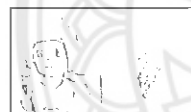
พ่อเขียนรูปให้แม่ด้วยความเสียใจ

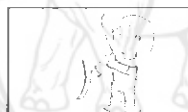
ภาพ 36 Story Board (แบบร่าง)

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

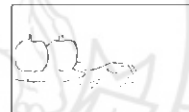
ฉาก 17 บ้านแม่ - ภาพเขียนเหตุการณ์

แม่กำลังหาของขวัญให้พ่อที่แม่เขียนจดหมาย

พ่อเขียนจดหมายให้แม่ด้วยความเสียใจ

พ่อส่งจดหมายมาให้แม่ที่แม่เขียนจดหมายและแม่ตอบไป

แม่ดูแม่เขียนไป

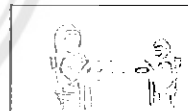
แม่ได้จดหมายที่พ่อเขียนจดหมายและมีความสุข

แม่กับพ่อเขียนจดหมายด้วยความเสียใจ

แม่ได้จดหมายที่พ่อเขียนจดหมายที่แม่เขียนจดหมาย

แม่กับพ่อเขียนจดหมายด้วยความเสียใจ

พ่อเขียนจดหมาย

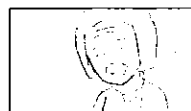
พ่อเขียนทำงาน และเขียนจดหมาย

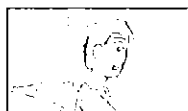
แม่กับพ่อเขียนจดหมายด้วยความเสียใจ

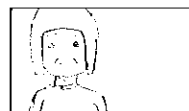
แม่กับพ่อเขียนจดหมายด้วยความเสียใจ

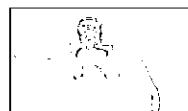
แม่กำลังหาของขวัญให้พ่อที่แม่เขียนจดหมาย

พ่อเขียนจดหมายให้แม่ด้วยความเสียใจ

แม่ดูแม่เขียนไป

แม่กับพ่อเขียนจดหมายด้วยความเสียใจ และแม่ได้

ภาพ 37 Story Board (แบบร่าง)

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

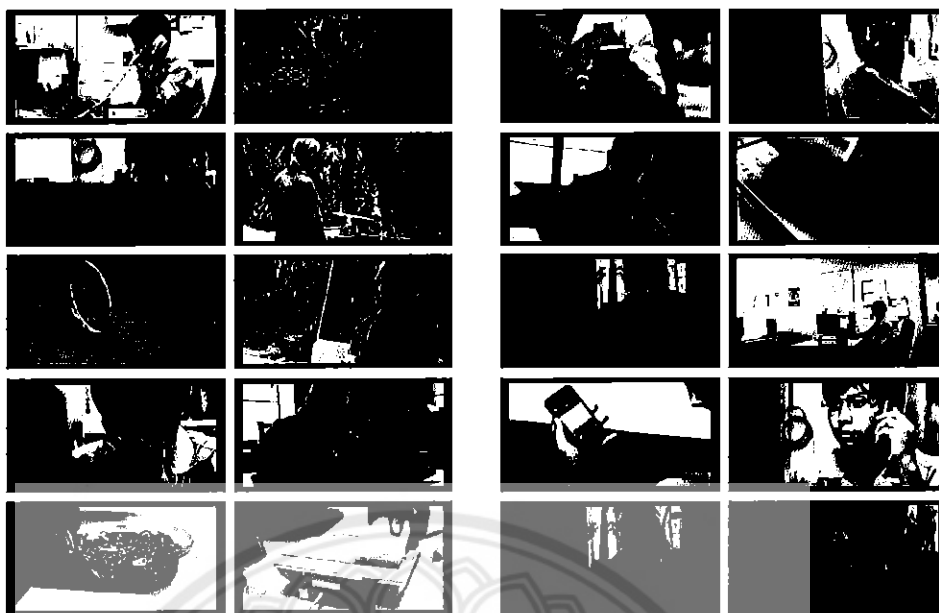
ภาพ 38 Story Board (แบบร่าง)
 ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

1.3.3. Story Board (แบบจริง)

ในการถ่ายทำจริงของภาพยนตร์สั้นนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงมุกกล้องบางมุก ตามความเหมาะสมและความสวยงามของสถานที่บางฉาก และได้มีการปรับเปลี่ยนบทเล็กน้อยเพื่อความกระชับและเข้าใจง่ายของภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะถ่าย

ภาพ 39 Story Board (แบบจริง)
 ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 40 Story Board (แบบจริง)
ที่มา : ดาราวรัตน์ เพ็ชรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 41 Story Board (แบบจริง)
ที่มา : ดาราวรัตน์ เพ็ชรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 42 Story Board (แบบจริง)
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 43 Story Board (แบบจริง)
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 44 Story Board (แบบจริง)

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

2. Production

2.1. การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย

ในการถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย โดยส่วนใหญ่จะใช้มุมกล้องแบบ Close up และ Medium shot เพื่อจะสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ที่แสดงออกมาทางสีหน้าของนักแสดง และมีบางข้อที่จะใช้มุมกล้องแบบ Long shot เพื่อจะสื่อให้เป็นที่ว่าตัวละครนั้นกำลังทำอะไรอยู่ และยังสามารถสื่อถึงอารมณ์ที่โดดเด่น

ภาพ 45 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 46 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

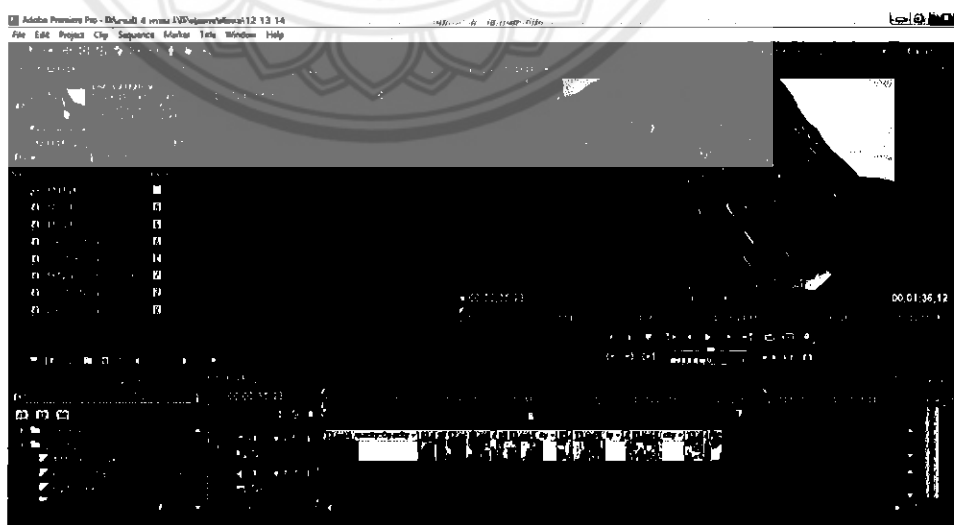
ภาพ 47 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

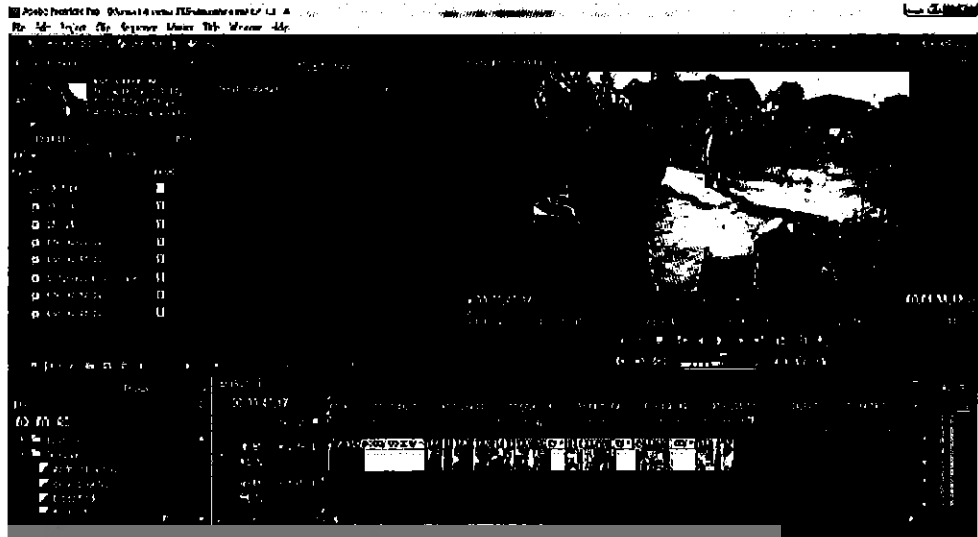
ภาพ 48 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

2.2. การตัดต่อภาพยนตร์สั้น เรื่อง ก่อนจะสาย

ในการตัดต่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง ก่อนจะสาย ใช้โปรแกรม Adobe premiere pro และมีการตัดบางฉากออก แล้วใช้แต่เสียงของฉากที่ตัดออกเข้ามาแทรกใส่ในอีกฉากหนึ่ง เพื่อความกระชับและไม่ทำให้น่าเบื่อในการชม ส่วนการย้อมสีภาพยนตร์สั้นฉากที่บ้านของแม่นั้นจะย้อมให้ดูเป็นสีที่หม่นๆ และอบอุ่น เพื่อสื่อให้เห็นถึงอารมณ์สีหม่นหมอง ส่วนสีในฉากออฟฟิตนั้นจะย้อมให้เป็นสีออกสว่างๆ เพื่อให้สื่อถึงอารมณ์ของออฟฟิตได้อย่างชัดเจน

ภาพ 49 การตัดต่อภาพยนตร์สั้น
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

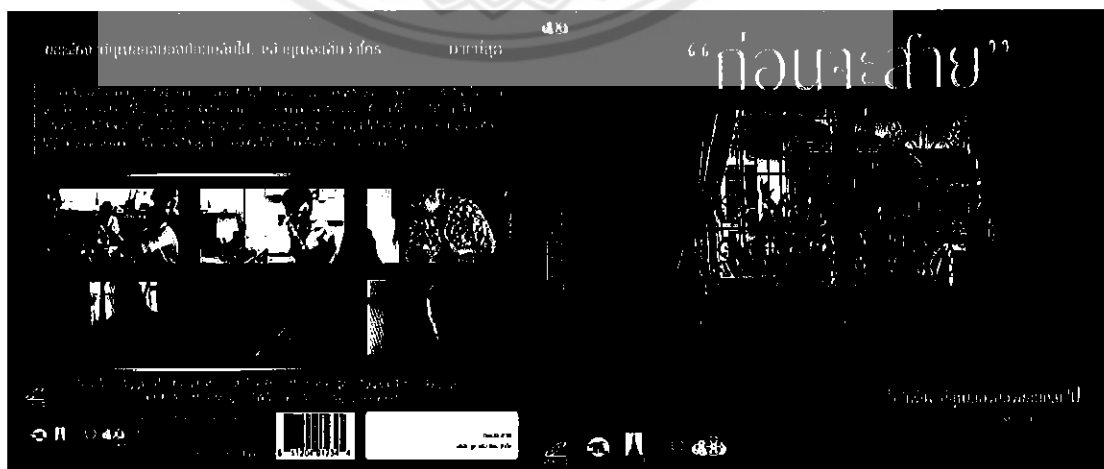
ภาพ 50 การตัดต่อภาพยนตร์สั้น
ที่มา : ดารารัตน์ เพียรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

3. Post Production

ในการออกแบบโปสเตอร์และปก CD นั้น จะออกแบบให้ภาพสามารถสื่ออารมณ์ของการที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง โดยใช้การถ่ายภาพที่ให้เห็นสถานที่เป็นหลัก ย้อนแสงเล็กน้อย และแต่งสีภาพให้ดูหม่นๆเพื่อทำให้เกิดอารมณ์ที่หม่นหมองมากยิ่งขึ้น

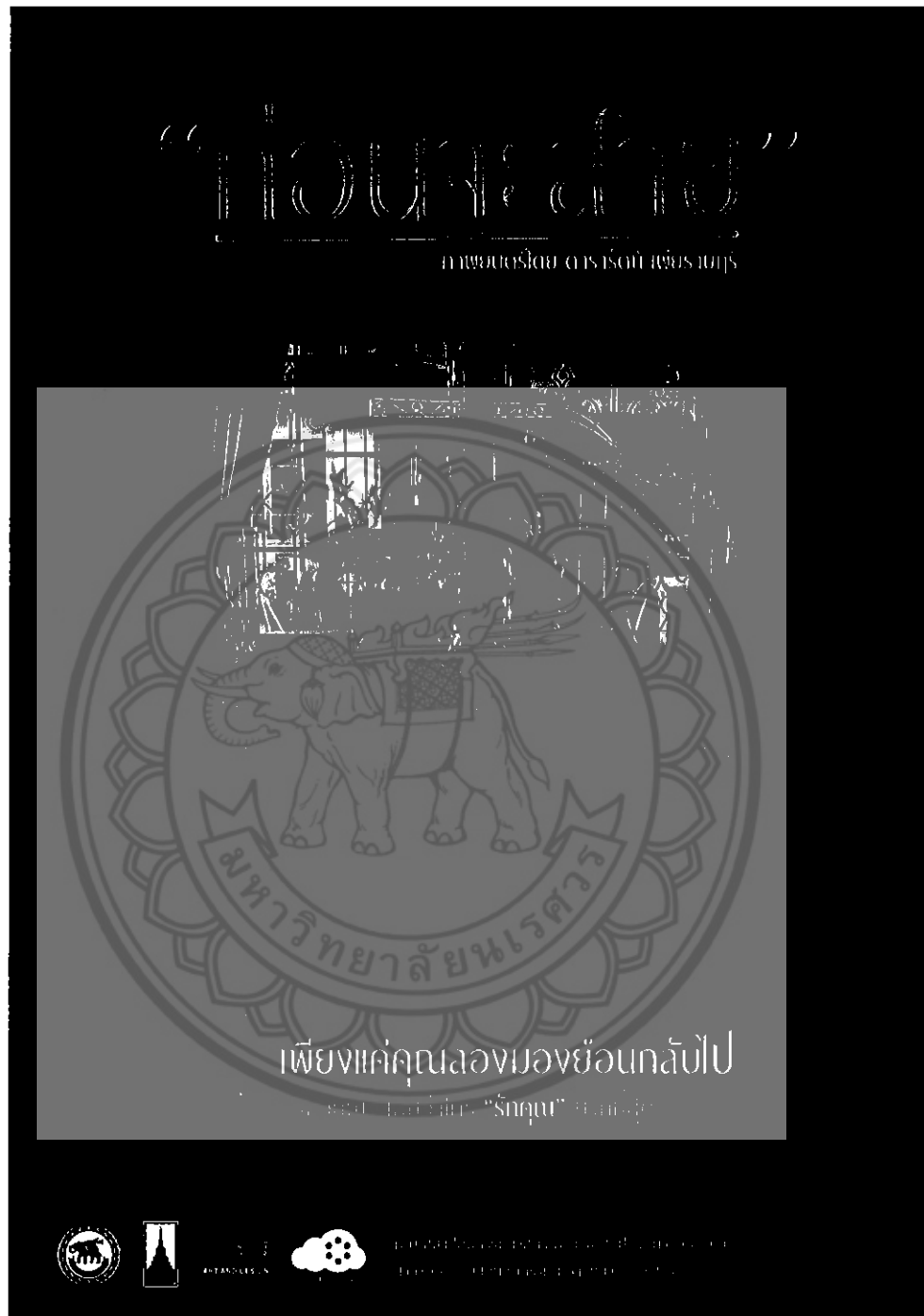
สำหรับฟอนต์ที่ใช้ในโปสเตอร์และหน้าปก CD นั้น จะใช้เป็นฟอนต์ PGVIM ซึ่งเป็นฟอนต์ดูเป็นไทยและมีความหวัดของตัวอักษรเล็กน้อย จึงไม่ทำให้ดูแข็งจนเกินไป ส่วนฟอนต์ที่ใช้ในหลังปก CD นั้นเป็นฟอนต์ PSL Display Regular เพื่อให้อ่านได้ง่าย

3.1 การออกแบบปก CD

ภาพ 51 ปก CD เรื่องก่อนจะสาย
ที่มา : ดารารัตน์ เพียรราษฎร์ (พ.ศ.2557)

3.2 การออกแบบโปสเตอร์

ภาพ 52 โปสเตอร์เรื่อง ก่อนจะสาย
 ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

3.3 การออกแบบโปสเตอร์ข้อมูล

53711378

นางสาวดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ / Miss Dararat Parat
304 ต.11 ถนนมิตรภาพนคร 2 อ.เมือง จ.ลพบุรี 65000
06-5874-9754 / ppr_harud@hotmail.com

การสร้างภาพยนตร์สั้น สะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

short film design to reflect the serie in abandonment problem.

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ มีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีก 3 เท่าตัวในอีก 15 ปีข้างหน้า โดยในจำนวนนี้คาดว่าจะมีผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 1.3 เท่าตัว จาก 1.1 ล้านคนในปี 2558 เป็น 1.5 ล้านคนในปี 2573 และจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.8 ล้านคนในปี 2588 นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะถูกทอดทิ้งโดยครอบครัวและสังคมมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ดี

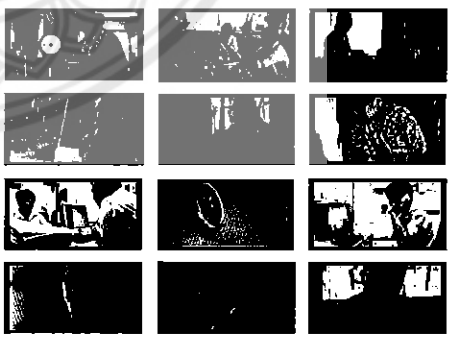
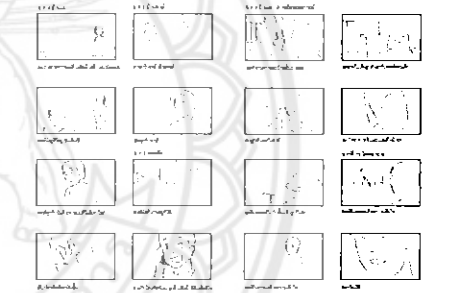
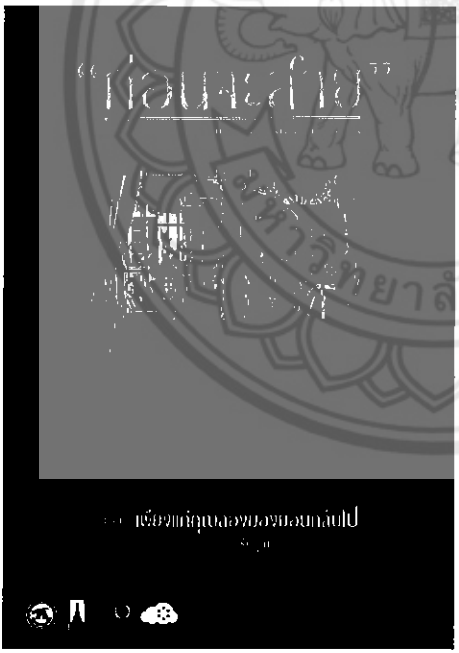
เนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องย่อ: เรื่องราวของชายชราคนหนึ่งที่ถูกทอดทิ้งโดยครอบครัวและสังคม เขาต้องดิ้นรนหาเลี้ยงชีพและหาที่พักพิงในวัยชรา ซึ่งเขาต้องเผชิญกับความยากลำบากและอุปสรรคมากมายในการดำรงชีวิต

CONCEPT

"ท่อนสาย" คือสื่อที่บันทึกเรื่องราวของผู้สูงอายุที่ถูกละทิ้ง โดยภาพยนตร์สั้นเรื่องนี้สะท้อนถึงสังคมที่ทอดทิ้งผู้สูงอายุ และต้องการให้สังคมหันมาใส่ใจและช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง

ตัวอย่าง Storyboard & Screenplay

ภาพ 53 โปสเตอร์ข้อมูล
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

3.5 การออกแบบบุธแสดงผลงาน

บุธผลงานนี้ จัดแสดงในงานนิทรรศการศิลปะนิพนธ์ครั้งที่ 12 Say' Play ในวันที่ 16-20 เดือนพฤษภาคม 2557

ภาพ 54 บุธแสดงผลงาน

ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 55 บูธแสดงผลงาน
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 56 บูธแสดงผลงาน
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 57 บูธแสดงผลงาน
ที่มา : ดารารัตน์ เพ็ญราษฎร์ (พ.ศ.2557)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เรื่อง ก่อนจะ
ตาย ผู้วิจัยได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงานการออกแบบ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

วิจัยที่เกี่ยวกับภาพยนตร์สั้นสะท้อนปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง เรื่องก่อนจะตาย ได้มีการ
วางแผนเอาไว้อย่างเป็นขั้นตอนและใช้เวลาพอสมควร โดยได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มา
วิเคราะห์และสรุปให้ออกมาเป็นข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้อย่างง่าย ผ่านการเล่าเรื่องด้วยตัวละคร
ในเรื่อง ก่อนจะตาย ซึ่งปัญหาต่างๆที่ทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งนั้นมีมากมาย ทั้งที่ลูกหลานไม่ดูแล
เอาใจใส่ ให้เวลาทั้งหมดกับการทำงาน หรือการคิดว่าผู้สูงอายุคือภาระของตน

ดังนั้นเรื่องราวที่ได้ทำวิจัยชิ้นมานั้น จึงมุ่งเน้นเนื้อหาสาระในเรื่องของการทอดทิ้งผู้สูงอายุ
ให้อยู่เพียงลำพัง โดยที่ลูกหลานไม่ค่อยจะใส่ใจดูแล เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงการดูแลเอาใจใส่
ผู้สูงอายุในครอบครัว

อภิปรายผล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีอุปสรรคมากมาย เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่ต้องใช้ความ
ละเอียดในการทำงานมาก ซึ่งต้องวางแผนอย่างรัดกุมและรอบคอบ จึงมีข้อผิดพลาดในการทำงาน
ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง

1.1 การหาข้อมูลจากสถานที่ต่างๆเช่น สถานสงเคราะห์

1.2 เนื้อเรื่องบางช่วงไม่สมบูรณ์ และไม่กระชับ ซึ่งก็ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อแก้ไขบท

2. ปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทำภาพยนตร์สั้น

2.1 เวลาของนักแสดงไม่ตรงกัน

2.2 นักแสดงบางท่านมีเวลาให้กับการถ่ายทำน้อย

3. ปัญหาเกี่ยวกับการตัดต่อ

3.1 บางฉากในเรื่องก่อนจะมีการจัดแสงที่ไม่พอดี เนื่องจากแสงแดดที่สว่าง
เกินไป จึงทำให้เกินปัญหาในการย้อมสีภาพ

4. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดแสดง

4.1 เนื่องจากคอมพิวเตอร์ที่ใช้แสดงผลงานได้เปิดวันทั้งวัน ทำให้เครื่องร้อนและ
ค้าง ต้องคอยมาดูแลความเรียบร้อยของคอมพิวเตอร์และบูธอยู่ตลอด

ข้อเสนอแนะ

1. นักแสดงยังแสดงไม่ได้อารมณ์เท่าที่ควร
2. เนื้อเรื่องควรทำให้ผู้ชมสะท้อนใจได้มากกว่านี้
3. เสียงบรรยายภาคบางช่วงดังเกินไป เช่น เสียงนก
4. นำเสนอผลงานแต่ละครั้งต้องมีความมั่นใจ และควรตอบคำถาม ที่กรรมการถามให้ตรง
ประเด็น

บรรณานุกรม

การจัดแสงสำหรับงานโทรทัศน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก dusithost.dusit.ac.th/~msportfolio/public/adviser/168/pp_การจัดแสง.ppt

การตัดต่อ. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก <http://www.oknation.net/blog/area/2007/09/13/entry-1>

ความรู้ที่เกี่ยวกับการทำภาพยนตร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก joynaka23.wordpress.com/บทเรียน/ความรู้ที่เกี่ยวกับการทำภาพยนตร์/

ความสำคัญของปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก www.scribd.com/doc/6843624/ความสำคัญของปัญหา-วิจัย-ผู้สูงอายุ-5

เทคนิคถ่ายวิดีโอ. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก prd.rmutp.ac.th/km/ac_7.pdf

แนวโน้มเกี่ยวกับสถานการณ์ครอบครัวในสังคมไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก ns2.ph.mahidol.ac.th/phklb/knowledgefiles/_21.pdf

ปัญหาผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก <http://sd-group1.blogspot.com/2013/01/53241950.html>

ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 จาก <http://p-waralak.blogspot.com/>

ภาพยนตร์สั้น. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2556 จาก <http://guy038.blogspot.com/>

มุกกล้องและศัพท์เทคนิค. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ.2557 จาก http://tumchukiat.blogspot.com/2013/03/blog-post_4365.html

การแสดงผลงานนิทรรศการ วิทยานิพนธ์ ของ นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาศิลปะและการออกแบบนั้น ได้มีการวางแผน และจัดเตรียมที่จะโชว์ผลงานวิทยานิพนธ์ ที่ ห้างสรรพสินค้า เซนทรัล พลาซ่า พิษณุโลก กำหนดวันที่จัดแสดงผลงานคือวันที่ 16-20 พฤษภาคม พ.ศ.2557 นั้น โดยมีการจัดเตรียมสถานที่เพื่อแสดงผลงานในคืนวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เวลาตั้งแต่ 21.00 น. เป็นต้นไป

การจัดเตรียมสถานที่

ภาพ 58 ปูพรมรองพื้น

ที่มา : ภัคจิรา แป้นโพธิ์ (พ.ศ.2557)

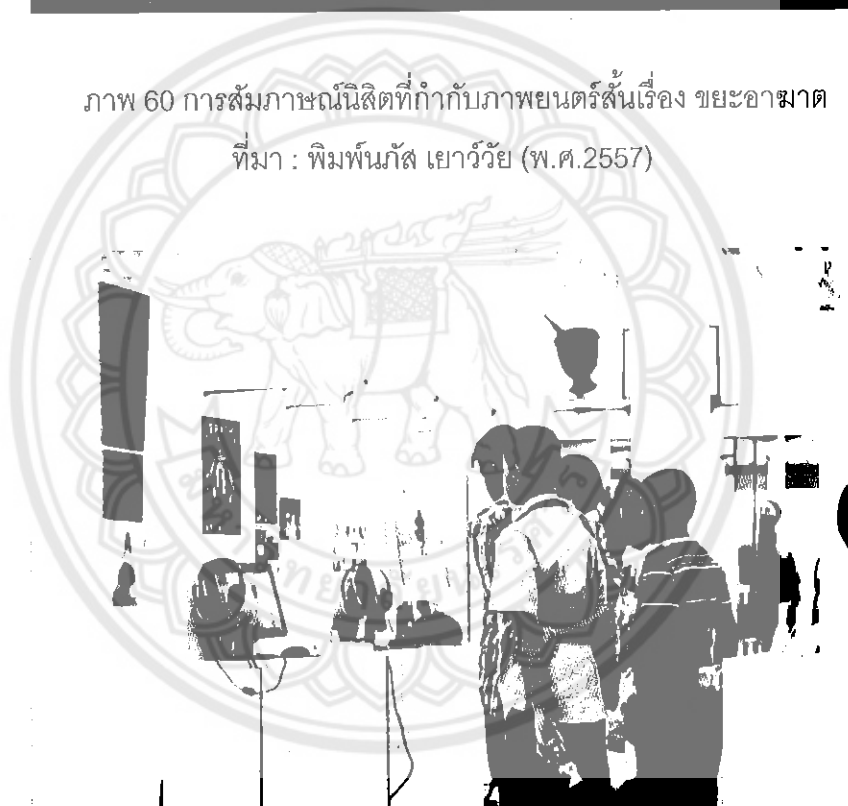

ภาพ 59 บุรุษของนิสิตสาขาออกแบบสื่อวัฒนธรรม

ที่มา : ภัคจิรา แป้นโพธิ์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 60 การสัมภาษณ์นิตินิตที่กำกับภาพยนตร์สั้นเรื่อง ขยะอาฆาต
 ที่มา : พิมพ์นภัศ เย่าวิชัย (พ.ศ.2557)

ภาพ 61 บูธแสดงผลงานของนิตินิต สาขาออกแบบสื่อวัฒนธรรม
 ที่มา : พิมพ์นภัศ เย่าวิชัย (พ.ศ.2557)

ภาพ 62 บูธแสดงผลงานของนิสิต สาขาออกแบบสื่อวัฒนธรรม
ที่มา : พิมพ์นภัศ เยาว์วีย์ (พ.ศ.2557)

ภาพ 6 บูธแสดงผลงานของนิสิต สาขาออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์
ที่มา : พิมพ์นภัศ เยาว์วีย์ (พ.ศ.2557)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	ดาร์รัตน์ เพียรราษฎร์
วัน เดือน ปี เกิด	5 ตุลาคม 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน	304 ซ.11 ถ.บรมไตรโลกนารถ 2 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก 65000
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	นิสิตปริญญาตรี
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
E-MAIL	jjjar_hana@hotmail.com
Facebook	http://facebook.com/jjar
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
พ.ศ. 2557	ปริญญาตรี - ศิลป.บ. (การออกแบบสื่อวัฒนธรรม) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร